

የቀድሞው ማስታወሻ መጽሐፍ ላይ ከጀርባ የነበረው ምስል ።

ክፍል ሦስት

ማዕደ ጥበባት

... ሰው እያለ አጠገባችን
 ቅንነቱን ማየት ሲያመን
 ከኛ አብሮ በሕይወት ቆሞ፤ መልካሙን ስምን
 መጥራት ሲያንቀን
 "ሰው ካልሞተ ወይ ካልሂደ አይነሳም" እንላለን
 እንዲህ እያልን፤
 ሰንቱን ጠቢብ እየሸኘን፤
 አበባውን ተጥራን ጥለን፤ አበባ (እ)ናስቀምጣለን

ነቢይ መኮንን
 ጥቁር ነጭ ግራጫ

መጻሕፍት ለሁሉም

ተረት ሰፈር በአዲስ አበባ እንብርት ላይ ትገኛለች። ከአራዳ ዝቅ፣ ከቸርቸል ነጻና ፈቀቅ ብላ ነው የተመሰረተችው። ታላቁን ቤተ መንግስት በራስጌዋ ቲዎድሮስ አደባባይን በግርጌዋ፣ ሰይጣን ቤትንና ለሌ ገብረ ማርያምን (የፈረንሣይ ትምህርት ቤት) ከላይና ከታች ጎንዋ አኑራለች።

ተረት ሠፈር በስታቲስቲክስ ቋንቋ ስትገለፅ ወረዳ 2 ቀበሌ 16 ትባላለች። በዚህ ቀበሌ በቤት ቁጥር 336 ውስጥ ጋሼ ስብሐት ከሩብ ክፍለ ዘመን በላይ ኖሯል።

ቤቷ አንድ ክፍል ነች። ይህችው ክፍል ሳለን መኝታ ቤትና ማዕድ ቤት ሆና ታገለግላለች። ክፍልዋ አንድ ጎንዋ በመጋረጃ ተከልሏል። በዚያች ውስጥ የወጥ ቤት ቁሳቁስ ተደራጅቶባታል። ከማዕድ ቤቷ ውጪ ፋሚሊ አልጋው በወጥ ተነጥፎ በአንድ ጎን ይታያል። በስተግርጌ በአነስተኛ ጠረጴዛ ላይ ትልቅ ቴፕሪኮርደር ተቀምጧል። የቤትልሰን ሙዚቃ ያንቆረቆረዋል። ክሮቹም ተደርድረው የመደመጥ ወረፋቸውን ይጠብቃሉ። ከእርሱ አጠገብ አንድ የሰጋጋጅ ፍራሽ ለደከመው ሰው ማረፊያ እንዲሆን ተነጥፏል። ከአጠገቡ የሳጠራ ጠረጴዛ ጥቂት መጻሕፍት ተደርድረውበት ይስተዋላል። እኔ የተቀመጥኩበት የቀርከህ ሰፊ ወንበር ከወደ በፍ አለ። ከአልጋው ፊት ለፊት ቡለት ብርክማዎችና አንድ ሣጥን ቦታ ፀታቸውን ይዘው ይስተዋላሉ።

እኔና ዜና እየተጨዋወትን ነው። ምሳም ስለጋበዘችኝ ማዕድ ቤቷ ውስጥ ጉድ ጉድ ትላለች። በቅርብ እናቷ በአንጀት መታጠፍ ሕመም አርፋለች። ስለዚህ ቤቷን ማስተዳደርና ታናሽ እህቷን መንከባከብ የዜና ድርሻ ነው።

ጋሼ ስብሐት መጣ። እንዳየኝ 'አ ሴይለር' አለኝ። ተነስቼ ተቀበልኩት፤ ተሳምንን። በእጁ ቡለት ያልፈነዱ እንቡጥ ፅጌረዳዎች ይዟል። አንደኛዋ ቀይ፣ ሌላዋ ሮዝ ናቸው። ለልጁ ሰጣት። ፈገግ ብላ ተቀበለችው መጽሐፍቶቹ አጠገብ ባለው ብርጭቆ በውሃው ውስጥ ተከለቻቸው።

ምሳ ቀርቦ እያወጋን ተመገብን። ጋሼ ሞቅ የሚያደርገውን ያዘ። እኔም ፍራሹ ላይ ወርጄ ተቀመጥኩ። ወግ ጀመርን።

እነዚህም መጻሕፍት የዜና ናቸው። አለኝና ጨዋታውን ቀጠለ። በወጣትነቴ ዘመን መጻሕፍት የመሰብሰብ የመግዛት ባህሉን አዳብራው ነበር። አስታውሳለሁ በርካታ መጻሕፍትን በቤቴ በጥሩ መደርደሪያ ላይ አከማችኛ ነበር። በአንድ ወቅት የአጋጠመኝ ሰው መጻሕፍትን መሰብሰብ ሣይሆን ካነበብኩ በኋላ ለማንበረሰብ እንዲዳረስ መብተን እንደሚኖርብኝ አሳሰበኝ። በጉዳዩም አመንኩበትና ተግባራዊ አደረኩት። ሰውዬው ዶክተር ስተርሊንግ ሁዋለር ይባላል። አሜሪካዊ ነው። የሥነ ልቦና ምሁር ነው። እዚህ የመጣው ወደ አገራችን የመጡት የሰላም ንጹህ የሥነልቦና ችግር በደርሰባቸው ወይም እንዳይደርሰባቸው ለመርዳት ነው።

በዚያን ወቅት እኔም ከሰላም ንጹህ ጋር እስራ ስለነበር በሥራ ፀባዬ አመቺነት ተግባባን። በጣም ተቀራረብን። ከሐናም ጋር አስተዋወቅኩት። እርሱም ባለቤቱን አስተዋወቀኝ። ቤተሰብ ሆንን። የእኔና የሐናን ፍቅር እንደ ፍቅረኞች ተምሳሌት ይወስዱት ነበር። የእኛ ፅድሜ እነርሱ ደረጃ ላይ ሰደርሰ እንደነርሱ በጥልቅ ፍቅር የተሳሰርን ባልና ሚስት የመሆን ምኞቱ እንደነበረን አስታውሳለሁ።

በዚያን ጊዜ ስተርሊንግ 52 ዓመት ሲሆነው፣ ባለቤቱ ከርሱ ትንሽ ብታንስ ነው። ስተርሊንግን በጣም ስለምንወደው የምንጠራው በመጀመሪያ ስው ነበር። በባህላቸው እንጥራው ብንል ዶክተር ሁዋለር ብለን ልንጠራው ይገባን ነበር። እሱም በዚህ አጠራራችን ይደሰትበት ነበር። ባለቤቱንም ዶት ነበር የምንላት።

አንድ ቀን ስተርሊንግ መጽሐፍ አዋሰኝ። የመጽሐፍ ጭብጥ የሲ.አይ.ኤን ጉድ የሚዘከር ነው። ደራሲው በዚህ ግዙፍ የሰለላ ድርጅት ውስጥ ከፍተኛ ኃላፊ የነበረ ሰው ነው። መጽሐፉን አሁን ሳስባው አሜሪካ ውስጥ ባይሆን የትም የማይጻፍ፣ የትም የማይታተም ነው። እኔ አንብቤ በስተርሊንግ ግብጥ ተደሰትኩ። ይህንን አረፍ መጽሐፍ ንደኛዬም ማንበብ አለበት ብዬ አዋሰኩት። እሱ አንብቦ እስከሚመልሰልኝ አንድ ሣምንት ፈጀ። ንደኛዬ እንደ እኔ አንብቦ ተደስቶና ተደንቆ ከመለሰልኝ በኋላ ወደ ስተርሊንግ ሄጀ። የአዋሰኝን መጽሐፍ ለአንድ ሣምንት ያህል አዘገየሁብሁ። ምክንያቱም እኔ አንብቤ በጣም ስለተደሰትኩ ንደኛዬ ከደስታዬ እንዲጋራ ብዬ አውቼው ነበር። ከአንተ ፍቃድ ሣላገኝ በሠራሁት ጥፋት ይቅርታ አጠይቅሁለሁ ማለት ነው። የእርሱ መልስ እኔን አነቃኝ። መጽሐፍትን አሰባስቦ በመደርደሪያ ላይ ከምሮ በአንድ ክፍል መቆለፍ ልክ እንዳልሆነ ተረዳሁ።

“እንኳንም ያዋሰነው። መጻሕፍት እኮ በታተሙ በኋላ ማንበብ የማችል የሰው ዘር እንዲያነባቸው ነው የተጻፉት። ማዋሰንም ከመጽሐፉ ደራሲ አላማ አኳያ ትክክል ነው።” አለኝ።

አየህ፣ አባባሉ እኔን ለወጠኝ። ተገለጸልኝ። ሳይ እኔ መጻፍት መጻሕፍት እየገዛሁ አንብቤያቸው መደርደሪያዬን አጨናንቀዋል። ራሴ ፈትተው ነው የተቀመጡት። እኔ በፍቅራቸው ተጠምጄ ሰረገኛዬ አድርጌያቸዋለሁ። ከዚህን ዕለት ጀምሮ ነፃ መውጣትና ነባብ ለጠማው ሁሉ በየደረሰበት ጥሙን እንዲያረኩ ወሰንኩ። ቤቴ ሰብስቤ ያስቀመጥኳቸውን መጻሕፍት እያወጣሁ ለሚያነቡ እንዲሳረሱ መሰጠት ጀመርኩ። ለጠየቀኝም አንብቦ ለሌላ እንዲያስተላልፍ እሰጣለሁ። ከግመት ወይም ከሁለት ግመት በኋላ ደግሜ እንበቃለሁ የምለውን ካልሆነ እቤቴ አላሰቀምጠውም።

ከግመታት በፊት በአደራ ደበበ እሸቱ ቤት አስቀምጫቸዋለሁ። አንድ መጽሐፍ እንዴት እንደወጣ አላውቅም፤ መርካቶ አሮጌ መጻሕፍት ተራ አግኝቼዋለሁ። እንደጠረጠርኩት መቼም ደቤ አንድ ብሽቅ ሠራተኛ ቀጥሮ፣ ሰርቆት የወጣ ይመስለኛል። ታዲያ ይህ የማላውቀው ወዳጄ ባለውለታዬ ነው። ምክንያቱም፣ ለራሱ ገንዘብ ለማግኘት አስቦ ሳያውቀው የእኔን አላማ እያራመደ፤ እያሰፋፋልኝ ነው። ሳያውቀው የእኔ ሠራተኛ ሆነ። የተቀሩት መጻሕፍት ግን አሁንም አሉ ብዬ አምናለሁ። ከፈለግን ደበበ እሸቱ ቤት ሄደን አምጥተን ማንበብ እንችላለን።

ደግሞ እኮ እንደ ሰው በዚህ ቀን በዚህ ሰዓት እንገናኛለን አንልም እንጂ ከመጻሕፍት ጋር ቀጠሮ አለን። ከረጅም ግመት መለያየት በኋላ የተገናኝቻቸው በርካታ መጻሕፍት አሉ።

አሮጌ መጻሕፍት ነጋዴ ንደኞች አሉኝ። ከንደኞቹ ጋር ብቻ ሳይሆን ከመጻሕፍቱ ጋርም ቀጠሮ አለኝ። አሁን ተውኩት እንጂ ወዳጆቹ ቤት ስሄድም የምወዳቸውን መጻሕፍት አገኛቸው ነበር።

ድንቅ ድርጊት ነው። ጋንድሂን በእምነቱ የምናምነውና የምንከተለው ነው። ሚስተር ሻህ እንደነገርከኝ የጋንዲሂ ጋሻ ጃግሬ ነበሩ። መጻሕፍት ሲሰጡህ እንደ ጋንድሂ መጻሕፍት ለሁሉም የሚለውን እምነት አራማጅ ነው ብለውሃል። እኔም የዚህ ሃሳብ ይጋራ ነኝ።

እንዲህ ነው መሆን ያለበት። እንደዚያ ካላደረግን እንደኛ ድሀ በሆን አገር ውስጥ ላለ ዜጋ ገዝቶ የማንበብ አቅሙ አይኖረውም። ስለዚህ እንዲህ ግደነት ዜጋ ሆኑ ቢሞላም መንፈሱ ነድሎ ይኖራል። ፍላጎቱ ላላቸው ወጣቶች እንዲህ ተቀባብለን የመንፈስ ረሃባቸውን በትንሹም ቢሆን ብናሰታግስ ጥሩ ይመስለኛል። እኔ በዚህ አካሄድ

ደስተኛ ነኝ። በሕይወቴ በጣም የምወዳቸውን አሰር መጻሕፍት ርዕስ ልጻፍልሁ? በደስታ።

1. መጽሐፍ ቅዱስ
2. ሼክስፒር (ጠቅላላ ሥራዎቹ)
3. Iliad & Odyssey - Homer
4. (Athens ቴአትሮች) Sophocles Aristophannes
5. Moby Dick - Herman Melville
6. Crime & Punishment- Dostoyevsky
7. The Devils (The Possessed)
8. The Brothers Karamazv
9. War & Peace/ Tolstoy.
10. Anna Karenina /Tolstoy
11. Fathers & Sons/ Turgenev
12. Oblomov -Goncharov
13. Hell. Purgatory, Dante Alighieri
14. Cyrano de Bergerac - Edmond Rostand
15. Sherlock Holmes- Sir Arthur Conan Doyle
16. Alice in Wonderland- Lewis Carroll
17. Through the Looking Glass - Lewis Carrol
18. Yaroslav Hasek - The Good Solider Schweik እናም ሌሎች ወዘተ... እንበለው

ጸፀ

ጥበብ ሰይጣን ቤት

ሲኒማ ታላቅ ጥበብ ነው። በአጭር ጊዜ ውስጥ ብዙ ዕውቀት ልትገበይበት ትችላለህ። ያወቀበት ይጠባብብሁል። ድሮ ተማሪ በነበርኩበት ጊዜ 'Citizen Ceng' የሚባል ፊልም አይቻለሁ። ይህ ፊልም በወቅቱ ቅርስ ሆኖ ነበር። የትም ይታያል። ከገበያው ከወጣም በኋላ የእኛ ዩኒቨርሲቲ የተማሪዎች ክበብ አስመጥቶት ነው

ያየሁት። ይህንን ፊልም አርሰን ዌልስ ከሠራ በኋላ ሌሎች ፊልሞችም ሠርቷል። ይሁን እንጂ እንደ ሲትዝን ኬን መሆን አልቻሉም። ስለዚህ ምንው ሌሎቹ ሥራዎችህ እንደ ሲትዝን ኬን አልተዋሉም? ብለው ጋዜጠኞች ጠየቁት።

እርሱም ሲመልስ 'የፊልም ሥራን ከቀንጮው ስለጀመርኩ ወደታች እንጂ ወደላይ የሚያስኬድ መንገድ አልነበረኝም' አላቸው። ይኸው አርቲስት ድንቅ ተራኪ ነበር። በአንድ ወቅት በሬዲዮ ባዕዳን የሌላ ዓለም ነዋሪዎች ኒውዮርክን ሲወሩ ይተርካል።

በዚህ ጊዜ ብዙ የኒውዮርክ ሕዝብ ቤቱን ዘግቶ ራሱን ለመከላከል ሽሽት ጀመረ። ይህንን ያህል ኃይል ያለው ተራኪም ነበር። ይህ ሰጠታ ከሂትለር እኩል ነው። በታው ይለያል እንጂ።

አንድ አርቲስት ነበር የአካሽን ፊልም የሚሠራ። ስሙ አርል ፍሊን ነው። በጣም መልክ መልካም ነው። ሁልጊዜ በሻሻላ፣ (ማለት በሹል ሰይፍ) የሚፋለሙትን ዓይነት የፊልም ትወና ይጫወታል። በሽጉፍ ብትል፣ በቦክስ ብትመጣ ማንም አይችሉም። ሁልጊዜ ያሸንፋል።

እጅግ የተዋጣለት ነው። ሁለመናው ስልህ? አለአዚያኮ የዓለምን ፊልም አፍቃሪ ሊማርክ አይችልም ነበር። ሰውየው መጠጣትና ከሕዝብ ጋር መሆንን ይወዳል። ፊልም ላይ ያዩት ጎረምቶች ይተናኩታል። 'አሁን እኮ አዘጋጅ አሁን ምታ፣ ምናምን እያሉት ነው እንጂ አቅም የለወፈታ' ይላሉ የሚቀንበት ናቸው። አንዱ ይጠጋውና 'እስኪ ወንድ ከሆንክ ይዋጣልን' ይለዋል። 'በደስታ!' ይልና ያገላበጠዋል። ምክንያቱም መደባደብ በጣም ነው የሚወደው፤ ወደ ሕዝብ መዝናኛም ሲመጣ የሚደባደቡ እንደሚያጋጥሙ ተስፋ እያደረገ ነው።

እ! ደግሞ የእርሱ አዘጋጅ ነበር። ጆን ፎርድ ይባላል። በጣም ቆንጆና ጎበዝ አዘጋጅ ነበር። ከአርል ፍሊን ጋር ሽርክ ናቸው።

አንድ ጊዜ ሁለቱ በጣም ጨዋ በሆኑ ሰዎች መሀል ተጋብዘው ሄዱ። ማንም የሚተናኩል የሚደባደባቸው እዚያ ግብግብ መሀል የለም። ተዋናይና አዘጋጅ ትንሽ ጠጠና 'ወጣ ብለን ትንሽ አንልም?' ተባባሉ። አለ ጋሺ ፈገግ ብሎ እጆቹን ለቦክስ ፍልሚያ ጨብጠ።

ደስ ይለኛል ተባባሉና ወጥተው ተደባድበው፣ ተደባድበው፣ አፍንጫቸው ደምቶ ልብላቸው ተቀዶ ደስ ብሎቸው ተመለሱ። እየላቀ ይህ የእውነት ታሪክ እኮ ነው። ለዚህ እኮ ነው የአካሽን እንቅስቃሴያቸውን በደንብ የሚሠሩት።

የካቴራን ገበያ ዘጋ ያልኩህ ክላርክ ጌብል ይባላል። ጎን ዊዝ ዘ ዊንድ የሚባለውን መጽሐፍ ታውቀዋለህ? ነቢይ መኮንን እስር ቤት ሆኖ ነገም ሌላ ቀን ነው ብሎ የተረጎመው መጽሐፍ። በፊልም የተጫወተው ይኸው አርቲስት ነው። እሱ ፊልም ሲታይ 94 ሰዓት የሚወስድ ሆኖ ተሠርቶ ወደ አራት ሰዓት ይሁን 4:30 አጥር ነው ለሲኒማ ቤቶች የተሰራጨው። ምን ያህል እንደ ተለፋበት አሰብ። እኔ ይህንን ፊልም ካየሁ በኋላ መጽሐፉን ፈልጌ ማንበብ አላሰኘኝም።

ክላርክ ጌብል ሌላ ፊልም ሲሠራ በሙቀቱ ወቅት ስለነበር ሸሚዘን ሲያወልቅ ካናቴራ አልለበሰም። ይህንን ያየ የአሜሪካን ጎረምጣ ሁሉ 'ለካስ ክላርክ ጌብል ካናቴራ አይሉብሰም' ብለው ተከተሉት። የካናቴራ ነጋዴዎች ለአንድ ወቅት ገበያቸው በጣም ወረደ።

ግሪኮቹ አማልክት የሚወዱት ወጣት ሆኖ ይሞታል የሚሏት ፋይነት ነበረች ማሪሊን ሞንሮ። የመጨረሻ ውብ ነች። የአንስት ውበት ተምሳሌት ሆነች። ቻይና ፔኪንግ ብትሄድ እንኳን ፎቶ በትልቁ ተሰቅሎ እስካሁን ይታያል። ጎደስ ይሏታል። የትም አገር አገሯ ነው።

በጣም ነው በሕዝብ የምትወደደው። እሷ ግን በቂ የተወደደችና የተደነቀች አይመስላትም። ፕሬዚዳንት ኬኔዲ ለልደቱ መጥተሽ ዘምራልኝ ብሎ ጋብዘዋታል። ያም ቢሆን የመወደድ ፍላጎቷን አላረካውም። አፈፃፀሟ አይታወቅም። የማናውቀው ልማድ ይኖራታል። የእንቅልፍ መድኃኒት ለሞት የሚያበቃትን ያህል ዋጣትና ተሰናቦች። የሀገራችን ሰዎች ሞቱን አሳምርልኝ ያሉት ወደው አልነበረም። ሽቦት፣ ጠባላ፣ መጨረሻ መት ምናምን ሳይኖር እንዳማረባት ተለዩችን።

ማሪሊን ሞንሮ ተጫውታ በጣም የወደድኩላት ፊልም ዘ ሪቨር አቭ ኖ ሪተርን የሚል ነው። ጎረምቶችን ፈተና ላይ የሚጥላቸው ነው። ሌላ ፊልሟ ሳም ላይክ ኢት ሆት የሚባለው ነው። አስቂኝ ነው። በዚያን ጊዜ አንደኛ ኮሚዲያን ከሚባል ከጃክ ሌመን ጋር ድንቅ አድርገው ነው የተጫወቱት።

ሌላው በጣም የሚያስደንቀኝ የሆሊውድ አክተር ዳኒ ኬይ ይባላል። ከቻርለ ችፕሊን ወዲህ ትልቁ የሣቅ ንጉስ ነበር። ዘማሪና ዳንሰኛ ነበር።

ዳኒ ኬይ ኒውዮርክ ናይት ክለብ ውስጥ ዳንስ እየተጫወተ ሲዘፍን ነበር የሆሊውድ ቃፊሮች ያገኙት። ሆሊውድ ገብቶ ድንቅ አርቲስት

ወጣው። በዚህ ላይ ለዩኒቨርሲቲ በግሙት አንድ ወር ነፃ አገልግሎት ይሰጣል። የፈለጉት አገር ልከውት ሕፃናትን ያጫውታል። በጣም፣ በጣም ልጆችን በማጫወት የተዋጣለት ነበር። ሌላ ችሎታው የቻይና ምግብ ማብሰል ባለሙያ ነበር። ምናልባት ቻይና ውስጥ የሚወዳደረው ይኖራል። እራሱ የሚነዳው አውሮፕላን ነበረው። እዩ እንግዲህ ሰንት ዓይነት ሰው እንደሆነ፣ ትክክል። እንዳልከው ጥበብን ጨምሮ ሁሉ በእጁ፣ ሁሉም በደጁ የሚባልለት ነው። ለዳኒ ኬይ ይገባዋል።

ዘፋኝ ሰንል እንደ ኤልሲስ ፕሬስቤ እስካሁን የተወደደ ዘፋኝ ያለ አይመስለኝም። አሁን ምን አልባት ማይክል ጃክሰን ሊሆን ይችላል። ኤልሲስ ሴቶችን ደስ የሚያሰኛቸው ሲደንስ የዳሌ ውዝዋዜው የማንቋለጥ ያህል ነው። ጋዜጠኞቹ “ፎልሲስ” ነው የሚሉት፤ ፎልሲስ ማለት በእንግሊዘኛ ይህ ነው። ጻሌዎቹን በሁለት እጆቹ ይዞ እያሳዩኝ።

ሲዘፍንም ከልቡ አርቲስት ነው። በዚያን ዘመን ድምፁ ዳንሱና ዘፈኑ ይበልጥበናል እንጂ፤ የተውኔትም ባለሙያው ነበር። ኤልሲስ አፋ የሴት ዓይነት ውበትና ቅርፅ ያለው ሆኖ ሌላው አካሉ ወንድ ወንድ ነበር።

ዕድገቱ አንድ ቦታ ላይ ሲደርስ ጨረሰ። ገንዘብም እንደልብ ሆነ። ቤቱን ግሬስ ላንድ አለው። የፀጋ ዓለም፣ ወይም ምድረ ገነት እንደማለት ነው። መደነሱን መዝፈኑን ተወ። ያ ሁሉ ተልቡቱ ወደ እህል መብላት ዘረ።

በዚያን ወቅት ህምበርገር የሚባል የሥጋ ሳንድዊች ነው ዘር ማንዘሮቹ የሚያውቁት። ኤልሲስ ከተቆረጠ ቺዝ ጋር ጠብሶ በላው። በጣም ጣፈጠው። ቺዝ በርገር የኤልሲስ ግኝት ሆነ። ቺዝ በርገሩን ሲበላ፣ ሲበላ ማቆም አልቻለም። በጣም ወፈረ። እነዚህ መገናኛ ብዙኃን የሚባሉት መቼስ የሰውን ሐፍረት መሸፋፈን አያውቁም። እንዲያውም ማንንጠጥ ነው የሚወዱት። የኤልሲስን ውፍረት ለአፍቃሪዎቹ በተከታታይ አርድተው አስለቀሷቸው። እንደዚያው እንደወፈረ ተሰናበተ።

“ኤልሲስ ሰው መራቅና መጥላት ጀምሮ ነበር የሚባለው ሐሰት ነው። አንተ ጋዜጠኞችን አንብቦህ ነዋ! በእኔ ንባብ ግሬስ ላንድ በርካታ ሰዎች እየሄዱ ይገቡኝት ነበር። ከቺዝበርገሮቹ ጋር በፍሰህና በሰላም መኖሩን አውቃለሁ።

በእኔ የሲኒማ ዓለም ውስጥ ከቻርል ቻፕሊን ቀጥሎ አንግማር በርግማን የሚባል ሰዊድናዊ ደራሲ እና አዘጋጅ ነው ገዝፎ የሚታየኝ። ያውም ለእኔ በማውቀው ቋንቋ አልነበረም የቀረበልኝ። ድርጊቱ እየተካሄደ ከሥር ይጸፍልሃል። “Sub title?”

እ! ከውጪ ወደ ፈረንሳይ የሚገቡ ፊልሞች በሙሉ ተተርጉመው ነበር የሚታዩት። አንግማር በርግማን ግን ፈረንሳይ ውስጥ አይተረጎምም። በስዊድንኛ ነው የሚታየው። እንደ ተባባልነው ከፊልሙ ሥር ስብ ታይታል ይጸፉበታል።

የሲኒማው ጥበብ ልክ እንደ አገሩ ጭፍግግ አድርጎ የሚይዝ ነው። አንድን ላጫውትህ። ሰባተኛው ማህተም ትባላለች። አያሩሳሌምን ከቱርክ ነፃ ለማውጣት ዘምተው ሲመለሱ በደሀና አድርሳ የመለሰቻቸውን የቡርኻ ማርያም ለመሳሰሉም የተሳሉትን ሰዎች አንዱ አርበኛ ሊያደርሳቸው ነው። እየተጓዙ እያሉ ሞት ሰው ተመስሎ ይመጣል። ለአርበኛው ሞት መሆኑን ነግሮት እንሂድ ይለዋል።

“እኔ አልፈራህም። ስዋጋ የኖርኩት ስለማልፈራህ ነው። ግን እነዚህን ሰዎች ቡርኻ ማርያም እስካደርስ ጊዜ ሰጠኝ” አለ አርበኛው።

“ሰዎች ልወሰዳቸው ስመጣ ምክንያት ይደረድራሉ” አለ ሞት ቅሬታውን እንደሰማ።

አርበኛው “ቺዝ ጨዋታ ግጠመኝ። እስካላሸነፍኩኝ ድረስ ተዘዩን እንድቀጥል ፍቀድልኝ።

“እሺ ይዋጣልን!” ይላል ሞት። የተመልካች ጭንቀት እዚህ ጋ ይጀምራል። መቼ? ማን ያሸንፋል? ነው እንግዲህ ጥበቡ። ሞት እንደሚያሸንፍ የታወቀ ነው። ግን መቼ? አሰቡበት ይደርሳሉ ወይስ መንገድ ይቀራሉ? ነው ጭንቀቱ። ልባችን እንደተንጠለጠለ አሰቡበት ይደርሳሉ።

አርበኛው “ውሰደኝ!” ይለዋል ሞትን። ከማዶ ከጋራው ወድያ ጨረቃ ወይም እንደፀሐይ ሆኖ በዚያ ግርዶሽ የሚሞቱት ሰዎች እየደነሱ ይሄዳሉ። ሚቹንም አርበኛ እዚህ ውስጥ እየደነሰ ሲሄድ እያየነው ፊልሙ ይደመደማል።...

የሆሊወድ አርቲስቶች በትንሽ ደመወዝ ለብዝሃ ይጋለጣሉ። ይህንን ያየው ቻርል ቻፕሊን ብጤዎቹን ሦስት አርቲስቶች ለሰሰሰና የራሳቸው የፊልም ማምረቻ ኩባንያ መሠረቱ። ዩናይትድ አርቲስትስ ይባላል።

ለመጀመሪያ ጊዜ ሆሊወድን የመሰረቱት ይሁዲዎች አይደሉም። ሆሊወድን የመሠረቱት ሁኔታዎች ናቸው። ግን ሆሊወድ በደንብ ለግለሰብ የፈልጎ ውጤት ማበርከት ሲጀምር ዋናው ሰውዬ ይሁዲ ሆኖ ተገኘ። ሥርዎቱን የቻለበት፣ አርቲስቶቹን ማስተዳደር ያወቀበት ሰው ነበር።

ሚስተር መየር ይባላል። መየር አክተሮቹን እንደ ልጆቹ ነው የሚያያቸው። ደግሞም ከልቡ ነው። ሚኪ ሩኒ የሚባል የአሜሪካ ጀግና ሆኖ የተጫወተ አርቲስት ነበር። ሰባልግ መየር አየውና “አንተ እኮ የአሜሪካ ጀግና ነው። እንዴት ብለህ እንዲህ አገርህንና ሕዝብህን ታዋርዳለህ?” ብሎ አለቀሰ። ማልቀስም ይወዳል።

ይኸውልህ፣ እኛ አገር እኮ አንድ ነገር ይጀመራል! እናም ጉራ ይነፋል። ዘራፍ ይባላል። ገና ሳይገደል ግዳይ ይጣላል። እየጣቀ “እና ቆንጆ ጀምረው ነበር። ጉማ፣ ሂሩት አባቷ ማነው? ሻፍት አን አፍራቃን አየን። ወጥም ተሳትፎም ነው። አሁን ያልካቸውን ፊልሞች አየን። ነገር ግን ውላ አድራ ማሟላት። ከዚያ በኋላ ለብዙ ዓመታት የፊልም ሥራችን አልታየም። በቅርብ ጊዜ አንድ ፊልም መሥራታቸውን ሰምቻለሁ። አስቴር ይባላል ርዕሱ?

እንግዲህ አስቴርን ከሠሩ ጥበቡ አልሞተም ማለት ነው አለ። ቀደም ሲል በቴሌቪዥን ውብሽት ወርቃለማሁ ውለታህ ጥፊ በሚል ርዕሱ ፅፎ፣ አዘጋጅቶ የተጫወተውን ፊልም አይቼው ነበር። ውብሽት በዚህ ፈጠራውና አተዋውኑ አስደነቀኝ። በቆይታ የተሻለ እንጀራ ፍለጋ ወደ ማስታወቂያ ሥራ ሂደት በባል አዘንኩ። ያገርህ ድህነት ዕድል ስለማይሰጥህ ከምትወደው መቶ ያሽሽሃል።

ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት መድረክ ላይ በኔታ ልደት ጊዜ እኔ እንደ ማርያም ሆኜ ተጫወቻለሁ። መጥ፣ እንዲህ ቀላል ሰው መሰልኩህ? የሴፍ ደግሞ ተስፋዬ ነበር። ሐምሌትን ፀጋዬ ገብረመድህን ተርተሞ ሲያዘጋጅ እኔና ተስፋዬ ጓደኞቻችን መሆናችንን ያውቃል። ስለዚህ አብረን እንድንጫወት ፈለግ። ጠየቀን፣ ተሰማግን። በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ቴአትር ታየ። ፀጋዬም ጥሩ ገቢ አግኝቶበታል።

ሲሲሰ ብሎ ጥቂት እንኳን ጉርሻ አልሰጠኝም። የተስፋዬን አላውቅም፤ ለእኔ ምንም አልሰጠኝም። ፀጋዬ ድኖ ከአሜሪካ ይምጣ እንጂ መከሰሱ አይቀርለትም። አለና ሣቀ።

የቪዲዮ ፊልሞችን አዎን፣ ዕድል ሲያጋጥመን እናያለን። በቅርብ ካየሁት ታይታኒክ አስደነቀኝ። ከኩኩሻ ጋር ረጃም ሰዓት የፈጀ ውይይት በፊልሙ ላይ አካሄድን። እየሰቀ “በጣም አሪፍ አርገው ነው አርቲስቶቹም የተጫወቱት፤ አዘጋጆቹም በጣም እንደደከሙበት ያሰታውቃል። ልብ አርግ፣ የእኔን ዕድሜ ተመልከት። ከኩኩሻ ጋር ቡለታችንም እኩል እንድንደሰት አደረጉን። ይህ ፊልም ከልቡ ፊልም ነው። ሰሞኑን ‘Time’ መጽሔት ይገባ አይተኸኛል። ታይታኒክ ላይ የተጫወተው ሊዮናርዶ ዲካፕሪዮን አስመልክተው በሰፊው ፅፈዋል፤ በቆንጆ ቆንጆ ፎቶግራፍ አስደግፈው። ለኩኩሻ እንድታየው ወሰድኩላትና “እኔጋ ትንሽ ይሰንብት” አለችኝ። “እሺ” አልኳት። ልክ ነች። የዘመንዋ አርቲስት ነዋ።

አሜሪካ በነበርኩ ጊዜ አንዱ በጣም ደስ እያለኝ የምዝናናበት ማስታወቂያ ማየት ነበር። አንደኛ ልንገርህ። ጄሪ ሉዊስ የተባለ የታወቀ ይሁዲ ኮሚዲያን ነበር። እንደ አሮጊት ሆኖ ቁጭ ብሎ ቴሌቪዥን ያያል። አሜሪካ ስታረጅ አጫዋችህ ቴሌቪዥን ነው። ማስታወቂያው መጣ። “ፀጉርዎ ዘማኑቱን እንደጠበቀ እንዲቆይ ይፈልጋሉ?” ይላል አስተዋዋቂው። “ይህንን ቅባት ይጠቀሙዋ?” ያሳይሃል ቅባቱን። ዘማ ፀጉር ያላቸው ወንዶችም ሴቶችም ይታዩሃል። “አሁኑኑ ይግዙት! Buy now!” ይላል።

አቶ ኮሚዲያን ቱር ብሎ ከፍቅ ወርዶ ገዝቶት ይመጣል። በኋላ እቀጥላለሁ ይልና ያስቀምጣል። ቴሌቪዥኑ ላይ ያፈጣል። ሌላ የሚያማልል ማስታወቂያ ደግሞ ይቀጥላል። እንዲህ እያለ ብዙ የማያስፈልጉትን እቃዎች በቲቪ ትዕዛዝ ገዝቶ ይደረገደራል።

የርልስ ሮይስ ማስታወቂያ እንዲህ ይላል፤ “At 60 miles per hour, the only sound you hear is the ticking of the clock! አየህ? እንዴት የግጥም ቃና እንደሚኖረው? በአማርኛ እንበላት። “ሺ ጊዜ ፈጥኖ ብትነዳ የምትሰማው ድምፅ ቢኖር የሰዓቱ ቴክታ ብቻ ነው።” ይህ ግን ባለፍክ ባገደምክ ስለሚደጋገም ‘click’ ይሆንብሃል።

ከሊሼ? አርቲስቱ አንድ አሪፍ “ኦሪጅናል” ሥዕል ይሰላል። ከዚያም ይህንን እያባዙ ይሸጡታል። በብዛት ምክንያት ተራ ሥዕል ይሆናል። በእኛ አባባል ያልፈላገበት ዳገት የለም አለች አሁን ሲሉ ስትሰማ መጀመሪያ ያስደንቅሃል። በኋላ አላፊ አግዳሚው ሲደጋግማት ግን ካሊሼ ትሆናለች።

አንዱ ባለሀብት 'ፎልስ ፎይስ' ገዝቶ ተበላሽበትና ለኩባንያው ደወለ። ያለበትን ቦታ በጠቆማቸው መሠረት በጥቂት ጊዜ ውስጥ ሄሊኮፕተር 'ፎልስ ፎይስ' ጭና መጣች። አዲሷ ወረደች። አሮጌዎች ተጫነች። ሰውየው ወደ ኩባንያው ደወለና ያደረጉለትን ውለጋ ጠቅሶ አመሰግናቸዋል።

"ተሳስተሃል" አሉት።
"እንዴት?" አለ ሰውዬው። በኩባንያው ወገን ያለው ሰው ሲመልስ "ፎልስ ፎይስ አይበላሽም" አለው።

ባጠቃላይ ጥሩ ከሠራህ ማስታወቂያ አያሰፈልግም። አንደ ጫማ ሰሪ አለ ለንደን ውስጥ። እነ ፕሪንስ ፊሊፕ ደምበኞች ናቸው። እንደ ኩፐር ከአሜሪካ ለንደን ድረስ ሄደው ጫማ በልካቸው ያሠራሉ። ሩቅ አትሂድ። የአንተ አባት አቶ ወላ ወጋ ሸሎ ለመሥራት ማስታወቂያ ይለፍፋሉ? በቃ። ለጥሩ ሥራ ማስታወቂያ አያሰፈልገውም። ለሸማችህ ማስታወሻ ቢያሻህም መጮህ ሳይሆን ማሳየቱ በቂ ነው።

ተረት ሰፈር አንድ ሻይ ቤት አለች። ባለቤቷ ባልቻ ይባላል። ኩሽና ውስጥ ሻይ የሚያፈላ ትንሽ ልጅ አለ። በኩሽናውና ሻይ ቤት መሀል ባለች በር ላይ አንድ ማስታወቂያ ተለጥፋለች። ከሠራተኛ በስተቀር መግባት ክልክል ነው። ኮሚቴው ይላል። ኮሚቴው እነ ባልቻ ነው።

ይኸውልህ! ሺ ጊዜ ጮኸህ ድርጅትህን ከማስተዋወቅ ጥቂት እንደ ቶታል በማድረግ ድንቅ ማስታወቂያ መሥራት ይቻላል" አለኝ ጋሼ ተደንቆ። "አካፍልኩ የነኩሽም ተወዳጅ ፊልም ነው። አክሰቷ ቤት ቅዳሜ ልጎንኛት ሰሂድ ፊልሙ መታየት ሲጀምር "ተርጉምልኝ" ትለኛለች። እሺ ብዬ ግማሹን እንዳየን በቃህ ሂድ ይመሽብሃል" ትለኛለች። የእኔ ጠባቂ!

"ዘነብ አስታውስ!" አለ ጋሼ ሰብሐት "ሲኒማ ታላቅ ጥበብ ነው። በአጭር ጊዜ ውስጥ ብዙ ዕውቀት ልትገበይበት ትችላለህ፤ ያወቀበት ብዙ ይጠበብበታል ከምወዳቸው የተወሰኑትን ልግፍልህ? ማስታወሻ አቀበልኩት።

1. Gone with the wind (actor Clark Gable)
2. Ben Hur (actor: Charlton Heston)
3. Every film of Charlie ChPLIN
4. Les Enfants du Paradis (French)
5. Silence (director: Ingmat Bergman)
6. Toto al'Inferno (actor: Toto!)

7. The Three Musketeers (actor: Gene Kelly)
8. Some Like It Hot (director: Billy Wilder)
9. Irma La Douce (actress: Shirley Maclane)
10. Mondo Cane (ውሻ ዓለም የሚላ የጥልያን documentary)
11. The Magnificent Seven (Yul Brynner: actor)
12. Knock on Wood (Danny Kay: actor)
13. The Court Jester (Danny Kaye: actor)
14. Hans Christian Andersen (Danny Kaye: actor) ወዘተ"
15. Our Man Flint
16. Shane
17. High Noon ወዘተ

፴

ባርነትና ነፃነት

ኩቱሪስት ሆቴል ወደ አምባሳደር ቴአትር በታክሲ እየተጓዘን ነበር። ፀጥታ በሁለታችንም መካከል ነግሳለች። የየራሳችንን ሐሳብ እናብሰለሰላለን። የጋሼ ሰብሐትን እንጃ እንጂ እኔ የዚያን ዕለት እንድናወጋ የፈለኩት በካርል ማርክስ ፍልስፍናና ሕይወት ላይ ነበር።

አምባሳደር ቴአትር ደረሰን። መንገዱን ተሻግረን በሐራምቤ ሆቴል ጥጉን ወደ መስቀል አደባባይ ማዘገም ጀመርን። ጋሼ ሰብሐት አዘውትሮ እንደሚያደርገው ፀሐይዋን ለመከላከል ሹራቱን ከፈሰታል ውስጥ አወጣና እናቱ ላይ አደረገ። ፈሰታሉን ተቀበልኩት። አረማመዴን በርሱ ፍጥነት ልክ መጥኝ እያዘገምኩ ወግ ጀመርን።

ባህሪው ለረጅም ጊዜ አብሮ ከመዋልና ከማደር ገብቶኛል። ረጅም መንገድን የሚረገው በጨዋታ ነው። 'ይህንንም በፍልስፍና፣ በሃይማኖት፣ ወይም በድርሰት...' አንድ ነገር ሊያወጋኝ እያሰበ ነው። ወጉን ከመጀመሩ በፊት እኔ በዕለቱ ወደፈለኩት የጨዋታ ቦይ

መራሁት። ሐሳቤን ከአፈ ነጥቆኝ የማርክስ ፍልስፍና ወንጌል ነው። አለኝ አተኩሮ እያየኝ። ሐሳቤን ያለመጨረሱን ተረድቶ ቀጥሎ በሚላ ስሜት ጠቀሰኝ።

ስታዲዮምን በቀኝ፤ መስቀል አደባባይን በግራ ትተን በደብረዘይት መንገድ አቀናን። በመጀመሪያ አቋርጠን ወደ ቁርቆስ የሚወስደውን መንገድ ይዘናል።

ማርክስ እንኳንም ደራሲ ያልሆነ። አለ ጋሼ ስብሐት ተቆጥቶ እያስተዋለኝ። "በሌሎች ደራሲያን ተጽፈው ሰንትና ሰንት ድንቅ ጽሑፍ ነው ያነበብነው። የማርክስ ሥራ ከእነዚያ ምርጫ ሥራዎች አንዱ ቢሆን ነው እንበል። እናስ ምን አዋጣ? ያው እንደነ እንላ ደራሲ አልነው። አጨበጨብንለት። ለእኔ ግን ፍልስፍናው ይበልጥብኛል። አይደለም አንድ ቤተሰብ አንድ አውራጃም ይራብ። ፍልስፍናው ሲገባህ የእሱን መራብ ትቀበላለህ። የሰው ልጆች በአገባቡ ተጠቀሙበት አልተጠቀሙበትም፤ ያ ሌላ ጥያቄ ነው። ማርክስ ግን መከራውንም፤ ችግሩንም ችሎ ያለውን ተኮስ አለኝና ቆም አለ። ሲጀምር ይቆጣ የነበረው ጋሼ ስብሐት ከዐረፍተ ነገር ወደ ዐረፍተ ነገር ሲሸጋገር ቁጣው እየበረደ ካርል ማርክስ ውስጥ እየገዘፈ ሂደት።

መጀመሪያ በንለም ላይ የሚባለውን ልንገር። ይህ ያለንበት ክፍለ ዘመን የሶስት ሰዎች መዋጮ ነው። ሶስቱም ይሁዲ ናቸው። ካርል ማርክስ፤ ሲግሞንድ ፍሮይድ፤ አልበርት አይንስታይን ናቸው። እንግዲህ የምድር ጨው ናቸው የሚለውን አባባል አስታውሱ። አለና ጠሙን እያፍተሰተሰ አስተውሎኝ ወገን ቀጠለ። "ሰለ ካርል ማርክስ ወጣት ሆነን ስንሰማ በጀርመንኛ ነው የጻፈው አሉን። ረጃጅም ዐረፍተ ነገር እንደሚያበዛም ሰማን። ቀጥሎም ወደ እንግሊዘኛ ተተረጎመ። ሲነበብ ማርክስ አይገባም ነው የሚሉን። በቃ። እኔ አላነበውም አልኩ። ግን ለእኛ በሚገባን ቋንቋ ከሌለ ከየት ወስደን እናነባለን? የምስክር ምስክር ይበቃናል። ሰውዬው የሚደነቅ ሰው ነው። ደግሞ ሥራውን ስትገምት የእርሱ ትንቢት ነው ዓለምን እንዲህ በካፒታሊዝምና በኮሚኒዝም የገመገጠ። ከራሱ ጋር ስንጨዋወት ይህ ሥራ የሚነበብ ነበር። እኔ ግን እዚያ ውስጥ መግባት አልችልም ብዬ ለዳግመኛ ተውኩት። የደርጎቹ ጊዜ መጣ። አንድ ቀን የእነ መንጌ ጥላን ካርል ማርክስ ጋ ወሰደን። እንዲ በአማርኛ ካፒታልን ተረጎምኩ ብሎ ለጾታ ሊቀመንበር ገዐ በረከት አቀረበላቸው። ለወቅቱ አብዮተኞች ይህ ትልቅ እሴት ያለው ሰጠታ ነበር። እኛ ከያለንበት ለማረምና ለማስተካከል ተጠራን። ሥራውን ሳየው በእውነቱ ተርጓሚው ባይሞክረው ይሻል ነበር። እኛን

ተርጉሙ ብለው ቢያዙን ይሻለን ነበር። ይህንን ስልህ የእኔ አስተያየት ብቻ ሳይሆን የሁላችንም ነው። 'ኢዲቲንግ' ሰባት ሰዎች ሆነን ጀመርነው። ሁለቱ ብልጥ የፓርቲ አባላት ስለነበሩ ምክንያት ፈጥረው ተሰናበቱና አምስታችን ቀረን።

አምን ከተለያዩ መሥሪያ ቤቶች ነው የሰበሰቡን። እኔ ቱሪዝም ኮሚሽን ነበር የምሠራው። ደብዳቤ ደረሰኝ። አላማከሩኝም። አልጠየቁኝም። ብቻ "ና" ተባልኩ፤ መሄድ ነበረብኝ። የዚያን ጊዜ ባርነት ውስጥ እንዳለው ገባኝ። ነፃ ዜጋህንም ትችላለህ ወይ? ፈቃደኛ ነህ ወይ? ሌላም ችግር ካለብህ በምን ዓይነት ሁኔታ አግዘንህ ትሟተፋለህ? ይሉህ ነበራል። እነ መንጌ ግን ደብዳቤ ብቻ ጣፋልን። በቃ ባርነት ነው አልን።

በቀጥታ ከቤተ መንግስት ነው ደብዳቤ የደረሰን። ከእነ መንጌ ቢሮ አልፍ ብሎ ነው የምንሰራበት። እና ብሽቅ ሥራ ነው አተረጓጎሙ። መተርጎም ሁለቱን ቋንቋና ባህል ጠንቅቀህ ስታወቅ ነው። የኛ ተርጓሚ ግን አማርኛውንም እንግሊዘኛውንም አይችልም። ለምሳሌ and so the ball rolls የሚለውን እንግሊዘኛ እንዲህ ሁኔታዎች ይቀጥላሉ የሚለውን ሃሳብ ተርጓሚያችን ካሰጠ እንደዚያው ትንኮሳላለች ብሎ ተረጎመልን። በዚህ ዓይነት ግድፈቱ ብዙ አለፋን። እኔም ማበላሸቱን ሲያበዛብን፤ በቃ ይህንን ገፅ በአዲስ አተረጎሙዋለሁ ብዬ እያያዘዋለሁ። ደግነቱ በወቅቱ ተልበቱም አለ፤ ጫትም እቅም ነበር። ስንል ስንል የካርል ማርክስን ሥራ ወደ አማርኛው ማምጣት ቻልን። በዚህ ጊዜ እንኳንም ያስገደዱኝ አልኩ።

የካርል ማርክስን ሥራ ለማንበብ ቻልካ! በሰመክብ... ብሎ በመደነቅ ስሜት በረጃሙ ተነፈሰ። ከሰከንዶች በኋላ ማርክስ ያኔ ገንዘብ የለው፤ ምንም የለው፤ ሰውዬው ችሰታ ነው። በእጁ እየጻፈ ነው ማስታወሻ የሚያዘው። ሥራውን እያጠናቀቀ ስሄድ፤ ይህንን ያህል ተአምረኛ ጭንቅላትም አለ? ነው ያሰኘኝ። እንደዚህ ለተጨቆነት የቆመ ይህ ሰው ነብይ ነው አልኩ። እንኳንም ባርነቱን ለገሱኝ አሰኝኝ።

የሥራ ግንኙነታችን ጥሩ ነበር። አለቃችን ነብስ የሆነ ሰውዬ፤ አንድ እጁ ሰላላ ነው። የመንጌ አስተርጓሚ ነው። ግርማ ባሻህ ይባላል። እንደት ዓይነት ሰው መሰለህ! እዚህ ገህንም ውስጥ የተሰማራ መልአክ። ለግርማ ጓዶቹ ነገሩትኛ ለልፋታችሁ 20 ሺ ብር ተመድቦዋል ብሎን ነበር። በባህሪው ግልፅ ሰው ነው። በኋላ ካዱት። ሰንጋ ሊጣልልን መታሰቡ ተወራ። እሱም ቀረ። ግርማ ግን

የሚወዳት ቦታ አለች፤ ጫትም ጠጅም ያለባት። በሳምንት አንድ ቀን ቡድኑ ተያይዞን ሄደን በእርሱ ግብዣ እንዠናለን።

እሱከ የአሠጥ አባልና የጓድ መንግስቱ አስተርጓሚ ቢሆንም ማንንም አይፈራም። ምንም አይፈራም። ከሰው ጋር ይደባለቃል። እንቁልልጭ ያሉን ሽልማት ሁሉ ቀርቶብን ሥራው ተጠናቀቀ፤ ዕድሜ ለግርማ በሻህ። ልፋታችን ዋጋ ተሰጥቶት እኔ ካለሁበት መሥሪያ ቤት ወደ ኩራዝ አሣታሚ ድርጅት ተዛወርኩ። በደሞዜ ላይ 200 ብር እድገት ተሰጠኝ። ይህም የእንግሊዝኛን አባባል ያስታውሰኛል። ባርነቴ የእግዚር ግራ እጅ ነበር። ብንፈልግ ደሞ አብዮታውያንም በግራ እጅ ቡጢ ነበር መፈክሮቻቸውን የሚነኩብን እናሸንፋለን! ሳይንሳዊ ሐቅ ነው አንጠራጠርም! ወደፊት! ያሉናል።

እኛ ደሞ ውስጥ ውስጠን፤ ያልጠረጠረ ተመነጠረ እንላለን። ይኸውልህ! እንደ ማንኛውም ወንጌል ነው የማርክስ ወንጌል። ለድሆች ደህንነት የቆመ ነው። ከአየሱስ ወንጌል የሚለየው በእንድ ነገር ብቻ ነው። ይኸውም ገነትን እዚሁ መሬት ላይ እንዘረጋለን ይልሃል ማርክስ። ሠራተኛው መደብ ያሸንፋል ነው ትንቢቱ። አብዮታዊ ፓርቲ ለጭቁኑ አገልግሎት ነው የሚዋቀረው።

ፍልስፍናው በተግባር ሊተረጎም ካልቻለ የማይቻል ቢሆን እኮ ነው። እንጂ ማርክስ ሐሳቡ በጣም ልክ ነበር። ሐሳቡን እንደ። ለሁሉም እንደ ችሎታው፤ ለሁሉም እንደሚያስፈልገው ነው የሚለን። ገብረተሰብ እንደ አንድ ሰው ሆነ ማለት ነው። ሀብቱ በሙሉ የጋራ ነው። ለማንም አናደላም። ድል ለናደርግ መደብ አይኖርም፤ ወገን አይኖርም። እንደዚያ ነው ትንቢቱ። ለእኔ ሐልም ነው። ግን ሰው ያለሐልም አይኖርም።

እኔ ቀርቶ እኛ ሆኗል፤ በማለት ማርክስስት ነን የሚሉ ፓርቲ ዎች አዲስ ገዢ መደብ ሆኑ። ምንም አልተለወጠም። እነሱም የሚፈልጉትን ያገኛሉ፤ ሕዝቡም ለጥቂቱ ነገር ይሰለፋል። “ይበልጥ ሲለወጥ ይበልጥ ያው ነው” ይለናል ፈረንሳይ።

የአሜሪካ ሠራተኞች ግን ማርክስዝምን በሥራ ላይ አዋሉት። ተደራጁ፤ ሕገ መንግሥታዊ መብታቸው እንዲከበር በሥራ ማቆም አድማ ጠየቁ፤ የሥራ ሰዓታቸው በቀን 8 ሰዓት ብቻ እንዲሆን ታገሉና አሸነፉ። ዝቅተኛው የቀን ሠራተኛ ደመወዙ በቀን ቢያንስ 10 ዶላር እንዲሆን፤ ሠራተኛው በጥፋት ካልሆነ ከሥራው በሰናበት ካሣ እንዲያገኝ የተደረገው በአሜሪካን አገር ነው። በእስፖንዳ ማርክስዝምን በደንብ ተጠቀሙበት ብሎ ሣቀና ተቀድቶ ፊቱ የተቀመጠ ሲኒ ቡና አንስቶ ፉት እያለ በሃሳብ ጭልጥ አለ። በዚህ ጊዜ ስኔ ቤተ ጳጳስን ምሳኝንን በወተን ዘና ስያወን ነበር።

“እንዳልከው ካፒታል ሦስት ቅፅ ነው። ሁሉን ቅፅ ሠርተን ጨረሰን። በዚያን ወቅት 1፻500 ብር ገደማ መሰለኝ አብረውኝ ለነበሩት ሰዎች የሰጧቸው። ለእኔ ብቻ አልከፈሉኝም። ለምን? እኔ የፓርቲው አባል አልነበርኩም!

ካፒታልን በማስተካከል ሰኖር ከሰዎቹ ጋር ተግባብተን ነበር። ስለዚህ የፓርቲያቸው አባል እንድሆን ጠየቁኝ። እኔ ደግሞ የፓርቲው አባል ብዘን ጥሩ ነበር። እኔ ግን ኡቴይስት አይደለሁም፤ በእግዚአብሔር አምናለሁ። ፓርቲው ደግሞ እግዚአብሔር የለም ይላል። ስለዚህ እኔ ለመንግሥት በመሥራት ማገልገል እንጂ በሃይማኖቱ ምክንያት የፓርቲው አባል ልሆን የተፈቀደላኝ አይደለሁም አልኳቸው፤ ተውኝ።

የማሌ ጥናት ተብሎ በየመሥሪያ ቤቱ የውይይት ክብብ ስብሰባ ይካሄድ ነበር። በወቅቱ አንተ እንድትሳተፍ ተጠይቀህ አታውቅም? ነው ያልከኝ? ምንድነው ማሌ? የማርክስስት ሌኒንስት ፍልስፍና ውይይት?

በፍጹም። እነሱም አያሰገድዱኝም። እኔም አልቀላቀላቸውም። ለረጅም ጊዜ በእጅ መዳፍ አገጩን አንተርሶ ሲተከዝ ቆየና “ሰውዬው ካርል ማርክስ አሪፍ ፈላስፋ ነበር። ሰዎቹ ግን ሳይገባቸው ፈተፈቁት። ፍትረታውንም ውይይት ክብብ አሉት።

“የቤተክህነት ሰዎች መጥተው ቤተ ክርስቲያንን አገልግል ቢሉኝ?” እየሣቀ “የእኔን ተፈጥሮ ልብ በል። አንድ Formula ተከትሎ ያችኑ መደጋገም ደስ አይለኝም። በክርስትና፤ በእስልምና፤ በፖለቲካ ፓርቲም እያልክ ብታጠናቸው አማኞቻቸውን ደንግገው የሚይዙበት ሕግጋት አላቸው። ያ ደግሞ ሽል ሆኖ እንደ ዕንቁላል ቅርፊት ሌላን የምታይበትን ዓይን ይጋርድሃል። ስለዚህ በምንም ዓይነት የፖለቲካም ሆነ የሃይማኖት ድርጅት ተከታይ መሆን አልፈልግም” አለኝና እጆቼን በትሕትና እያሻሸ በምናብ የፈጠራቸውን አበው ዞር ብሎ እያየ አባቶቼ ልክ ናችሁ። አያት ቅድመ አያቶቼ እስከ ምንጅላት ቅንጅላቱ ድረስ አስራ አራት ዘሮቼ ቀሳውስት ነበሩ። ቤተክህነትን ማገልገል ከአማኞቹ የሚጠበቅ ነው። እናንተም ከልባችሁ ቤተክህነታን እያገለገላችኋት ነው። ግን እኔም እንደናንተ እንዳላገለግል ኡቴይስት ነኝ እላቸዋለሁ።

፴፩

አይኔን አበራልኝ

ፍርድ ወደራሱ ውስጥ! ውስጥ! ገዛቱ የመረመረ ተግባርን ስፍራ ጁን የሆነ የሥነ ልቦና ሊቅ ነበር። በሌላ አባባል ለእኔ የውስጣችንን ገልብጦ የሚያሳይ ማለት ነው። በአእምሮአችን ውስጥ! ውስጥ! ውስጥ ሌላ የላቅም፣ የፍቅርም፣ የተአምራትም የመሆን ሁኔታዎች ያሳይሃል። በር መዝጋትም ታይብታለህ። ሙሉ መሆን ድር ቀረ" አለና ሳቀ።

እንዲያውም ግድግዳን የበራልኝ ሲግሞንድ ፍርድ ነው። ልክ ብላታ ደሬሳ በሕይወት ውስጥ ይህንን የአገራችንን አኗኗር ባሕሉን ታሪክን እንዳሳይኝ፣ ፍርድም የውጪውን ገለም ውስጣዊ ማንነትን አሳይቶኛል። እንዲያውም ከእርሱ እኩል የሰውን ነብስ ጎልተሎ ያሳየኝ ያለ አይመስለኝም፤ አያሱስ ካልሆነ...

ይኼውልህ ሲግሞንድ ፍርድ የሲያና የአስትሪያ ዋና ከተማ ልጅ ነው። እዚያ ነው ያደገው። ወላጆቹ ይሁዲዎች ናቸው። ሀብታሞች ናቸው። በሕይወቱ ምንም ግድግዳ ችግር ሲያልፍም አልነካካውም። ስለ እራሱ ብዙ ጊዜ የሚያጫውተን እራሱ ነበር። ልጅ ሆኖ ያጋጠመውን ሲያጫውተን፣ "በልጅነቱ አንድ ጊዜ ለእናቱ እንዴት ነው እግዚአብሔር ከጭቃ ሰውን ሠራ የሚባለው? ይህ ልክ አይመስለኝም" አልኳት።

በዚህን ጊዜ እናቱ "እንደዚያ ነው የመሰለህ? በል እጄን ተመልከት" አለችኝ። ከዚያም መዳፍጥን አፋትጋ እድፍ እየተንከባለለ ወጣ። "አየኸ?" አለችና በርግጥም የሰው ልጅ ከጭቃ መሠራቱን አሳመነችኝ። ይህች ናት እንግዲህ ለሲግሞንድ ፍርድ በልጅ ሕሊና የምርምርና የግኝት ውጤት የሆነችው።

ልብ አድርግ፣ ፍርድ ይሁዲ ነው። መኅርመስ በጀመረበት ዘመን የሚያየው እውነት አለ። በወቅቱ አይሁድን መናቅ፣ ማንቋሽሽ ነው! ክርስቶስን የሰቀሉ እየተባሉ የመዋረድ ዕዳ አለባቸው። አንተ-ሲሚቲዝም የሚሉት ጣጣ። ለምሳሌ ፍርድ በደረሰበት ጊዜ አዛውንት አይሁድ መንገድ ሲሄድ የክርስቲያን ዘር የሆኑ ሕፃናት ድንጋይ አንስተው "አንተ ሽሜ ኑ፣ እጅ

አትነሳም?" ሲሉ ያሰፈራሩታል። አዛውንትም ለጥ ብሎ ለሕፃናቱ እጅ ነስቶ ያልፋል። ይኼንን ያህል ነው አይሁድነት የተገፋው። በዚህ ወቅት ፍርድ በይሁዲነቱ አነስተኛነት ወይም ጎደሉነት አይሰማውም። የወላጆቹ መልካም አስተዳደግ ስላለው ጥሩ የሥነ ልቦናና የግብረገብ ስንቅ አለው። በዚህ ላይ አይሁድና ሌላው ሕዝብ ያላቸውን ልዩነት አሳምሮ ያውቃል።

አበራ አምስት፣ አበራ ስድስት ግመት እንደሆነው አባቱ ቀልድ ነገረው። ቀልዱ በተነገረው ጊዜ አልሳቀም። ተቆጥቶ ሄደ። እያደገ፣ እየበሰለ ሲሄድ በጣም ከሚወዳቸው ሐቅን በጥልቀት ከያዙ ውብ ቀልዶች መካከል አንዱ ሆነችለት።

ቀልዱን ላጫውትህ። "አሪየንት ኤክስፕሪት" የተባለ የታወቀ የባቡር መስመር አለ። በዚያን ጊዜ እርሱ ነው ትልቁ የሕዝብ መንገድ መስመር። በወቅቱ በአሪየንት ኤክስፕሪት ተገኝቶ ማለት ራሱ የሚያኮራ ነበር። በአሪየንት ኤክስፕሪት ከፖርቱጋል ተጀምሮና በስፔን አርገህ፣ በእጣሊያ፣ በፈረንሳይ፣ በሌሎች የአውሮፓ አገሮች አቆራርጠህ ሩሲያ ትገባና ሳይቤሪያ ድረስ ትጓዛለህ። ያዝክ?

ይኼውልህ ባቡሩ ተነስቷል። በዚህ ጉዞ ባቡሩ በየጣቢያው ይቆማል። ተቆጣጣሪዎቹ ይገባሉ። ተሳፋሪዎቹን ትኪታቸውን እንዲያሳዩ ይጠይቃሉ። በዚህ መሐል አንድ ሰውጋ ደረሰ ተቆጣጣሪው። ተሳፋሪው ይሁዲ ነው።

- ...ትኪት ይዘዋል?"
- ...አልያዝኩም" ይላል ይሁዲው።
- ...እንግዲያው ይክፈሉ።"
- ...ገንዘብ አልያዝኩም።"
- ...እ? ገንዘብ አልያዝኩም? አንት ቆሻሻ ይሁዲ? ብሎ በባክስና በጥፊ ያጣድፈውና ትቶት ይሄዳል።
- ...እሚቀጥለው ጣቢያ ወራጅ ይወርዳል። ተሳፋሪም ይጫናል።
- ...እዚያም ሌላ ተቆጣጣሪ ይመጣል። ሌሎቹን ሁሉ ጠይቆ ይሁዲውን ይጠይቀዋል።
- ...አልያዝኩም" ይላል ይሁዲ።
- ...ይክፈሉ።"
- ...ገንዘብ የለኝም።"
- ...እረ! በጥፊና በባክስ አገላብጦት "ንፍጣም ይሁዲ! ሁለተኛ እንዳይለምድህ" ብሎት ትቶት ይሄዳል። እንዲህ እየተደበደበ፣ እየቻለ ብዙ ጣቢያዎች አሉ። ረጅም ርቀትም ሄደ። አጠገቡ ተቀምጦ ሁሉንም ድርጊት ሲያይ የነበረ ሰው ዘሩ አይሁድ ያልሆነ

ገርሞት “አንተ ሰው፣ ይህን ተደጋጋሚ ድብደባ እስከ የት ልትችለው ነው?” ሲል ጠየቀው።

“ሰውነቴ እስከቻለ ድረስ” ሲል መለሰ ይሁዲው።
አየህ፣ ይህችን ፍርድድ በኋላ አድጎ በሰሎ ሲያብሰለሰል፣ ሲያውጠንጥናት፣ ሰካ የቀልዱ ይሁዲ እስራኤል ራሷ ናት። እነፋርሰ ይመጣሉ ይደበድቧታል። እነ ሮማ። አሁንም እነ ሎርድ እንግሊዝ። እንደ ባቡር ጣቢያዎቹ ተኪት ቆራጮች እየተከታተሉ የዓለም ገዢ ነን ባዮች ሲመጡም ያንን ሁሉ ወገራ ችላ ነው እዚህ የደረሰችው።

ሲግሞንድ ፍርድድ በዕድሜ ማወቅ ሲጀምር ሕልሞች በጣም ሰሜት ይሰጡታል። እና ምን ያደርጋል? ሊተኛ ሲል ደብተሩን፣ እርሳሱን እራሱን አጠገብ ያስቀምጣል። መብራት ያጠፋና ሕልም አያለሁ፣ ሕልም አያለሁ! እያለ ለራሱ ይነግራል ህልሜን አስታውሰዋለሁ፣ አስታውሰዋለሁ እያለ ይተኛል። እንደነቃ የሚያስታውሰውን በሁሉ ያጽፏል። እንዲህ እያደረገ ለብዙ ዓመታት ዓፈ። በኋላ የወንድሞቹን፣ የአባቱን፣ የእናቱን ምን ህልም አያችሁ? እያለ መመርመር ጀመረ። ከሌሎች ጋር እያስተያየ የመረመረውን The Interpretation of Dreams የተባለው መጽሐፉን፣ ከዓለም ተገልጦ ላይ ዓመታት ከጣረበት በኋላ፣ ለአንባቢያኑ ገፅ በረከት ሰጠ።

አውሮፓውያን ከፍርድድ በፊት ስለሕልም የነበራቸው ዕውቀት ልክ እንደኛ አዝር ነበር። ከእርሱ በፊት ሕልም መልዕክት ነው። ለገባህም ላይገባህም ይችላል። እኛ ጋር በህ ብታይ ትጠግባለህ፣ ቀይ ሴት ስናይ እምዬ ማርያም ነች፣ እያልን እንደምንፈታው ነበር የእነርሱም ባሕር። ይኼ የሚያሳይህ በእኛ እምነት ሕልም ከውጪ ነው። በፍርድድ ምርምር ግን ሕልም ከውስጥ ነው። ከእኛ ነው የሚወጣው። የማየው ሕልም እንቅልፍ ውስጥ ነው። እንግዲህ ማነው እንቅልፍ? ማለት እንጀምራለና።

እንቅልፍ መቼስ የደከመ ገላችንን የሚያድስልን ፀጋ ነው። ተኝተን ስንነሣ በጤና ተሞልተን? ታድሰን ነው የምንነሣው። ለመታደስ መተኛት አለብህ። ሰውነትህም መጠበቅ አለበት። ምክንያቱም በተፈጥሮ ወንድም፣ አህት፣ አጎት ወላጆች የምትላቸው ነቅተህ አብረህ የምትኖራቸው የጎብረተሰብ አካል ያደርጉሃል እንጂ፣ በእንቅልፍ ውስጥ ብቸኛ ነህ። ብቻህን ስለሆንክ ዓለም ደግሞ አደገኛ ነው። ስለዚህ ዓይንህን ብትጨፍንም፣ ጆሮህ ክፍት ነው። አንድ ነገር ካለ በል ትነቃለህ።

ምንም ላትተኛ ነው። አይደል? አንተ ግን መተኛት ያስፈልግሃል። እዚህ ጋ ሕልም ይመጣል። ሕልም ከውስጥ ነው ብለናል። ሁለት ሥራ ነው ያለው። አንዱ እንቅልፍን እንድትተኛ ማረጋገጥ ነው ዋናው። ስለዚህ በጆሮህ የመጣው ድምፅ እያባኘህ ችግር እንዳያመጣ መፍትሔ ውስጥህ ይፈጠራል። ለምሳሌ ሰሞኑን ስለቴዎድሮስ አውርተናል። ታዲያ ተኝተህ አንድ ድምፅ ከውጪ ዲ! ሲል አንተ የምትሰማው ድምፅ ሲባስቶጋል መድፋ ሲተኮስ ነው። ጦርነቱንም እያየኸው ነው። ሰውነትህም እንቅልፍን ይቀጥላል። ይኸ አንደኛው የሕልም ተግባር ነው።

ሁለተኛውን እንይ። ይኼውልህ፣ ሕዝብ ጂኒየሰ ነው። የአበሻ ጂኒየሰ አንዲ ፍሬ ምን ትላለች? ድህ በሕልሙ ቅቤ ባይጠጣ ንጣት ይገለው ነበር አትልም?

እሷ ነች የፍርድድ ሕግ። ሕልማችን Wish fulfillment (የምኞትህን ማግኘት) ነው ሁለተኛው ሥራው። ምክንያቱም ምኞት አለ። እኔ ደግሞ የምመኘውን ሁልጊዜ አላገኘውም። በውን ባላገኘውም ሌላው ቢቀር በሕልሜ አገኘዋለሁ ማለት ነው። እዚህ ላይ ነው ትኩረት የምናደርገው። የምንነጋገርበትን ጭብጥ ለማስቀመጥ አሁን ነው ኢድ፣ ሊጎ፣ ሱፐር-ኢጎጋ የምንመጣው።

ፍርድድ ምንድነው ያደረገው? ፍተሻ ነው። የሰው ልጅ ሔዶ የማያውቅበት ቦታ የሄዱ አይደሉም ‘ኤክስፐሎረርስ’ የሚባሉት? እነ ኮሎምበስ፣ ማርኮ ፖሎ ባሕር ለባሕር እና የብስ ለየብስ አሰሱ። ነል አርምስትሮንግ ወደ ጨረቃ ወጣ። ፍርድድ ወደ አእምሮው ውስጥ ነው የጠለቀው። ከእርሱ በፊት ደፍሮ የገባ የለም። ውስጥ፣ ውስጥ ጠልቆ፣ ያለውን መርምሮ፣ ራሱን የተቀበለ ነው። እዚህ ላይ ትንሽ ትንታኔ ባክግራውንድ ያስፈልግሃል።

መጀመሪያ ፍርድድ ያጠናው ሕክምና ነው። በጣም ንብዝ ተማሪ ነበር። ለዲግሪው አል የሚባል ዓሣ ነው ያጠናው። አልን ፍርድድ ከማጥናቱ በፊት ብልቱ የቱጋ እንዳለ አይታወቅም። ሳይንሱ አልን መርምሮ ባይደርስበትም እነርሱ ግን እየተራቡ ነው። ይኼንንም ፈትሾ ያገኘው ሲግሞንድ ፍርድድ ነው። ‘Brilliant’ አይደለም? እዚያው በተማሪበት ዩኒቨርሲቲ መምህር ሆነ።

ወጣት ባለ የመጀመሪያው ዲግሪውን እንደተቀበለ ፓሪስ ውስጥ አንድ የሙያ እንቅስቃሴ ተጀምሯል። ትልቅ የእብዶች ሐኪም ቤት አለ። ከዚህ በፊት ያበደ ሰው ሁሉ ይደበደባል፣ ውጣ! ተናገር፣ ልቀቅ! ስቃይ ነው። የፓሪስ ሰውዬ ግን ዕብዶችን በየስፔታል ሰብስቦ መረመራቸው። መደብደባቸውን አስቀረ። የተሻለ ጤንነት

ያላቸውን ለብቻቸው አስቀመጡ። የባሰባቸውን ሳይሙቱ ታስረው እንዲረዱ አደረገ። ፍርድ ወደ ፓሪስ ሄደ ከዓመት በላይ በመቀመጥ ከዚህ ሰው-ዬ ብዙ ተማረ። የሰው-ዬውን ስም አውቀው ነበር። ዘንጋሁት። ይኼውልህ እዚህ ላይ ነው ዕድሜ አተላ የምትለው” ብሎ ቅር አለውና “አ! ሻርኮ (Charcot) ነው” አለና ፈገግ ብሎ ትንታኔውን ቀጠለ።

ፍርድ ሲመለስ ተለውጦ መጣ። የፍርድ ፕሮፌሰር ደግሞ በዚህ በአእምሮ ሕመም ላይ የማጥናት ፍላጎቱ አላቸው። ኢንተርን ቪ.ፕ. ይባላል፤ ጨርሷል ዲግሪውንም አግኝቷል። ሲለማመድ ፕሮፌሰሩ አብረውት እየዘፋ፤ እየጠየቀ ዕብደቶን ያጠናል። ከጥንት ጀምሮ ታዲያ ዕብድና ጤነኛን ሁለቱን እያነፃፀረ ሲመረምር ብዙ ልዩነት የላቸውም። ልዩነቱ በጣም ትንሽ ነው።

ፍርድ ወደ ውስጥ እየገባ፤ ሕልሞቹን እየጻፈ፤ እየመረመረ ቀጠለ። አንድ ቦታ ላይ ደርሶም እንዲህ ይመስለናል። ወደ አእምሮ ውስጥ ሰንገባ ነብሳችን እንደ ስጋችን እያደገ ነው የሚሔደው፤ አይደል? ሰንገሩ ምንድን ነን? መደሰት ብቻ ነው የምናውቀው፤ አይደል? መቆሽጎችን እንኳን አናውቅም። አሁን ምንጊዜም መደሰትን የሚፈልገውን ኢድን ሆንክ ማለት ነው። እና መቀት ሲበዛብህ፤ ሽንት ሲመጣብህ፤ በፍፁም ህመም (ፔይን) አትወድም፤ መደሰት (ፕሊዥር) ብቻ! ጭንቀትህን አትፈልግም። ይዘሃል?

ኢድ እውነታን፤ ምናብን (ኢ.ማጂኔሽን) ልቦለድን አይለይም። ያው ነው። በህልሙ የበላውም፤ በውኑ የበላውም ለኢድ እኩል ነው። ልብ አርግ፤ ኢድ አይደለም ህልም የሚያየው፤ ሰው-ዬ ነው። አሁን ሰው-ዬውን በኢድ፤ በኢንና በሱፐር ኢን ለሦስት ከፋፍለን ነው የምናወጋው።

ኢድ ሆነን አንቀርም። ኢን ደግሞ እንሆናለን። ኢን ደግሞ እውነታ (ሪያሊቲ) ጋር ነው የሚተዋወቀው። ኢድ ሁኔ እሳቱ ደስ ብሎኝ ለጨብጠው፤ ሲፈጀኝ ኢን ተነሣ። ሁለተኛ አልጨብጣትም። ኢድና ኢን በደንብ ይግባባሉ። ሁለቱም ግብረ ገብ (ሞራሊቲ) አያውቁም፤ ትክክልና ስህተት የሚባል ነገር የለም እነሱጋ። ቋንቋ፤ ከሰው ጋር መግባባት፤ ሥራ፤ ኑሮ የኢን ኃላፊነት ነው። ኢን ሁልጊዜ ኢድን ማገልገል ነው ሥራው። ኢን እያደገ ይሄዳል። አሁን አንና ኢድ ብቻቸውን በሆኑ ባንተ ዕድሜ ደርሶባል እንበል። ታናሽ እህትህ አለች፤ አሥራ ሦስት አመቷ ነው። ደርሷለች። ኢድ ሲያየት ምንም አይመስለው። ሴት መሆኗን ብቻ ነው የሚያውቀው። ኢንም እህትህ ናት እኮ አይልህም። መጀመሪያ እሷ እሺ ትላለች ወይ? እሺ ካለችሰ ሳይታወቅ ምስጢር ሆኖ ይቀራል?

የሚታወቅ ከሆነ አያስፈልግም። የማይነቃብህ ከሆነ ለምን አታደርገውም? ግን ብታረግዝ ብንሰ? እንዳታረግዝሰ ምን ጥንቃቄ እንወስዳለን? ይልሃል አ.ነ። ትክክሉንና የተሳሳተውን እንዲህ ይመረምረዋል።

ሱፐር ኢን ይመጣል። እስካሁን ከግለሰብ ጋር ነን። እኔና እኔ እውነታን እንደፈለግን እንሸውዳለን። ሱፐር ኢን ነው ግብረተ ሰብን የሚወክልልኝ። ምክንያቱም የማንበረሰባችን አባል ነኝ። ከነርሱ ጋር ካልተግባባሁ መኖር አልችልም። ሱፐር ኢን ወደ ሞራሊቲ (ግብረገብ) ይወስደናል። በምሳሌ እናስደግፍና እንመርምር።

ይኼውልህ፤ አንተ ገና የሦስት ዓመት ልጅ ሆነህን። ልጆቼ ንፍጣም እንዳይሉህ፤ በል በደንብ አፍንጫህን ጥረግ። ስትባል ቆሎ አፍንጫህን ትጠርጋለህ። ይህቺን እንድታከናውን ያስደረገችህ የሕሊናህ ሱፐር ኢን ናት። በግብረገብ የመጣ፤ ከማንበረሰብ ጋር የምታደርገው ሁሉ የሱፐር ኢን ኃላፊነት ነው።

ሰንተኛ የሚጠብቀን? ይኼ ራሱ አንብቦህ የምታጠናው ነገር ነው። እስካሁን እኔ አንብቤ የደረሰኩበት ነገር የለም። ራሳችን ግን ልንተነትናቸው እንችላለን። ኢድ እንዳስተዋልነው የደሰታው ከፍል ነው። ጊዜ፤ ሁኔታ አያሰገድዱትም። ኢን ከእውነታ ጋር የምናደርገውን ግንኙነት ያስተካክልልናል ተመቻቶን እንድንኖር። ያሰኘህን ማድረግ፤ ደስ ያለህን መፈፀም መብትህ ነው። ሱፐር ኢን ሲመጣ ግን የማንበረሰብን ሕግና ደንብ ይዘብህ ይመጣል።

ተራራ መውጣት አስተማሪዎችም አሉ። መተዳደሪያቸው እሱ ሥራ ነው። ከእነዚህ መካከል አንተን አውሮፓ የሚገኘውን አልፎ ለተራራን አስወጣሃለሁ እያለ ቃል የሚገባልህና የሚያለማምድህ ሰው-ዬ አንድ ቀን ትንሽ ኩረብታ ሲጠጣ አዳልጦት ወድቆ ሲሞት ታያለህ።

ምንድነው የገደለው? ይህ የተራራ መውጣት ፕሮፌሰር ማንበ ረሰብ የከሰከለውን አንድ ነውር ነገር አድርጓል። እየሆነ ኢድ አምጣ አለው፤ ኢን እናስተካክላለን ይለዋል። ሱፐር ኢን በዚያን ጊዜ ምንም መደመጥ አልችለም። ጊዜውን ጠብቆ ራሱን በማሰናበት ይፈርድና ይሰዋል።

ምሳሌዎችን ተጨባጭ እናድርገው። ደራሲው ጎርጎስት ሄሚንግዌይ የታወቀ አዳኝ ነው። እርሱ በሕይወት በነበረ ዘመን አምስት ስድስት ሆነው አፍሪካ ውስጥ ትላልቅ የዱር እንሰሳትን ለማደን ይጓዙ ነበር። የተሣካለች ዓሣ አጥማጅም ነበር። በራሱ ላይ

ተኩሶ ነው የሞተው። ዕድሜው ከ60 እስከ 61 ሆኖታል። እንግዲህ አሰበው። ያለውን የሕይወት ልምድ፣ እውቀት፣ ብሰለት ጋር አያይዘው አብሰሰዋል። የጦር መሣሪያን የሚያውቀው ከሕፃንነቱ ጀምሮ ነው። ያንን ሁሉ አገር አስሶ ከትላልቅ የዶብ እንስሳት ጋር የተፋለመ ሰው እንዴት ጠመንጃ ባርቆበት ሞተ? ይህንን በሱፐር ኢንፎ አየተነተንን ልንሄድ እንችላለን። በልምድ ደግሞ ስናየው ሄሚንግዌይ በቃኝ ብሎስ እንደሆነ? ሱፐር ኢን ብቻ አይደለም ራሳችንን እንድንገል የሚያደርገን፣ በራሳችንም በቃኝ ማለት እንችላለን። በነገራችን ላይ፣ ሄሚንግዌይ አባቱ የሕክምና ዶክተር ነበሩ። እንደ እርሱው በ61 ዓመታቸው ነው ራሳቸውን ያሰናቡቱት። ፐፍፍ... በረጅሙ ተነፈሰ።

ፍሮይድ ሲፈጠር ጂኒዩስ መሆኑን አትርጉም። ይህ ጂኒዩስን ለማንኛችንም የሚደርሰን ዕጣ ነው። ከጂኒዩስ ተፈጥሮ ጋር ባሕል፣ ቤተሰብ፣ ዕውቀቱን የሚያቀብልህ ማህበረሰብ ሲጻመር ፍሮይድን ትሆናለህ።

እ! የኔ አባይም ሆኑ ወለላይ ጤነኛ ናቸው። በሥነ ልቦና በኩል ችግር የለብኝም። ነገር ግን ድህነቱ በጣም ይበዛል። ፍሮይድ ሲነግረን ወንድ ልጅ እናቱን ነው የሚወደው። ሴት ልጅ ደግሞ አባቷን ነው። ለወደፊቱ ሕይወታቸው ሁለቱም ከወላጆቸው ጋር የሚኖራቸው የመዋደድ ግንኙነት ያሰፈልጋቸዋል። እንደ ቴክትር ልምምድ አርገህ አሰበው። የተዛባውን ሰላከመ እኮ ነው ፍሮይድ ዝነኛ የሆነው። እንሞክር።

እያብሰሰሰሁ ነው። ፍሮይድን ዓለም ነው ደክተር የሚለው እንጂ፣ እርሱ ሁሉንም እየፈተሽ ነው የሥነ ልቦና ሊቅ የሆነው። ያገኘውን እየነገረን ምርምሩን ይቀጥላል። በሽተኛውን ያመጣና ያጋድመዋል። 'አናቶሚን' ጠንቅቆ ስለሚያውቅ ያመቻቸዋል። የበሽተኛውንም ታሪክ ይፅፈዋል። በሽታ ምርጫ።

ብቻህን የማውራት ችግር አለብህ? አውራ። እኔ ይህንን ወሬህን እጽፍልሃለሁ። አየህ ይህ ችግር የሚከሰተው ከልጅነት ጀምሮ ነበር። ስለዚህ እስከ ወደ ልጅነትህ ተመለሰ። ምን ትዝ ይልሃል? ካሰንህ ተናገር፤ አለበለሃም ዝም ብለህ ተዝናና ይልሃል። የንስህ አባት ማለት ነው። የንስህ አባትህን 'አባ ከአልጋ ላይ ወድቁለሁ' ትላለህ። 'እግዚአብሔር ይፍታህ' ይሉሃል። ነብሱህ ታምናለች። ይኼንን በማድረግህ ሕሊናህ ንፁህ ይሆናል። ይህ ከቀረ በኋላ ነው እነ ፍሮይድ የመጡት። ምን እያልን ነበር?

እየት ደረሰን መሰለህ። ቄስ ቀረ፣ ሥነ ልቦና አዋቂ ሕመም ተኛውን ያናዝዘው ጀመረ። አሜሪካን አገር የሥነ ልቦና አዋቂ

(ሳይኪዮትሪስት) አሰፈላጊ ሆነ ሳይኪዮትሪስት እዚያ ሀብታም ነው። በሰንት የሚያሰከፍለው ብዙ ገንዘብ ነው። ምናልባት የቀዶ ጥገና ባለሙያ ሊሰተካከለው ይችላል ይሆናል። ምክንያቱም አሜሪካን አገር ሥጋ ይጠግባል። ነብስ ግን በሁከት በሽታ ትሰቃያለች። እዚህ የእኔ አባት ያንተን አባት ያሸንፋል አይደል የሚባለው፤ እዚያ ግን ልጆች የኔ ሳይኪዮትሪስት ያንተን ሳይኪዮትሪስት ያከማል የሚሉበት ደረጃ ላይ ተደረሰ።

አምን። በተደጋጋሚ እያናዘዘ ያክመዋል። ከዚያ ወዲያም እንዲህ ያደርጋል የምልህ የለኝም። ምክንያቱም ፍርዶድ እንዲህ አድርጎ አክሞኛል ያለ ሰው በእካልም ሆነ በጽሑፍ አልገጠመኝም። ግን በዚህ ረገድ ጥልቅ በሆነ መልኩ መመርመሩን ልመሰክርልህ እችላለሁ።

በእነርሱ ባህል ያመንክበትን ትጽፋለህ። ነዛዜህንም ያከብራልሃል። ይህ ማንም የማይነካው እኔ ከሞትኩ ከ50 ዓመት በኋላ የሚከፈት ብለህ ታሸጋለህ። ይህ ደግሞ ለእንሴ ቤተ መጻሕፍት የሚሰጥ፣ ከአሥር ዓመት በኋላ የሚጠቀሙበት ብለህ ትሰጣለህ። እናም ያልከው እውነት ሳይሆን አይቀርም። የዘመኑ አስተሳሰብ ስላልደረሰባቸው ታትመው እኛን ያልደረሱ ምርምሮች ይኖሩት ይሆናል።

በሕይወት ያለው ሲግሞንድ ፍሮይድ እና ከኛን ደይል የፈጠረው ዓለም እንደ ሕያው ገፀ ባሕሪ የሚያየው ሹርሎክ ሆሞዝ የተጫወቱትን አንዲት አረፍ ፊልም ለቅምሻ ላጫውትህ። ታሪኩ ሲጀምር ሹርሎክ ሆሞዝ ትንሽ አብዶ ነው። ደክተር ዋትሰን የሚባል ደባልና የልብ ንደኛው አለ። ደክተር ፍሮይድ እንዲመረምረው ወደ ስያሜ ይዞት ይመጣል። ወደ ስያሜ እንሂድ ሳይለው፣ የሀሰት ወንጀል ፈጥሮ ምልክቶች እየተወጡ ሹርሎክ ሆሞዝ እየመረመረ ምልክቶቹን እየተከተለ ተያያዘው ተጓዙ። ስያሜ ደረሰ።

ፍሮይድና ሹርሎክ ሆሞዝ ይለያዩ እንጂ እኩል ድንቅ ሰዎች ናቸው። በዝናም በጣም ይተዋወቃሉ፣ በጣም ይደናነቃሉ። ዋትሰን ነው ያገናኛቸው። እንደተያዩ ይጨባሰባሉ። ምን ያህል ድንቅ መርማሪ መሆንህን ስለማውቅ ይኼንን ቤቱን እይና እንደት እንዳስተዋልክ ንገረኝ ይላል ፍሮይድ።

ሹርሎክ ሆሞዝ ያስተውልና በእንደ ወቅት የተከበሩ የጎብረተሰቡ ክፍሎች ብዙ የምስክር ወረቀት ሸልመውህ ነበር። ነገር ግን በአንድ ወቅት እነዚህን የምስክር ወረቀቶች እንሰተሃቸዋል።

ምክንያቱም እነዚያን የንብረተሰብ ክፍሎች ማስታወስ አያስፈልገኝም ብለህ ራቅካቸው።

እንደት ልትደርሰበት ቻልኩ።

“ቀላል ነው። ይኸው የግርግዳውን ቀለም እንመልከት። እዚህ፣ እዚህ አካባቢ የምስክር ወረቀቶች ተሰቅለው ነበር። ይላል ሺርሎክ ሆም።

የትሰን በዚህ ደስ ይለዋል። ጓደኛው ጤናማ ሆነለታ። አንድ ጧት ፍርድድን ለማዘናናት ደክተር፣ ቲኒስ አንጫወትም ይለዋል።

እሺ እንጫወት ይልና ፍርድድ ይዘዋቸው ይወጣል። በነገራችን ላይ ፍርድድ Moses and Monotheism በምትለው መለስተኛ መጽሐፍ ውስጥ መሰሉ አንድ ላይሆን ሁለት እንደሆነ እንደሚያምን ጽፏል። ይኸንንም ሲገልፅ በጣም እንደሚያዘን፣ ነገር ግን በአይሁድነቱ እውነቱን መናገር እንደሚኖርበት ይመስከራል። አያሌ ይሁዲዎችንም ባስቀይም የመሰለኝ ይኼ ነው ብሎ ይተነትናል። ፍርድድ በዚህ ወቅት አሜሪካ ውስጥ ፋሽን ነው። ወደ ስፖርቱ እንመለስ።

በዚህ ጊዜ አንድ ጄኔራል ይመጣል። እላይኛው ከንፈሩ ላይ መሰታሽ ያለው። ደክተር ፍርድድ፣ ባለፈው ምሽት ከእናትህ ጋር ተኝተህ ነበር? ሲለው።

ደክተር የትሰን በጥፈ ጄኔራሉን ይመታዋል። እስከ ሞት እንፋሉም ማለቱ ነው። ደክተር የትሰን ይላል ፍርድድ “የራሴን ፍልሚያ ራሴው ልፋለም ፍቀድልኝ”

የፍልሚያ ሕግ ታውቃለህ? ሕጎቻው እንዲህ ነው። ነገር የፈለገው ላይሆን፣ የተፈለገው ነው መሣሪያ የሚመርጠው። ስለዚህ ክብሩ የተነካው ፍርድድ እኔ ልምረጥ አለና “ራሴት!” አለ።

“ራሴት?” ነገር ተፋጣሚው ተገርሞ።

“አዎን ራሴት!” አለ ፍርድድ። እዚህ ላይ ነው ሲነሣውን የሠሩት ሰዎች የላቀቀት። ሲጫወቱ ጄኔራሉ ላቅ ያለ ችሎታ አለው። ፍርድድም በቂ ችሎታ አለው። በዚያም ላይ በእእምሮውም መጨውቱን አትርሳ። በዚያም በማስተዋል ችሎታው ልቆ ሲገሞንድ ፍርድድ አሸነፈ።

በፍርድድ ትንታኔ፣ ራሱን ከማኖር (ከመሠገብ) ቀጥሎ ራሱን ማባዛት (ወሲብ) ነው የሰው መሠረታዊ ፍላጎት። ለሰው የኢነርጂ የሀይል ምንጭ ወይም ሞተሩ ወሲብ ነው። ስንወለድ ወንድ ነው ሴት? ነው የመጀመሪያው ጥያቄ።

ስታድግ ወይም በምንኩሰና ወይም ሴት በማጣት ምክንያት የወሲብ ኢነርጂን ካልወራሀበት፣ ያን ሁሉ ኃይል ምን ታረገዋለህ? ወደ ሌላ ጉዳይ ታዛውረዋለህ። ወይም አርቲስት ትሆናለህ? ወይም ሳይንቲስት? ወይም ወንጀለኛ? ወይም እንጃ።

ፍርድድ “ጆኮችን” ቀልዶችን አጥንቷቸዋል። ወሲብ ኢነርጂው ወደ ጆኮ እንኳ ይጎርፋል። አንዲት ትንሽ የመሀል ኤውሮፓ አገር ውስጥ ንጉሥ ሲሞቱ አገሪቱ አንድ ንጋስት መሉ ንዘን ላይ ትሆናለች። አልጋወራሹ የሚነግሰው አንዱ የሀዘን ንጋስት ካለፈ በኋላ ነው።

አልጋ ወራሹ ሥራ ከምፈታ ለምን አገሪን ተዘዋውራ አልገበ ኝምና ሕዝቤን ለማወቅ አልሞክርም? ብሎ ተነሳ። ሲዞር ሲዞር አገሪቱ ወሰን የመጨረሻዋ መንደር ደረሰ። ሕዝቡ ሊቀበለው ግልብጥ ብሎ ወጣ። እና፣ እዚያ ሕዝቡ መሀል፣ አንድ እኩያው የሚሆን ጎረምሳ መልኩን አየ! “ሰእሊ ለነ ቅድስት! ዘርም ሊዘራ ወጣ አለ ሰውየው! የእኛ ሽሜ አልላገመም!” ብሎ አሰበ አልጋወራሽ።

ጠጋ አለና ያንን ጎረምሳ ምናልባት እናትህ ቤተ መንግሥት ውስጥ ሠራተኛ ነበሩ ይሆን? ሲል ጠየቀው።

“አረ እሷ! ከዚህ ከትውልድ መንደር ወጥታም አታውቅ። አባቴ ግን ከወጣትነቱ ጀምሮ የቤተ መንግሥት አታክልተኛ ነው።”

“ጃንሆይ ጉድ ተሠሩ!” አለ አልጋ ወራሹ በልቡ። ፈጣን አእምሮ የታደለው አልጋ ወራሽ እንዲህ አለ በልቡ “ወይ አባይ! ቀን አትክልት ሌሊት ንግስት! ጃንሆይ እንኳን ይህን ሳያውቁ ወደ አባቶቻቸው እቅፍ ሂዱ!”

Jack the Ripper ለንደን ከተማ ውስጥ ነው የሚኖረው። በዚያን ዘመን በየመንገዱ የኢሌክትሪክ አምጋል አይበራም። አልፎ አልፎ በጋዝ የሚሠራ ፋኖስ ይንጠለጠላል። መናፈሻዎቹ ይጨልማሉ። እዚያ ውስጥ ነው ሴተኛ አዳሪዎች የሚመጡትን ወንዶች በአካላቸው አስደሰተው የዕለት ጉርሳቸውን የሚያገኙት። አንድ ጊዜ አንድዋ ሴተኛ አዳሪ ታርዳ በአግዳሚ ወንበር ላይ ተዘርራ ተገኘች። በጣም ባለሙያ ነው ሴትየዋን የበለታት። ይህንን በበነጋታው የታወቀው የስኩትላንድ ያርድ ፖሊስ ይደርሰበታል። ሳምንታት ቆይቶ እንደገና ሌላ መናፈሻ ውስጥ ሌላ ሴተኛ አዳሪ ታረደች። ልክ እንደዛቸው ሴት ነው አበላለቷ። ሲባል 11 ሴተኛ አዳሪዎች በተከታታይ ታርደው፣ በባለሙያ ተበልተው ተገኙ።

ይህንን ሰው ማን እንደሆነ አላወቁትም። ጆኮ አሉት፣ ሰያሜውን የሰጠው አንድ ጋዜጠኛ ነው። ጊዜ ይወስዳል እንጂ የስኩትላንድ ያርድ ፖሊስ ይደርሰብሃል ይባላል። ሰው ጉራና ስም ይወዳል

አይደል? እኔን ጃክ ቀዳጅ የሚል መልዕክት ለፖሊስ ደረሰው። ከደረሱት መልዕክት አንድ ብቻ ነች እውነትነት ያላት። ለምን? በትናንትናው ሌሊት የታረደችውን ሴትዮ ጆር ፖሊስ ጭሰጥ አሸንጎ ጃክ ልኮላቸዋል።

ፖሊስ ከብዙ ክትትል በኋላ ጃክን ያዘው። ጃክ የቤተ መንግሥቱ ልቡል ሆነ ይባላል፤ አየኸው?

በዚያን ጊዜ ለባኪንግሃም ፖላስ ያዙት እንጂ ብለው ፖሊሶች አመለኩቱ። ከዚያ በኋላ ቤተመንግሥቱ ውስጥ ጃክ ዘ ሪፐር እንደ ታሰረ ነው ይባላል።

የሰው ልጆችን አስተዳደግ ልብ በል። የትም፣ ከተቃራኒዎቻችን ጋር ነው። ሰውን ትተህ እንሰላቱም፣ ተክሎችም እንኳን ወንድና ሴት እየሆኑ ነው የሚያደጉት። የጃክ ግን የወንድና ሴት ሕይወት ጥምረት ተባላሸበት። ተዘባረቀበት። ሂዶ ከማቀፍ በግልባጬ በማረድ ይረካል ማለት ነው። ይህ ነው የወሰዘው ኃይል። ጤናማ በሆነ መንገድ መውጫ ካጣ በመጥፎ መልኩ መውጣቱ አይቀርም። ጃክ አንድም ወንድ አላረደ። በብዙዎቻችን ስታየው ወሰዘን በሰላማዊ መንገድ ስንደሰት። አንዳንዴም እንደ ጃክ ዘ ሪፐር ወሰዘን መውጫው ወንጀል ሆኖ ታየዋለህ ይልሃል የፍርድድ ሕግ።

ፍርድድ ሁለተኛው የጌላም ጦርነት ሰካሄድ ሲኖና ውስጥ ነበር። በዚያን ወቅት ደግሞ ሲኖና በናዚዎች ተይዞ ነበር። ይሁን በመሆኑ በያንሰ መሰቃየት፣ ከከፋም መሞት ነበረበት። እንዴት ምንም አይነት አደጋ ሳይደርሰበት እንግሊዝ አገር እንዲገባ ሆነ? ይህ የሚደንቅ ነው።

በጣም የምትጠላውን ሰው እየጠላኸውም እንድታደንቀው የሚያደርግ አጋጣሚ የሚፈጠረው በእንዲህ ዓይነቱ ወቅት ነው። በቤኒቶ ሙሶሊኒ አማላጅነት ሂትለር ፍርድድ ሲኖናን ለቆ እንዲወጣ ፈቀደለት።

እንዴት! ሙሶሊኒ ወደ አመራር ሲመጣ ዲሞክራት እንደነበር አትርላ። ከመነሻው ሙሶሊኒ ጋዜጠኛ ስለነበር ፍርድድን ሳያነበው አይቀርም። የአማላጅ ደጅ ጥናት ያልከበደው ለዚህ ነው። አለና ጭንቅላቱን እየወዘዘ “አየህ ፍርድድ የእኔን ብቻ ሳይሆን የፋሽስቶችንም ዓይን የመክፈት ኃይል አለው” ብሎኝ ፈገግ ብሎ የፍርድድ የልጅ ልጅ ዳንሌሪ ነች። አያቷን ታነበው እንደሆነ ተጠይቃ “አንብቤው አላውቅም? ወደፊትም አላነበውም” ብላለች።

ጧፂ

ጋዜጦች ላይ መዝራት

በአንድ ዓይነት ሙያ ውስጥ በሕይወትህ እንዴት ገብተህበት እንደምትሳተፍ አታውቀውም። ዜና ዘግቤ አላውቅም። ጋዜጣ ላይ በመጻፍ ሃሳቤን እንድዘራ በበላላ ግርማ ታጨቡ።

በኋላ ነው እ! ለካሰ ጆምሬዋሎ የምትሰው። እኔ በአንድ ወቅት በትምህርት ሚኒስቴር በስኮላርሺፕ ክፍል እየሰራሁ እያለ አንዱን ቀን በአሉ ግርማ “እዚህ ዝም ብለህ ከቢሮክራሲ ሥራ ጋር ጊዜህን አታባክን። አሁን በስኮላርሺፕ ለምትሠራው ሥራ አገሪቱ በርካታ ሰዎች አሉዋት። ለአንተ ተፈጥሮ የእኛ ሙያ ነው የሚሰማማህ” አለኝ።

“እሽ እውነትክን ነው” አልኩና መልቀቂያ እንዲሰጠኝ ላለሁበት ትምህርት ሚኒስቴር ማመልከቻዬን ጻፍኩ። እዚህ ላይ አንድ ‘Inter-esting’ ነገር ልጨምርለሁ።

የትምህርት ሚኒስቴር ምክትል ሚኒስትር ማመልከቻዬን አይቶት “ለምን ትሔዳለህ? እኛ እንፈልግሃለን፤ እድገትም አሰበንልህል” አለኝ። ከዚህ ሰውዬ ጋር ጥሩ የሥራ ጊዜ አማልፈያለሁ። በባህሪው እዚህጋ ብቻ አበሽነቱን አየሁበት። በውሳኔዬ እንደገናሁ ሲያይ ጊዜ፣ በግፈልኝ የመሸኛ ደብዳቤ ላይ ያሰብንለት እድገት የሌለ መሆኑን እናስታውቃለን ይላል።

አየሁልኝ? ማስታወቂያ ሚኒስቴር ሂጂ እድገት ታስቦልኛል ጨምሮልኝ ብዬ እንዳልወተውት መሆኑ ነው። በሂደብት ይቆርቁረው፣ የታባቱን! ዓይነት ነገር ናት የክቡር ሚኒስትሩ ደብዳቤ።

እኔ ግን እየታዘብኩት ከበአሉ ግርማ ጋር ሥራ ጀመርኩ። ከበአሉ ጋር መሥራት ማራኪ ነው። የመጀመሪያ ሥራዬ እንዲሆን አፈወርቅ ተክሌን አነጋግርና ጻፍ አለኝ። እኔ እንዲህ ዓይነት ዝና ሰው አነጋግራ አላውቅም። ግሰለምፈራ ተወኝ፣ እንተው እንደ ለመድከው ሂድ አናግረው አልኩት። “እኔም አብራህ እሂዳለሁ” አለኝ። ተሰማማሁ፣ ሂድን። አፈወርቅን ሳየው እንደገመትኩት

የሚያስፈራ አይደለም። ወደ ቤቱ የሚወስደውን መንገድ አልፎ ጎዳና ብሎ ሰይሞታል። በጣም ቆንጆ ቤት ነው። የጎንደርን ቤተ መንግሥት ያስታውሰሃል። ውስጡ ስትገባ አትክልቱ፣ ምኑ፣ በቃ እንደ ስዕሎቹ መኖሪያ ቤቱም ውብ ነው። ሰላምታ ተለዋወጥን። ቁዌ እንዳልን አፈወርቅ "እገሌ" አለና የቤት ሠራተኛውን ጠራው። ሲመጣ "እባክህን ሻይ አምጣልን" አለው። "ሻይ አምጣልን ቶሎ" አይደለም ያለው። በጣም ደስ አለኝ እስተዛዘዙ፣ የጨዋ ሰው ነው። ከእኔ ጋር ሰናወራ እኔም ፍሬን ለቀቅኩ፣ ከአፈወርቅ ተክሌ ጋር የማወራ መሆኑን እስከምዘንጋ። ማስታወሻ ወሰድኩ። ቆንጆ አድርጌ ጻፍኩት። ለካሰ በአሉ እኔና ታላቁ ሰዓሊ ስንጋዢ ፎቶ እያገግን ኖሯል። ፎቶዎቹ ከጽሑፉ እኩል ቆንጆዎች ነበሩ። አፈወርቅም ጽሑፉን ወድዶት ከመጽሐፍ መቶ ኮፒ ገዙቶ ለወዳጆቹ ወደ ተለያዩ አገሮች ላከው።

ኮምፕሌክስ ነበረብኝ ማለት ነው። ይህን ትልቅ ሰው፣ ስም ያለው፣ የተከበረ ሰው ማንጋዢ ብዙ ጊዜ የሚወስድብኝ ይመስለኛል። ቁዌ ብሎ መንጋዢ እንኳን የምቸል አይመስለኝም ነበር። ሐና ነች ከሰው መቀላቀል ያላመደችኝ። ከእሷ በፊት እንደ ባህታዊና መንኲሴ ዓይነት ባህርይ ነበረብኝ።

መጽሐፍ ላይ ምናልባት ሁለት ዓመት ሠርቼ ይሆናል። የሠራውትም መነን መጽሐፍ ላይ ነበር። እንዳልኩህ ዜና የሚባል ነገር ሠርቼ አላውቅም። አዲስ ሪፖርተር ላይ ስፊና ንላም ፕብሊክ ሪሌቭንስ ውስጥ እየሠራው ነው ጽሑፎችን ያወጣሉት።

በአሉ ምንም ኮምፕሌክስ የሌለበት ሰው ነበር። አረፍም አለቃ ነው። አብረን በርካታ ሰዎችን እንዳንጋዢን አስታውሳለሁ። አቶ ሀዲስ ዓለማየሁን ከእርሱ ጋር ነበር ያንጋዢነቸው። ልክ በሮዋቸውን ከፍተን በንገባ በአራት መቶ ገጽ ያወራሁላችሁ አልበቃ ብሎ ነው አሁን በተጨማሪ ልታስለፈልፉኝ የመጣችሁትን ብለው ተቀብለው አንጋዢን።

አሁን በአሉ ቢሮ ያጋጠመኝን ልንገርህ። አንድ ቀን ሥራ አርፍጄ እንባለሁ። ሥራዬን እስከሰራሁ በአሉ ግድ የለውም። በአሉን ላናግረው ፈልጌ እሱ ቢሮ ስገባ አሜሪካውያን ፈረንጆች ተቀምጠዋል። ጥግ ላይ መንግስቱ ለማ ይታየኛል። ሁሉንም ተራ በተራ እየጨበጥኩ መንግሥቱ አጠገብ ደረሰኩ። ሰጪብጠው "እኛም ይድረሰን እንዴ?" አለኝ። አለና ምሰሉ አሁን እንደታየው ሁሉ ማቀ።

የበአሉን ሌላ ገጽታ ላሳይሁ። ረሻድ የሚባል ወጣት ጋዜጠኛ ደርሶበት ነው ያሜወተኝ። በአሉ የአዲስ ዘመን ጋዜጣ ዋና አዘጋጅ እያለ ሪፖርተሮቹን ሰብሶ ያንጋግራል። ረሻድ ጣልቃ እየገባ ያቋርጠዋል። በአሉ ይጀምራል። ረሻድ አሁንም አላረፈም ጣልቃ ይገባል። በአሉ ቁጣውን ውጦ ሰብሰባውን እንደምንም ከዳር ያደርሰዋል። ሪፖርተሮቹ መውጣት ሲጀምሩ በአሉ ረሻድን "ቆይ!" አለው። ቆየ። በአሉ ቢሮውን ቆለፈ፣ ኮቱን አወለቀና ረሻድን በበክስ አናፈጠው። ረሻድ እየተከላከለ በክሱን ጠጣት። "ውጣ!" አለው ሲቃው በአሉ። ረሻድ ወጣ። ቆይቶ ቆይቶ ለእኔ ሲያሜወተኝ "እንኳንም የመታኝ" አለ።

"ሰምኝ" ስጠቱ።
"ሌላ ተራ ቀሽም አለቃ ቢሆን ኖሮ የግል ማህደሩን አምጡልኝ ብሎ በብዕሩ ይወጋኝ ነበር። ያሕመም ደግሞ ዕድሜ ልኬን ተከትሎ ሲያደማኝ በኖረ። በአሉ ግን ጎሻሽመኝና ሥራችንን ቀጠልን" አለኝ።

አየሁልኝ? በአሉ እንዴት ዓይነት ሰው ነበር! ሌላ ገጠመኝን ላሜወትህ። አንድ ቀን ደጀዝማች ጠሐዩ ዕንቁ ሥላሴ በአሉ ቢሮ መጡ። ሁለት ግድንግድ አሸከሮች አስከትለዋል። በትናንትናው አዲስ ዘመን ጋዜጣ ውስጥ እሳቸውን የሚያስቆጣ ጽሑፍ ወጥቶ ኖሯል። በሩ ተዘጋ። በአሉ ቆመና እንዲቀመጡ ጋበዛቸው።

"አንተ ነህ ይህንን የጻፍክ?" አሉት።
"እኔ እንኳን አይደለሁም። ግን አዘጋጅ እንደመሆኔ በእኔ ኃላፊነት ነው የሚወጣው።"

"ውሸትም ስህተትም ሞልቶበታል። የሰም ማጥፋት ዘመኛ ነው።"

"መልስ ሊሰጡበት ኮ ይችላሉ።"
"መልስ ብሰጥህ ጽፈህ ታወጣለህ?"
"አዎን።"

በረጃሙ አንጋገሩትና ሂዱ። ጽፎ አወጣው። በበነጋታው ተሠልሰው መጡ። ማንንም ሳያስከትሉ። "ላመሰግንህ ነው የመጣሁት። ቃሉን የሚጠብቅ ሰው ብዙም አይደለም" አሉት።

ቡና እየጠው በረዥሙ አወጡ። ልክ ልጆች ሆነን እሳት ዳር ተቀምጠን ማታ ማታ እንደሚተረክልን ተረት ነበር። አያ ነብር፣ ፍየልንና ቀበሮን መጥቼ ከምበላችሁ፣ መጥታችሁ ብምራችሁ ይሻላችኋል" ብሎ ይልክባቸዋል። ፍየል ምሕረት አገኛለሁ ብላ ስትመጣ፣ ቀጨም አደረጋት። ቀበሮ ግን "ሞኝህን ፈልግ" ብላ ጠፋች። ደረግም የቀድሞ ባለሥልጣኖችን መጥቼ ከምይሳችሁ መጥታችሁ እጃችሁን ብትሰጡ ይሻላችኋል" አላቸው። ብዙዎቹ

እየመጡ እጃቸውን ሰጡ። ደጃዝማች ፀሐይ እንቁ ሥላሴ ግን “ሞኝህን ፈልግ” ብለው ሸፈቱና ሲዋጉ መራቤቱ ላይ ሞቱ። ሊሸፍቱ ሲሉ በአሉን ቢሮ መሞተው ተሰናብተውት ነበር።

ጊዜው እረዘመ። ከ30 ዓመት በላይ ሳይሆነው ቀረ? ብቻ ውስጣችን የቀረውን ፈላጊን እናውጋ። በዚያን ጊዜ ነህ የምትባል የኢሕአፓ መጽሔት ነበረች። ደርጎች ዘንት። የጎህ ሰዎችም አሁን እምነታችንን በየት በኩል መተንፈስ እንችላለን? ብለው አሰቡና ቁምነገርን ሊጠቀሙባት ፈለጉ። ደርጎች ደግሞ ይህንን ቀድመው ሰለጠረጠሩ እኛን የቁምነገር አባሎችን ሊያሰጠንቅቁን ፈለጉ። ታምራት ፈረደ የደርግ አባልም፣ ጥሩ ሰውም ነው። በበዓሉ ግርማ አማካይነት ቀደም ብለን ተዋውቀን ስለነበር እንግባባለን። ለወደፊትም ደራሲ ለመሆን ፍላጎቱ ስላለው አንድ መከራውን አስገብቦኝ ጥሩ ጥረት የሚያሳይ ሥራ እንዳለው ተገንዝቤ ነበር። አስተያየቴንም መስጠቴን አስታውሳለሁ። አሁን ደግሞ ቁምነገር አገኛችሁን ጠርቶ ያስጠንቅቀናል። “በእናንተ በኩል ሰርገቦች ገብተው እንዳያወናብዱአችሁ ለማድረግ ነው የጠራናችሁ” አለን።

ሁለት፣ ሁለት እየሆንን ነው የምንጠራው። እኔና ሀሰን ተጠርተን ሔድን። ሀሰን በጊዜው ቀንደኛ የኢ.ህ.አ.ፓ አባል ነበር። ዕድሜው አስራ ዘጠኝ ዓመት ነው። በቃ የለየለት ማርክሲስት ነው። ሁሉም ነገር በርሱ አተረጓጎም የመደብ ነው። ይህንን አከራሪ ማርክሲስትነቱን ሲያዘዘው ጊዜ፣ “ምን ማለትህ ነው ሀሰን? አሁን ሽንት ቤት አንድ ሰው ተቀምጦ ፈሰ ቢያመልጠው ያም የመደብ ነው?” ሰለው።

“ነውና!” አለኝ።

ጋሼ እየሣቀ “እንደዚያ ዓይነት ወጣት ነው ሀሰን። እነመንጌን ፋሽስት ነው የሚላቸው። በወቅቱ ኢህአፓዎች ይገድሉዋቸው ነበር። ሀሰንና እኔን ታምራት ገለጻ ሲያደርግልን “እኛ እናሸንፋለን ነው የምንለው። እነሱ እናቸንፋለን ይላሉ። እኛ ወዛደር ሰንል፣ እነሱ ላብአደር ነው የሚሉት” ብሎ ስለ ልዩነታቸው አስረዳን።

“ይህ የቃላት አለመግባባት ይም ያፋሰሳል እንዴ?” ብዬ ሰጠደቀው በር ተንኳኳ። ግቡ ለማለት ጊዜ ሳይኖረን ተከፈተና መንግሥቱ ኃይለማርያም ከተፍ አለ። ተነስተን ጨበጥነው። እኔ አሁን ሳስታውሰው መንጌን ሰጨብጠው ደስ አይልም እጁን የሚያልበው ሰው ብዙ ጨብጫለሁ፤ እጅህን ጠርገኸው ትረግሞለህ። እጁን አያልበውም። ግን ደስ አይልም። የሆነ ነገር አለ። ይህ

ሰሜት የእኔ ብቻ ይሆናል። መንጌ በመምጣቱ ከሀሰን ጋር ታምራትን ተሰናብተን ወጥተን ታክሲ ውስጥ እንደገባን።

“ታሪካዊ ዕድል እኮ ነው አንተ!” አለኝ ሀሰን።

“ምን” አልኩት።

“ንድ ሊቀመንበርን ጨበጥን እኮ!” አለኝ።

“የዚያን ጊዜ ብልጭ አለብኝ። በቃ ይኼንን ልጅ መንጌ ጠርቶ ገዳይ ንድ ቢያደርገው እሺ ይላል ማለት ነው። ማንም ይሁን ክንፍ ያለው ወይም ቀንድ ያለው ግድ የለውም። ዋናው ነገር መሪው ከጨበጠው ለእርሱ ታሪካዊ ቀን ነው። ምክንያቱም ኢህአፓ ፍቅ ነዋ!” አለና ተከዘ።

ደበበ እሸቱ በጣም ጥሩ አለቃ ነው። ቢርዎችን ረዥም ሰፊ ክፍል ነበር። ከአምስት እስከ ስድስት የምንሆን ቋሚ ሠራተኞች አለን። እየተጨዋወትን ነው የምንሠራው። ደቤ ሲመጣ ኖር እንኳን አንለውም። ሰላም ብሎን ሥራውን ይጀምራል። ደስ ያለህን አሰቢ እንዲህ ቢሠራሱ ሰትለው “ቀጥል!” ነው የሚላህ። እኔ እንደእርሱ ዓይነት አለቃ አጋጥሞኝ አያውቅም” አለና አስተዋለኝ።

አንድ ቀን ቁራጭ ወረቀት ከሳንሱር ጽሕፈት ቤት ተላክልኝ። በዚያን ጊዜ የምፅፈው በአጋፋሪ እንደሻው ላይ ነበር። የደረሰኝ ማሰጠንቀቂያ የወዛደሩን ልዕልና የሚያሳይ ካልሆነ ቀልድ ከልክል ነው ይላል።

ለካ ሞትና አጋፋሪ እንደሻው ውስጥ ቀልድ ነበር። ወዛደር አይደሉም እሳቸው። እኔም በባህሪዬ ልክ እንዳባቱ ቶሎ እቆጣለሁ። እግዜርም አትታሰር ሲለኝ ለደቤ ለቅቄ መውጣት እንደምፈልግ ነገርኩት። “ሂድ!” አለኝ። ወጣሁ። በወፍ ቁምነገር መጽሔት ተዘጋች።

ደበበ እሸቱ አሁንም በሕይወት አለ። ፍጹም ምፅዋ ታየ ተባለ። ሀሰን ተረሸነ። ሰዓሊያችን ሰላም ይሁን ነው ስሙ። እንዳልከው የመጽሔታችን ሠዓሊ ነበር። አንድ ጊዜ የሠራተኛውን ሰልፍ የሚያሳይ ሥዕል ሣለ። በዚህ አሰሩት። የወዛደር ሰልፍ ሥዕሉን ከፍቅ ሲያዩት ሽቅብ ቁልቁል የወጣ ምሰል ይታያል። “ይህን ፍቅፋ ተራራን መሣልህ ነው!” አሉት። አይደለም። ስምዎ ጠፋኝ አንድ ተራራ ነበረች።

አዎ! አሰምባን ነው የሣልከው አሉት” አለና እየሣቀ “በዚህ ምክንያት ሰላም ይሁን ተገደለ። ፍቅ ስለሆነ የሚያሳዝነው አጋጣሚ ያለቃል፤ እንጂ በወቅቱ እንጀታችን ነበር ያረረው። ምንም ጉልበት የለንም። እንደ እሱ ለመኞት ካልሆነ በስተቀር ምን ልናደርግ እንችላለን? በዚህ መልኩ የቁምነገር መጽሔት አባሎች ተበታተንን።

ይኸውልህ። በዚያው ዛሬ ድሮ በሆነው ወቅት ሙሉቀን መለሰ የተባለውን ዘፋኝ ላንጋግርላህ ሄድኩ። ቃለ ምልልሳችንን አደረግን። በዚያን ወቅት ሙሉ ቀን “እናንተ ጋዜጠኞች የልባችንን ሰንገራችሁ፤ እናንተ ግን ሌላ ነገር አትማችሁ ታወጣችሁ። አሁንም ልንገርህ። ዓለማየሁ እሸቱን የመሰለ ሙዚቀኛ ሙያውን ትቶ በሹፍርና ላይ ተሰማርቷል። እኔን ሆነ ሌሎችንም የታወቁትን ድምፃውያን ብትወስድ ድምፃውያን ነን። ዓለማየሁ ግን ጥበቧን የተካናቀ ሙዚቀኛ ነው። ከማቀንቀን ውጪ የሙዚቃ መሣሪያም ይጫወታል። ታዲያ እንዲህ ዓይነቱ ሙዚቀኛ ከሙያው ከብልሉ ሸፈር መሆን ነበረበት? ይህ ለእኔ አሳዛኝ አጋጣሚ ነውና ዓለማየሁን ወደሙያው እንድንመልስ ይህንን መልዕክቱን አድርስልኝ” አለኝ።

ጻፍኩኝ። በአዲተር ወይም፣ በሕትመት ላይ ይህ ሙሉቀን የላከኝ መልዕክት ሳይታተም ቀረ። በዚህ አዘኝ የመጽሐፍትን አዘጋጅ ሄደን ሁኔታውን እንድናስረዳውና ይቅርታ እንድንጠይቀው አማክርኩት። “ተወው!” አለኝ በእጁ ወደዚያ እያመናጨቀው። ተናደድኩ። ምክንያቱም መጀመሪያ ላይ ግን ቃለ ምልልስ እንድናደርግ ሙሉቀንን ለማግባት ብዙ ተጥሯል። አሁን መጠይቁ ተሳክቶ ከታተመ በኋላ ይቅርታ አድርግልን ማለት ይባላል? በዚህ አዘኝ እዚያ መጽሐፍት ላይ መጻፍ አቆምኩ። ያውም በነፃ ነበር የምጽፍለት። መጽሐፍት ፀደይ ነበረች።

አሪፍ ሲያጋጥም፣ እርፍናው እንዲቀጥልና አንባቢም የተሻለ ጽሑፍ እያነበበ እንዲደሰት አንተም ማዋጣት አለብህ። እኔ በዚህ ሰሜት ተነሳሽ መጻፍ ጀመርኩ። ኢትዮጵያን ሔራልድ ላይ የዚያን ጊዜ አረፋይኔ ሐጎስ አሪፍ የቀልድ አምድ ስለነበረው አንብቤው ተደሰትኩ። እርፍናው እንዲቀጥል እኔም ማዋጣት ጀመርኩ። በዚያን ጊዜ እኔ የምሠራው ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት ነበር። Humour in the Highlands (የደጋ አካባቢዎች አሰቂን ወግ) በሚል ርዕስ በተከታታይ እጽፍ ነበር። በወቅቱ እኔ የገቢ ችግር የለብኝም። አንድ ስድስት ወር እንደሠራሁ አንድ ቀን የፕሬስ መምሪያ ኃላፊ የነበረው ሙሉኔታ ሉሴ ብርሃንና ሰላም ሕንጻ ‘ሊፍት’ ውስጥ አገኘኝ። “እ! ሚኒስትሩ ጠርተውኝ ይከፈለዋል ወይ ይህ ሰው?” ብለው ጠየቁኝ። “አይከፈለውም” ሰላቸው “ለምን አይከፈለውም እንዲህ ጥሩ እየጻፈ? “ከእንግዲህ እየተከፈለው ይሥራ” ብለውኛል አለኝ። ሚኒስትሩ ግርማ ይልማ ይባላሉ።

በጣም የምወደው የአርጀንቲና ደራሲ አለ። በራጼስ ይባላል። ዓይነ ስውር ነው። ለአርጀንቲና ብሔራዊ ቤተ መጻሕፍት ዲሬክተር ይፈለጋል ሲባል፤ እናቱም ዓደኞቹም “አንተ ለዚህ ሥራ ብቁ ነህ፤ አመልክት” አሉት።

ቀጣሪው ኮሚቴ ቃለ መጠይቅ ሲያደርግለት “ለዚህ ሥራ ብቁ የሚያረግህ ምንድነው?” አሉት።

“ያን ጊዜ ሆን ብዬ አልነበረም። እሁን ሰንገዘው ግን ለዚህ ሥራ ሃይ አምስት ዓመት ሙሉ ስዘጋጅ ኖራለሁ” አላቸው። ሥራውን አገኘ። ፈጣሪ ‘እግረ መንገድ’ ግምድን ሲሰጠኝ እንደ በራጼስ ነው። ለካ እስካሁን ሳነብ የኖርኩት በአንድ በኩል ለዚህ ነበር አልኩኝ። በነገራችን ላይ በራጼስ በኋላ በሥነ ጽሑፍ የኖቤል ሽልማት አሸናፊ ሆኗል።

አየህ ሰው ለአገራ ብሎ ደፋ ቀና ቢል፤ እኔ በበኩሉ አላምነውም። ለራሴ ብሎ ጀምሮ በቆይታ ለአገር የሚተርፍ ከሆነ አምናለሁ። ‘ለእኔ ቀርቶ ለእኛ’ እያሉ የሚነኩትን መፈክር አላምነውም። ውሸት ነው። ግለሰብን ለሕብረተሰብ የምታሳይ አባባል ትዝ አለኞኝ ላጫውትህ።

ፍራንክሊን ዲላኖ ሮዝቬልት የሚባል የአሜሪካ ፕሬዚዳንት የነበረ ሰው ለፕሬዚዳንትነት እኔነቱን ለአሜሪካውያን ሲያስተዋውቅ ‘በእያንዳንዱ አሜሪካውያን ጠረጴዛ ላይ የበሰለች ደሮ፣ በየጋራዥ አንድ መስኖ’ በሚል መፈክር ለምርጫ ቀርቦ ተወዳደረና ተሳካለት። እኔነትህን በውስጠ ታዋቂ አኑረህ እኛነትን እንዲህ አግዝፈህ ማሳየት ይቻላል።

ተሰጥሎ አንዳንድ በሽታ ነው። አንተንም እንኳን የማይህ እንደ መጽሐፍ፣ ወይም እንደ ተረት ሆነ። ይኸውልህ ሰንት ዓመት ኖራለሁ” እናቱን ዳብሶ ዞማ ሸበቶ ፀጥቱን በእጆቹ አስተኛ። በሃሳብ የፈጠረውን መጻሕፍት ዓይነት በእጁ እየገለጸ “እዚህ ውስጥ እኮ ቤተ መጻሕፍት አለ።” ጭንቅላቱን በጠቋሚ ጣቱ ጠቆመ። “ንባብ በቃኝ የሚባልበት ቀን አይመጣም። እንጂ እኔ በቂ አንብቤያለሁ። የፈለግከውን ጠይቀኝ፣ የማውቀውን ሁሉ አካፍላለሁ። ጠይቅ።።

ከሳምንት እስከ ሳምንት ለመጻፍ? የምፈልገውን ካደረገልኝና ምሹቱን ካሟሉልኝ እችላለሁ።

እኔ ሳነብ አንዴ አንብቤ ከገባኝ ጥሩ ነው። ካልገባኝ ቀሽም ነው ብዬ አልፈዋለሁ። ወይም ይኼ እንደገና ፅንሰብ አለበት ብዬ ደግሜ አነበዋለሁ፤ እስኪገባኝ። ለምን አስር ጊዜ አይሆንም? አነበው ነበር። እንኳንም ደጋግሜ አነበብኩት የምለው የመኖሩን ያህል ዝም ብዬ

የማልፈውም አለ። እኔን የሚያነበኝ አንባቢ ደግሞ ከተግባርን ያንብብኩ ካልተግባርን ይተው። ጽላት እኮ አይደለም። ጋዜጣ ላይ የምታየው ጽሑፍ ነው። አንባቢ ደስ የሚለውን ማንብብ፣ የማይለውን ግን ማለፍ አለበት። የእኛም አላማ አንባቢን ማጫወት ማዘናናት ነው። እኛም የሙሴ ደቀ መዛሙርት ነን። በላምንት አንድ ቀን እረፍት ያወጃልን፣ የመጨረሻው ጸድቅ የምንለው ሰው ነው። አለበለዚያ አንድ ቀን ሳናርፍ፣ ሳንሰቅ ዕድሜያችንን ሁሉ እንሠራ ነበር። ስለዚህ የሙሴን ግብዣ እየተቀበልን፣ እየተከተልን እናርፍና በእግረ መንገድ ተዘናኑ ነው የምንለው።

ፀሐይ በላቸው የእግረ መንገድ ግምገማ ለረጅም ጊዜ ስትተይቧልኝ ቆይተኛል። በሥራው አጋጣሚ የሚፈጥረውን ስህተት አሳይተኝ ትክክል መሆንን ተረድቻለሁ። በዚህ ተግባር ግምገማ ላይ ሾሜኛለሁ። በቃ! ከዛሬ ጀምሮ እንቺ የእኔ አርታኢ ነሽ። ስህተት ብለሽ ያጋጠመሽን ቃል፣ አረፍተ ነገር እርግጠኛ ስትሆኑ የመሰረዝ ሙሉ መብት ሰጥቼኛለሁ። Sailor ጽሑፎቹ ከተተየቡ በኋላ ኦሪጅናሉን ማየት እንደሚፈልግ ነገርኛል። ስለዚህ አሰነብበው። ለራሱ መውሰድ የሚፈልገው ኮፒ ካለም ብትሰጧው መልካም ፈቃድ ነው።

ውጭ አገር እያለሁ ጋዜጣ አሳነብም ነበር። እዚያኛው ዓለም እገሌ እገሊትን አወጣት፣ አቶ እገሌ እነ እገሌ ቤት እራት ሣይጠሩ ሂዱ፣ ወዘተ ነው። ወደ እዚህኛው ዓለም ስትመጣ 500 ሰዎች በወንዝ መላት ተወሰዱ። 60 ሰዎች በጠርነት ተደመሰሱ፣ የመሬት መንቀጥቀጥ፣ መብረቅ ስትል ይዘገንናል። ሁልጊዜ አሣዛኝ ወሬ ነው የምትሰማው። ጋዜጣ ላይ መልካም ወሬ ቦታ የለውም። ስለዚህ እኔ ሂጂ ያንን ሰቆቃ የዘነበበትን ሕዝብ ላላድነው ለምን አነባለሁ? በኋላ ፈረንሣይ ሂጂ ከሰው ለመቀላቀል Le Monde የሚሉትን ጋዜጣ ማንብብ ጀመርኩ። አሪፍ ጋዜጣ ነው። መረጃ ሰጥህ፤ የቆየን ታሪክ ሁሉ ያክልልሃል። አብዛኞቹ ጋዜጠኞች መጽሐፍት መነሻውን ታሪክ ሊጨምሩልህ አይጥሩም። የአሁኑን ነው የሚጽፉልህ። ለሞንድ ግን ይህ የቆየ ታሪክ እንደሚያስፈልግህ አይዘነጋም። ለእኔም ይህ ጋዜጣ ዓይኔን ከፈተልኝ ልልህ እችላለሁ።

ከእንግሊዞች ጋር The Observer ጋዜጣቸው ደስ ይለኝ ነበር። ከእርሱም ጋር ከተለያየን ዓመታት ተቆጠረ። Newsweek መጽሔት ጥሩ ነው

አዎን! አሜሪካንና እንግሊዝን እኮ የሚለያዩቸው ጥቃቅን ነገር ነው። አንድ ሕዝብ ናቸው ልንላቸው እንችላለን። አሜሪካኖች

ሲቀልዱ እንግሊዝ 53ኛዋ ስቴት ነች ነበር የሚሉት። ከፈለግክ most intersting National Geographic የሚባል መጽሔት አለ። እሱን እንደ ልብ አታገኘውም እንጂ ዕውቀት እርሱ ውስጥ ተከማችቷል ልል እችላለሁ። ሰፊ ጥናት አድርገው በቆንጆ ፎቶግራፍ አስደ ግፊው ነው የሚያትሙት። የማይመረምሩት የዕውቀት ዘርፍ የለም። በመጥፋት ላይ ያሉ ሕዝቦችን ሁሉ ናሽናል ጂኦግራፊ መርምሮ ያስነበባል። በዚህ ጥረታቸው ለመጽሔቱ አዘጋጆች ታላቅ አክብሮት አለኝ። እንሰላትን፣ ባህልን፣ እያደተ ያሉትን ሕዝቦች። Reader's Digest ደግሞ መጠነኛ ዕውቀት ላላቸው ሰዎች የምትዘጋጅ መጽሔት ነች። መዝናኛም ሆነ መረጃ ታቀብልሃለች። በሌላ በኩል ካየሃት Reader's Digest የምትሠራው ለአሜሪካ መንግሥት ድጋፍ ነው። ትንሽ ስለኮሚኒዝም ለሚያውቅ ሰው የመጽሔቷ ሥራ ሊያሰቀው ይችላል። ኮሚኒዝምን ስትዘግብ ጭራቅ አድርጋ ነው።

አንድ ነገር ትዝ አለኝ ለ ሞንድ ላይ ያነበብኩት ነው። ምን ልንገርህ እያልኩ ሳብሰለሰል ራሷ ብቅ አለች። ነገሩ እንዲህ ነው። የዩናይትድ ፕሬዚዳንት የነበረው ማርሻል ቲቶ ደስ ይለኛል፤ እንደ ጃንሆይ። ሁለቱም የትግል ጓደኞች ነበሩ። በኮሚኒዝም ዓለም ከእስታሊን መመሪያ የማይቀበል መሪ ቲቶ ብቻ ነበር። እንደ እኔው የሚያደንቀው ፈረንሳዊ ጋዜጠኛ ሄይ አነጋገረው። ያኔ እኔ ተማሪ ነበርኩ። ቲቶ በጠርነቱ ጊዜ አንድ የቀለበት ጣቱ ተቆርቧል። አሁን ግን አስር ጣቱ ሙሉ ነው። ጋዜጠኛው ይህንን የጣት ጉዳይ አንስቶ ጠየቀው። ቲቶ ሳቀ። አሣሣቁ ራሱ የሚያሰቅ ነበር። ምንጊዜም የዚህች ጣት ነገር ከተነሣ ያንን ወፍራም ሣቁን ይለቀዋል እልህለሁ።

እንዲህ ሆነልህ። እ.ኤ.አ 1973 ሁለት ጥይቶች ጋዜጠኞች Washington Post ጋዜጣ ላይ የአሜሪካንን ፕሬዚዳንት ሪቻርድ ኒክሰን (Richard Nixon) በውተር ጌቱ ቅሌት አጋልጠው ጻፉ። ጋዜጠኞቹ ፕሬዚዳንቱ ለዳግም ምርጫው ውጤታማ ለመሆን ከተቃዋሚ ዲሞክራቲክ ፓርቲ ቢሮ ሰነዶችን አሰርቆ መውሰዱን ደርሰውበታል።

ኒክሰን ካደ፣ በተጨማሪ አስፈራራ። ጋዜጠኞቹ ፍንክኝ አላሉም። ሥልጣኑን እየወደደውም ቢሆን ሰላልቻል ለመልቀቅ ሁለት ዓመት ከመንፈቅ እየቀረው የግዱን ጳይት ዘውስን ተሰናበተ። ይህ ወንጀል የውተርጌቱ ቅሌት ይባላል። በእነዚያ ደንቅ ጋዜጠኞች ኒክሰን ተጋልጦ በትረ ሥልጣኑን ባይለቅ ኖሮ፣ ምንክልባትም ከታላላቅ የአሜሪካን መሪዎች መካከል አንዱ በሆነ ነበር።

ክስ ተመሰርቶበት ነበር። በወቅቱ ለአጭር ጊዜ ምክትል ፕሬዚዳንት የነበረው ጄራልድ ፎርድ 'Gerald Ford' አሜሪካን ፕሬዚዳንቷን

አትከሰም። በማለት ነክሰንን ነጻ አወጣው። ከዚህ አወዳደቁ ይህ ሰው ተነስቶ በኋላ የሕይወት ታሪኩን በመጻፍ አሰነበበ። በዚህ ዕናቱ ነክሰን ሊደነቅ ይገባዋል። የነክሰንን ጥንካሬና ሽንፈት በጋዜጠኞቹ ድንቅ ችሎታ እንድናይ ሆነ።

በአንድ ወቅት ሪደርስ ዳይጀስት ውስጥ ለንደን ውስጥ ብቻ 2ሺ.600ሴት ጠንቋዎች መኖራቸውን አንብቤያለሁ። አሜሪካ ውስጥ ደግሞ The Salem witch hunt ኤንሳይክሎፒዲያ ውስጥ አንብብ። እነዚህ ዊች የሚሏቸው ሴቶች አብዛኛውን ጊዜ አሮጊቶች ናቸው። በሌሊት መጥረጊያን እንደ ፈረስ እየጋለቡ ነው በአየር የሚሄዱት። ከእኛ አገር ቡዳ ጋር የርቀት መመሰሰል አለው። ሳሌም ከተማ ውስጥ ዊች ናቸው እየተባሉ ብዙ ብቸኛ አሮጊቶች በጥርጣሬና በጥላቻ እየታፈሱ ተቃጠሉ እንደ ኢንኩዊዚሽን።

ጋሼ ሰብሐት ከአምስት አሰርት ሃሙስት በላይ አንብቧል። ይህንን የንባብ ልምዱን በእግረመንገድ ለምዱ ላይ በተለያዩ አቅጣጫዎች በጻፋቸው ጥብብዎች ለካፍሎናል። እግረ መንገድ ሃምድ ሐምሌ 25 ቀን 1985 ዓ.ም ጀምሮ፣ እስከ ጥር 12 ቀን 1990 ዓ.ም ድረስ ለህትመት በቅቷል።

በዚህ ሃሙስት የኢትዮጵያ ፕሬስ ድርጅት ባካሄደው ሃሙስታዊ ግምገማ አንጻንድ ሃምደች ለውጥ ተደረገባቸው። እግረ መንገድም እስከወዲያኛው እንዲታጠፍ ተደረገ። በዚህ ሰብሰባ ላይ ሰለነዘርኩ ይህን ዜና ስለማ አስደንግጠኛል። በሕይወቴ አብረን በልተናል ጠጥተናል ከምላቸው ሰዎች ጋር በድንገት ተለያይተናል። በዚህ ወቅት እደነግጣለሁ። አብረን እስከናል ብዬ ከማምነው ሰው ጋር መለያየ ጊዜያችንም ላይታሰብ ደረሰ። ይህ አባዛኝ ዜና እኔን ብቻ ሳይሆን ተሰብሳቢውን ሁሉ አስደንግጧል። ከዚህ ጋዜጠኛ ደረሰ ተክለወልድ ለምን እግረ መንገድ ታጠፈ? ሲል ሰብሳቢያችንን ጠየቀው።

ሰውየው ዝነ ገራሲ ሲሆን ይችላል፤ ነገር ግን በዲሰገሊን ጉድለት ሃምዱ እንዲታጠፍ ሆኖባል። ሲል መድረኩን በመምራት ላይ ያለው አቶ ከፍያለው አዘነ ገለፀና ወይይቱ በሌላ ርዕሰ ጉዳይ ላይ አተኮረ። በነገራችን ላይ የኢትዮጵያ ፕሬስ ድርጅት ጋሽ ሰብሐትን ዲሰገሊን ሊያስተምረው ሲወስን የ62 ሃሙስት አዛውንት ነበር።

በሐሰቤ ጋሼ ሰብሐት መጣ። በአንድ ወቅት በእግረመንገድ ላይ ሰናውጋ ለአንድ ማጃሺያን መጥቶ ከዕድሜዬ ላይ 20 ሃሙስት ቀንባልኝ ከነሬ ጀምሮ የአዲስ ዘመን ጋዜጣ ዋና አዘጋጅ ነህ ቢልኝ መጀመሪያ የምወሰደው እርምጃ ምን መሰለህ? አለኝ

እርምት ክፍል (Proof readers) ሠራተኞችን በሙሉ ሰብሰቤ ትምህርት ቤት አሰገባቸዋለሁ። ለምን መሰለህ? ያሳውረኛልኝ መሰላቸው ያላልኩትን እያሉ ያሰላጩኛል። አለኝ ተከዘ።

በዚህች ትንሽ ብስጭትም ተገላገለ። አንድም ቀን እርምት ክፍል ሄዶ ለምን እንዲህ ታደርጉብኛላችሁ? ሲል ግን አልሰማሁትም። በሰምንታዊ የጋዜጣ ግምገማ ላይ እርስ በርስ በግልጽ ድክመታችንን አንጻ ለሌላው ሰናዳይ እግረመንገድን የሚገመገመው ገልግጣ ግን ሁሉም ለሥራው ለክብርቴን ይቸረው እንደነበር ትዝ ይልኛል። ጋሼ ሰብሐት የሃምዱን መታጠፍ አልሰማም። እኔም አልነገርኩትም። በሚቀጥለው እሁድ ንደኛችን ሰይፈ ሠማ ቤት ምሳ ተጋብዞን አብረን እንውላለን። እንዴት ልነግረው እንደምችል ሳብሰለሰል የዋዮንቸው ንደኞቹም አለመንገሩን መርጠው በዝምታዬ እንድፀና መከፋኝ፣ ከእኔ ያልቅ ደምሴ ፀዲ ውብ በሆነ መልኩ እንደነገረው ፀሐይ አሜወተችኝ፣ ተደሰትኩ። ደምሴ፣ ጋሼ ሰብሐት! ዛሬ መጥፎም ጥሩም ዜናዎች እንግርግላለሁ። ከጥሩው ዜና ልጀምርለሁ። ትኩሣት ዛሬ ዝቅ ላይ ውሏል። ይህ ድንቅ ዜናዬ ሲሆን፣ አሳዛኝ ደግሞ እግረመንገድ ታጥፎአል አለው።

በዚህ ውብ አቀራረብ ደምሴን ሳገኘው አመሰግንኩት። በዚያ ሰዎን ቅዳሜ ቀን ተረት ሰፈር ሔድኩ። ዜና ሰብሐት ምሳ ጋበዘችኝ። ከጋሼ ጋር ከተመገብን በኋላ መጨዋወት ጀመርን። የዚያን ዕለት ጋሼ ለለውጥ ያህል ጠጅ ነበር የሚጠጣው። አጠጣው እንደተለመደው በውሃ እየሰረዘ ነው።

ጠጅም በውሃ መሰረዝ አለበት? ለእኔ አዎን። ጣዕሙን ስለማልወደው በውሃ እሸንግለሁ። አለኝ።

በተለያዩ ርዕሰ ጉዳዮች ለንጨዋወት ቆይተን ሰፈራ ሰቸር አቆይቼው እግረ መንገድን አንገሁ።

ልክ ነህ። አለመናገርህ። ከመንገር ያልቅ አለመንገሩ ጥሩ ነው ዝለህ አሰበህ ይሆናል። አሰኝና አንዴ ጠጁን ተንግጦቶ እግረ መንገድ ይታጠፋል ብዬ ከገመትኩት በላይ ቆይቷል። አሠራራቸውን እንደማውቀው ተሎ ተሎ ነው ሃምድ የሚቀያይሩት። ሊያጥፉት ሲዘጋጁ ቦታ ፈልግ ሃምድህን ልናጥፈው ነው። ብሎ የነገረኝ የለም። ለእኔ ግን ምንም ልዩነት አያመጣም። አሁን የአንግቢዬ ሃይነት ያለውጣል። ቁጥሩም ያንግል እንጂ The Sun የእንግሊዘኛ ጋዜጣ ላይ ሥራ ጀምሮ ብለውኛል። ደግሞ እንደሆነ ከአዲስ ዘመን እኩል ነው። The Sun ላይ የሚሠሩት ጋዜጠኞች በቅርቡ ምዕራፍ የሚል የአግርኛ ጋዜጣ ስለሚጀምሩ አንድ ሃምድ ይገዙ ሥራ እጀምራለሁ። ብሎ አሰበረኝ። አንድቱ ቅዬ ጠጣ።

በቀደም ዕለት እርዳታ ቢሮ ሂጅ ተስፋዬ ገብረአብን አገኘሁትና አሁን ጠናማ ሆኛለሁ። በዚህ ጊዜ በሃምድ ያሰፈለገኝ ሥራ ነው ብዬ ሳልጨርስ እዚህ ጀምራ! አለኝ።

ትልቅ የምሰራች ነበር። ተደሰትኩ። በአሁኑ ሰዓት ይህን መጽሐፍ በማዘጋጀት ወቅት ጋሼ በእርዳታ ጋዜጣና መጽሐፍ ላይ ይጽፋል። በጋዜጣው ላይ በረከተ ብዕር የሚል ሃምድ ያዘጋጃል።

ጊዜ

ድርሰተ ስብሐት

አጋፋሪ እንደሻው የእውነት ታሪክ ናቸው። ይህ ታሪክን የነገሩኝ እማሆዶ ጣዳቄ ነው የምንላቸው የተረት ሠፈር ሴት ናቸው። ቡና ስንጠራቸው የራሳቸውን ስኒ ይዘው ነው የሚመጡት። ምክንያቱም እንዳንድ ሴት በቂ ሲኒ የላትም። ሰፈሩ ድሃ ነው። ስለዚህ እማሆዶ የእራሳቸውን ስኒ ይዘው ይመጣሉ። የዜና እናት በደጉ ሰዓት ለሰው አዛኝ ናት።

ከእማሆዶ ጋር ከቀብር ተመልሰው ያወጋሉ። የትምወርቅ "እንዲያው እንደዚያ ሞትን ሲሸሹ አልሞትም ሲሉ ይሙቱ" ብላ በጣም አዝና ተናገረች።

አብራሃቸው ቁጭ ብደለሁ። መድኃኒቱን ወሳሰጄ ነቃ ብደለሁ። ይኼኔ እማሆዶ "ታዲያ ምንድነው? እንኳን እሳቸው ደጃች ሳህለ ጆርጊስ ሞተዋል" አሉ።

ያን ጊዜ ብልጭ ብሎ ታየኝ። ሞትን የሚሸሹት ሳህለ ጆርጊስ ናቸው። "እንዴት እማሆዶ?" አልኳቸው። በኋላ አጋፋሪ እንደሻው ያልኳቸውን አብረውን የኖሩትን ገፀ ባህሪ ታሪክ ነገሩኝ። እንደነገሩኝ ጻፍኩት። ልዩነቱ በነገሩኝ ላይ የጨመርኩት አጋፋሪ እንደሻው የትም ቢሄዱ የሰምንት ስንቅ ተጭኖ የሚከተላቸው ስንቄ የሚዛል በቀሉ ነበራቸው። የምትል ዐረፍተ ነገር ጨምረብታለሁ።

ደጃዝማች ዳኛቸው አሉልህ። ሕይወትና ሞት የገባቸው። አጋፋሪ እንደሻውን "ምንው በተቻለኝና ሞትህን በሞትኩልህ" ይላቸዋል። ደጃዝማች ዳኛቸው የእራሳቸውን እንጂ የሌላን ሰው መሞት አልተፈቀደላቸውም። ማን የማንን ሞት ይሞታል? ፋንታውን እንጂ! እ! ግን ይዘገባቸዋል።

አንዴ ከበአሉ ጋር ስለ አጋፋሪ ስንጨዋወት እንዲህ አለኝ "አጋፋሪ እንደሻው ሁላችንም ናቸው።"

ያልኩል ልቦለድ አጽመ ታሪኩ እንዲህ ነው። ያች ከሞት የምትሸሸው የአጋፋሪ እንደሻው ነብስ በአገ ምንልክ ዘመን ነበረች። በጃንሆዶ ዘመን ወደ መጨረሻው አቶ አልግዛርን ሆና ትፈጠራለች። እንግዲህ ያው ገፀ ባህሪ ናቸው ማለት ነው። ሁለቱን ለማገናኘት የጠለፍኩት ሐረግ አሁን ምን እንደሆነ ይጠፋኛል። እሱን ረጅም ልቦለድ ስጽፍ ምዕራፎቹ ራሳቸውን የቻሉ አሜሪካ ልቦለድ ነበሩ። ምዕራፎቹ ደግሞ ተጠራቅቀው አንድ ላይ በነበቡ ራሱን የቻለ ረጅም ልቦለድ ናቸው።

ብዙዎቹ አሜሪካ ልቦለዶች የፈጠራ ናቸው። አንዳንዶቹ በገሃዱ ንለም ኑርዶ የገጠሙኝ ናቸው። አሁን አምስት ስድስት ሰባትን ውሰድ። እሱ መጽሐፍ ውስጥ አርጊቷና እናት እንዲገጠሙኝ የጻፍኳቸው ናቸው። ሌሎቹ የፈጠራ ናቸው።

ከምቡጠር? እሱማ ምናባዊ ፈጠራ? የመንፈስ ጨዋታ ነው። ለምሳሌ ትተት ያልኩት አሜሪካ ልቦለድ ውስጥ ጨዋታውን ውሻ ቢያስበው የሚል ሐሳብ በመንፈሴ መጥቶልኝ ነው የጻፍኩት። ያንን ሰው እንደተነጋገረው ብታደርግ አይታመንም። ውሻ መሆኑ ማን ለተግማኒነቱ ያቀርባል። በዚያ ላይ ከምቡጠር የተገነጫትን አልኩል አትርግ...

አዎን። ሁለቱም ላይ የእማሆዶ ዘላ ተከታይ ሆኖ ነው የምታ ገኘኝ። ድርሰቱን ሳልጀምር በፊት ከእውነታው ንለም አያሌ ደብተር ሙሉ ማስታወሻ ወሰድኩ። በኋላ ቅርፅ እየሰጠኩ መጻፍ የእኔ ተግባር ሆነ። ማለትም ባህርያቱ እንደ መጠልኝ ድንጋይ፣ አሸዋ፣ ሲሚንቶን እያሰማሚህ እንደ ምትነባው ማለት ነው።

እዚያው መጽሐፍ ውስጥ እንደምታያቸው ናቸው። ሰማቸውን፣ መልካቸውን፣ ለውጫዎቻቸው። እንዳንደም ለትረካው እንዲያመች የምጨምረውም የምቀንሰውም አለ። የትኩሳት ዋና ገፀባህሪ ባህሪም ደንበኛ ሰው ማን ነበር? መሐመድ አሲያይ።

ማንን አልፈጠርኩትም። የእውነት ሰው ነው። ማን መጥቶ ባህሪምን ወደ አራን መውሰዱ ነው ፈጠራ የሆነው እንጂ ሌላው ሁሉ የሆነ እውነተኛ ታሪክ ነው። መሐመድን አስፈቅጄው በቃለ ምልልስ ማስታወሻ እየወሰድኩ ነው የሠራሁት።

ሌላም አይነጋልኝ ላይ ያሉት ባህሪያትም በሕይወቴ ውስጥ የገጠሙኝ ናቸው። የእነርሱ ማስታወሻ ብዙ ደብተር ፈጅቷል። እነዚህንም ልክ እንደ ትኩሳት መልክና ሰም ቀያይሬ ተጠቅሟል ቸዋለሁ።

የትኩሳት መጽሐፌ የመጀመሪያው ርዕስ የሳጥናኤል ኮከብ ነበር። የእኔ አስተዳደግ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ስለነበር የመጀመሪያው

አብዮተኛ ለእኔ ሳጥናኤል ነው። ስለዚህ መጽሐፌን የሳጥናኤል ኮከብ አልኩት።

ከዚያም የቀዶ ኮከብ ጥሪ ሆነ። አወረድነው ወደ ምድር። ይህንን ርዕስ በዓሉ ግርማ ፈለገው። ለእኔ ሥራ ቆንጆ ትመስላለች አለኝ። 'take it!' አልኩት። እንኳንም የወሰዳት። ትኩሳት የበለጠ ርዕስ ሆነ።

እህ! ይህውልህ። በርናርድ ሾ ይመስለኛል ያላት። ለእኔም አባባሏ አውነት ናት። በሃያዎቹ ዓመታት ዕድሜው አብዮተኛ ያልሆነ ሰው፣ ከአርባ ዓመታት በኋላ አብዮተኛ ሆኖ የቀጠለ ሰው፣ ሁለቱም ደዴብ ናቸው ይላል። ወደ 20 ዓመታት አብዮተኛ ካልሆነክ ሙሉህ ምንም የለህም ማለት ነው። በቃ መቀላብ እንደ ኩባት እየነዳህ መንገድህን መቀጠል ነው። 40 ዓመት ስትደርስ ግን አ! ያ ሁሉ ዓለምን ፈንቅለን ሰማይን ሰንጥቀን እናደርጋለን የሚለው ኃይልነት ይበርዳል፣ ትሰክናለህ።

ሁል ጊዜም ግለሰቦች አሉ። ወይም እ! እሳይ ቤት (ወደ ሰማይ እየጠቀመኝ) የታቀደ ነገር ቢኖር እነርሱ ናቸው ሰበብ። አለዚያ በምድር ላይ ከሆንን ግለሰቦች ናቸው ምክንያቶቹ። ለንደኛህ ታሳያለህ እኮ። አይታተምም። የዚያን ጊዜ ማሰው በግምት የልጅ ልጆቹ ያሳተሙትና ብዙ ፍራንክ ያገኙበታል ብዬ ነበር የማምነው። ንደኛቹ አነበቡትና ለምን ለብዙ ሰው እንዲዳረስ እኛ ጌዳት አናደርገውም? አሉ። እኔም ትኩሳት ሆኖ አገኘሁት። እኛ ያሰብነውን ረጅም ዘመን ቆርጠው አሳጥረው አገዩን። አሁን የቀረው አስር ዓመት ቢፈጅ ነው። እንባቢው ይነሣና ደራሲው እንደጻፈው እናንብበው ይላል። እንግዲህ የዚያን ጊዜ የልጅ ልጆቹ ያሳተሙታል ያልኩት በእኔ ዕድሜ ታትሞ አየሁት።

የመጀመሪያውን ያላነበበ ሰው ስለማያውቅ ምንም አይመስለውም። በተለይ የባህሪም የአገር ፍቅር ጠንካራ ስሜቱ ለጨዋነት ተብሎ መጽሐፍ በአርተሎት ታላቁ ቢነካካም እንደ ነገሩ አንባቢ ጋ ይደርሳል።

ዋናው ገፀ ባህሪ ለእኔ ኤክስ አን ፕሮቫንስ ናት። ሁልጊዜም ኤክስ የትም አለችበት። እስከ ነች ለእኔ ተወዳጅ ገጸ ባህሪ። በነገራችን ላይ ትኩሳትን አሁን አጥቼው እንጂ እንደገና ባነበው ደስ ይለኝ ነበር።

በሰላላ ዓመት ልዩነት፣ እኔ ሌላ ሰው ነኝ ማለት ነው። ትኩሳትን አሁን ከታተመ በኋላ እንደ አንብቢያለሁ። ሌላ መጽሐፍ ባልፀናም በቂ ነው የሚል ስሜት ነው ያሳደረሰኝ። 'ከካካል' ያኒ አሪፍ ነገር ለይቼ ስለማላውቅ ሥራው አሪፍ መሆኑ አይገባኝም

ነበር። ግዙፉ ባህሪም ነው። ቀጥሎ ነጋሪው ገፀ ባህሪ ነው። እሱ ደግሞ ደራሲ ነኝ እያለን ነው። ሐሳብ አልመጣልህ ሲለው ኤክስን ከፀጥታዋ ጋር ሲዘራት ያመኛል።

የመጀመሪያው ምዕራፍ ላይ ባህሪምና ተራኪው አሜሪካኖቹን ሲያባርጁቸው የሸሹት ወደ ቀኝ በኩል ነበር። ባህሪምና ተራኪው ግን ወደ ግራ ነው የሚሄዱት። ያን ጊዜ የዋናነት ሆን ብዬ አይደለም። እሱ ራሱ ነው ስን ጥበባዊ መክፈቻ የሆነው። የትግላቸው ሁሉ ተምሳሌት ሆነ።

ፈረንሣይ አገር በሂደት ጊዜ ውቤ በረሀ ውስጥ ያሚለገገውን ሕይወት የሚያሳይ ብዙ ማስታወሻ ይገዛ ነው የሂደቱት። ለእኔ ከኑሮ ሁሉ ከባድ የምለው የገበሬን ነው። በገናብ፣ በወሐይ፣ በሀሩር፣ በውርጭ መልፋት አለበት። ከዚያ ቀጥሎ (እንዲያውም የሚብሰው) የሱተኛ አዳሪ ኑሮ ነው። ከማትፈልገው ወንድ ጋር ብዙ ጊዜ ትሄዳለች፣ ለእንጀራዋ ስትል። በጣም ያሳዘናል። እዚያ ውስጥ ፍቅርም ስቃይም አለ። ይህ ሕይወት ነው ሌቱም አይነጋልኝ። መጽሐፍ የተጻፈው በፈረንሣይ ኤክስ አን ፕሮቫንስ በምትባል ትንሽ ከተማ ነው። ትኩሳትን ደግሞ ፈረንሣይ ማስታወሻ ይገዛ አዲስ አበባ ውስጥ ጻፍኩት።

ትኩሳት ውስጥ ባህሪም ፖዘቲቭ በማሰብ ከፍቅር የተነሣ ነው አብዮቱን ማካሄድ የሚፈልገው። ሰባተኛው መልእክ ውስጥ ግን ከፍቅር ሳይሆን ከቁም በቀል የተነሳ ስርዓቱን ለማፈራረስ ነው። በኋላ እነ መንጌ በአገራችን እንዳደረጉት ማለት እኮ ነው።

ያህን አራፍጭ አይደለም። ሰባተኛው መልእክ ውስጥ ያለው ገፀ ባህሪ ያህን አረብ ነው። አውነተኛው መነሻዬ ስትናማዊ ነው። በኋላ ሳስበው ለእኛ አገር ሰው ስትናም ይርቃል። እንደ ቋንቋ ማለት ነው። የሴትናም ሳይሆን የአረብ ጭንብል ሰጠሁት። ሰውዬው ግን እንዳለ ያው ነው።

አንድ ገፀ ባህሪ አራፍጭ ነው። ምን ሆነክ? ባህሪም ትልቅ ሰው ነው። በፊት ደግሞ ስናየው አራን ትልቅ መንፈሳዊ ፀብት ያመነጨች አገር ናት። ከእርሱ ጋርም ተገናኝቶብህ ነው አለኛ ወፍራም ማቀን ለቀቀው።

ለመጻፍ ደስ የሚለኝ? ቤቱ አልጋዬ ውስጥ ገባቼ ትራሴን ተደግፌ መጻፍ እመርጣለሁ። ያ ሳይሆን ሲቀር ሐሳብ ሲመጣ የትም ለመጻፍ እንደዳለሁ። በዚህ በኩል ችግር ይለብኝም።

እ! ይህ ይለያያል። በታና ሁኔታውን አስቀድመህ አታውቀውም። ለምሳሌ ደስቶዬ ሻስኪ የሚጥል በሽታ ነበረበት። መጽን

እንደሚታወቅ ይናገር ነበር። ምክንያቱም ሊጠራ ሲል ብልጭ የሚሉለት ውብ የፈጠራ ሐሳቦች አሉ። ድርሰት ልክፍት ነው። ይህንን ያህል ከበሽታም ጋር ያፋቅርሃል። እኔም በተለያዩ ቦታዎች ላይ ሐሳብ ብልጭ ቢልብኝም፣ በደንብ ሕሊናዬ መቅረጽ የሚጀምረው ጠዋት ጠዋት ነው። ሰዓቷ ጥሩና ፀጥ ያለች ነች። ለማብሰልሰልም ሆነ ከራሴ ጋር ለመወያየት ሰፊ ጊዜ ይኖረኛል።

ቋንቋ ምንጭ? ማንበረሰባችን ነዋ! እኔ የምጽፈው ሕዝቡ እንደሚያውቀው ነው። አሮጊቷ «ምን ቁጥሽን ትቆያለሽ» ቢሉ እኔ ሰፊፍ «ምን ቁጥሽን ትቆያለሽ? አሉ ብዬ ነው እንጂ ምን እዚህ ትሽኮረመሚያለሽ? ታሽቃብጫለሽ ብዬ አልጽፍም። ስለዚህ እነሳንሱር ይመጡና የይሉኝታ ይሉኝታ የማንበረሰብህን አባባል አሳመርን ብለው ይገድሉታል። ሳንሱር ያው የውጪ ሰዎች ቢያነቡት ምን ይሉናል ብሎ እኮ ነው። የውጪ ሰዎች አሰፍሰፈው ምን ይጽፋሉ? ብለው የሚጠብቁን ይመስላል። የራሳቸውን ጣጣ ማሳደድ ትተው የእኔን ችግር አያሰተውሉም። ስለዚህ አንዱ ጠላቴ ሳንሱር ነው። ቀጥሎ ድህነትም፣ ስንፍናም፣ ግዴታዎችም። እና እኔ ጽፌያችሁለሁ። ጊዜያቸውን ጠብቀው ለጎብረተሰብ ይደርሳሉ። ያልገባው ካለም ቀረበት። እኔ እንደሆነ ደስ እያለኝ ነው የጻፍኳቸው። ለአንባቢዎቼ ቢደርሱ እጥፍ ይሆን ነበር ደስታዬ፣ በተረፈ መጻፈ ለእኔ በቀዬ ነው። ለእንጀራዬ የምፀፈው ጋዜጣ ላይ ነው። መጽሐፎቼን ግን ለእራሴ ፍላጎት ስል ነው የጻፍኳቸው።

አንተም ገበሬን በገበሬነቱ ሸሌንም እንደ ሸሌነቷ ማነጋገር አለብህ። አንተ ተፈጥሮ የለገሰችቸውን ልሣን ማን ከርክም አስተ ካክል አለህ? እንደተፈጠሩበት ጎብረተሰብ በነፃነት ሕይወታችውን ማሳየት ነው ግዴታህ። ሳንሱርን እርሳው። መጽሐፍ ቅዱስ ዓለምን ያጥለቀለቀው ሳንሱር ባለመደረጉ ነው። አበሻ መጽሐፍ ቅዱስን የጻፈው ቢሆን ኖሮ የዳዋትና አሪዮን ፍጻሜ፣ የትዩሊኬ ውሽማግሌቶች ቁጥር አታነባትም ነበር። መጽሐፍ ቅዱስን የምወደው ከሥነ ጽሑፍ ውበቱ ጋር የሰውን ልጅ ከነጉድለቱ ስለሚያሳዩኝ ነው። ተአምረኛነቱም ያስደንቅሃል።

እኔ አንድም ቀን አታተማለሁ ብዬ ጽፌ አላውቅም። ነገር ግን ሕይወትን ከነቡጉጌ፣ እጥፋታለሁ። እኔና ዓደኞቼ እናነባለን። በዚህ ተነጋግረን ደስ እሰኛለሁ። ሌላው ሐፍ አሰችልህ። እንደ ወረደ የጣፍኩትን ማታ ጋደም ብለን፣ ከንጃን አንተርሣኝ አነብላታለሁ። አንድ ጊዜ በጣም ተደሰተችና እቅፍ አርጋኝ፣ "You are my author" ብላ ሳመችኝ። የእኔ ድንቅ ደራሲ ማለቷ ነው። ለምንም ነገር

ስትናገር እንግሊዘኛ ነው የሚቀናት። ከዚህ በላይ ሽልማት ጠብቄ አላውቅም።

“አየህ በፊት...ሰዎች ደራሲ ሰብሐት ገብረ እግዚአብሔር ሲሉኝ እንዲህ ያደርገኝ ነበር” አለኝ የመሰቅጠጥ አካጋን እያሳየኝ። “በቃል መግለጽ ቢያስፈልግ ይዘገንኝ ነበር ልልህ እችላለሁ። ደስ አይለኝም አጠራራቸው። ግን የእኛ ሰው ሲጠራህ ማንጠልጠያ ይወዳል። ተማሪ እገሌ፣ ነርስ እገሊት፣ ወታደር እገሌ ይልሃል። ለማኝ እገሌ አለማለቱ ግን ጨዋነት ነው። ደራሲ ብለው ለጠፉብኝ፣ እንጂ እኔ ደራሲ ነኝ አልልም። ሙሉ ደራሲ ነኝ አልልም። ድርሰት ሚስቴ አይደለችም፤ ውሽማዬ ነች።

እኔ እኮ ጊዜውን አይቼ ነው የምራመደው፣ የምፀፈው። ተፈጥሮ እንደእዚያ ነው። ለምሳሌ በደርግ ጊዜ የማትፀፍባቸው ብዙ ነገሮች አሉ። ይሁን እንጂ በተወሰነ ነገር ላይ በልኩ እንድትፀፍ ይፈቀድልሃል። ሕዝቡም እነርሱን ብቻ ነው እንዲያነብ የሚፈለገው። እኔ ሞኝ አይደለሁም ሌላ ነገር የምፀፈው። አሁን ግን በግምት ሳስተውል እንደልብህ መፃፍና መናገር ትችላለህ። አሁን የሚታዩኝን ለአንባቢዎቼ በተለይ ለወጣቱ መጻፍ እፈልጋለሁ። እኔ ዕድለኛ ሆኜ ያጋጠሙኝና ያነበብኳቸው መጽሐፍት ብዙ ናቸው። እነዚያን መጽሐፍት ከአዕምሮዬ እያወጣሁ ባካፍላችሁ ደስ ይለኛል። ይህንንም እያደረግኩ ነው።

«ይደለመለሁት መዋሰል ዘላላቢ ማጅቴ፣ ታትሞ የመነበብ ወግ ደረሰኝ። ስድሚ ላንተና ለአረፈላይኔ የውለታ ወለታ ነው»

ወንድምህ ሰብሐት ለአለ

1981/9/9

ይደለመለሁት መዋሰል።

«አምስት ስድስት ሰባትን ለማሳተም ዋናው ጉልቀ ሐሳብ አመንጪ አረፈላይኔ ሐንሰ ነው። ምክንያቱም ከጋሼ ሰብሐት ጋር በጣም ይቀረረባሉ በጣም ይዋደዳሉ በቅጡና በደንብ አሳምሮ ያውቀዋል። «ጋሼ ሰብሐት ይህንን ያህል የሥነ ጽሑፍ ሰው ሆኖ እያለ እንዴት አንድ መጽሐፍ እንኳን በሽሙ ሳይታተም ይቀረል፤ እያለ በጣም ይቆጫል። «መታተም አለበት» ብሎ ወስኖ ከያለበት እነዚህን አጭቶ ታሪኮች አሰበሰባቸው። ከእኔ ጋር ሰንመክኮ ለኔ ከገንገን ያገኘሁትን ገንዘብ የተወሰነ አዋጣት። አረፈላይኔም የራሱን ጨመረበትና አንዴ ለናሳትመው ወሰንን። ለደረሰው ሊገሼ ሰብሐት አሳተሚ የሚሆኗልውን መጠን 10 ፐርሰንት ልንከፍለው ወሰንን። 10ሺ ኮፒ አሳተምን። ይህ ድርሰቱ በሚፈጥረው ገቢ ላይ መነሻ አድርገን ሌሎች ድርሰቶችንም ለናሳትምለት አቀደን። ሌሎች ሊያገዙን የሚችሉ ሰዎች

እናገን ይሆናል ብለን ተነጋግረን ነው ወደ ሥራው የገባነው። ስብሰባቸን ጋሼ ስብሐት እንዲያየቸው ተደረገና ስብሰባቸ በሙሉ የእርሱ አርጃናል ሥራዎቹ መሆናቸውን አንገብ አረጋገጠልን። ባለ ማተሚያ ቤት ታተሙ። ከመጀመሪያዎቹ ሕትመቶች አምስት ሺ ኮፒ ገደማ በደሀና ሁኔታ ተሸጡ። የሽያጭ ሥራውን የሚያሳሂደው ከብሩ ክፍል ነበር።

መጽሐፉ 1981 ዓ.ም ነው የመጀመሪያው ሕትመት የወጣው። ቀደም ላይ እንዳልኩት አምስት ሺ ከተሸጠ በኋላ ሽያጩ ቀጥ አለ። ምክንያቱም በወቅቱ በዚያ ላይ ብዛት ያላቸው የትርጉም ሥራዎች ወጥተው ነበር። ይህ የትርጉም ሥራ ዝቅተኛ ስለተቆጣጠረው በጋሼ ስብሐት ሥራ ላይ ተሰደውን አሳረፈ። ይህን እንጂ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት መምህራን ይፈልጉታል ተብሎ የተወሰነውን ሲገቡ የቀረውን ገን ዋጋ ተቀንሶ ስለንጸገድ ብር ገደማ ተሸጡ። መጀመሪያም የመጽሐፉ አንድ ኮፒ ዋጋው ሶስት ብር ነበር። በመጨረሻ ላይ ለጋሼ ስብሐት የሚገባውን ከፍለገው እኔና አረፈግደኔ 500 ብር አገኘን።

ከዚህ በኋላ ሌሎች ሥራዎችን መቀጠል አሰብን። ይሁን እንጂ 1983 ዓ.ም መጣ። ከዚህ በኋላ ሁላችንም እንደምናስተውላለን በጣም ከፍተኛ ደጋጊና የመጽሐፍ ሕትመት ተጀመረ። የአገዛዜውን ቀልብ ስለታዩ የፖለቲካ ሁኔታ ያዘው። በዚህ ወቅት ምንም ዓይነት ሐሳብ ላይ የነጣጠረ መጽሐፍ ቢጻፍ ደረሰው የሚያነብሉት ሰው ያገኛል ማለት አይቻልም።

ባባ

ገፀ ባህርያቱ

በአሉ ግርማ ደራሲው የሚባለውን ሳይፅፍ የቀይ ኩኩብ ጥሪን ደረሰ። ይህንን መጽሐፉን እያነበብን ተወያየን። በሁሉም ርዕሰ ጉዳይ ላይ እንጨዋወታለን። በዛው ጨዋታ መካከል እምአእላፍ የተባለው ገጸ ባህሪ ተነሣ። እምአእላፍ ትልቅ መጽሐፍ የሚወጣው ባህሪ እንደሆነ ነገርኩት። እርሱም በደራሲ ላይ ሊፅፍ ያቆቆበበት ወቅት ነበር። አንድ ቀን “እኔ በደራሲ ላይ ልፅፍ ፈልጎኛለሁ ራሴን መነሻ ባደርግ ልክ አይመጣልኝም። ስለዚህ አንተን መነሻ ማድረግ አፈልጋለሁ። ፈቃደኛ ነህ ወይ?” አለኝ።

“በጣም ጥሩ” አልኩት ምክንያቱም በአሉ ነው በዚያን ጊዜ በጣም እንባቢ ያለው። የእኔን ሕይወት መነሻ አድርጎ ከጻፈ፣ በኋላ

የእርሱ እንባቢዎች በሙሉ እኔን ሊያነቡኝ ተዘጋጅተው ነው የሚጠብቁት። ስለዚህ በሐሳብ ተሰማማኝ።

“እንግዲህ የሕይወት ታሪክህን ንገረኝ?” አለኝ በአሉ።

አጫወትኩት፣ ደራሲውን ጻፈው። መጽሐፉ ወጥቶ እንዳይበ ብኩት የተጻፈው የእኔ ታሪክ ግማሹ ነው። የተቀረው የእርሱ የፈጠራ ውጤት ነው።

“ከበዓሉ ሥራዎች እኔ የምወደው ሀዲስ ነው። በዓሉ ኖሮ እርማይ ቢሞት የእኔ ምርጫ ነው ያልከኝ? ትክክል!” እንደ ጥይት ጮኸ።

ልክ ነህ። ድርሰት ልክፍት ነው። ባለበት መጠበቡን የሚተው አይመስለኝም። በአሉ ጎበዝ አዘጋጅ፣ ድንቅ ሚኒስትር ነበር። ከዚያ በመቀጠል ነው ደራሲነቱን የማደንቀው። አሪፍ ነበር። አሪፍ የምትለው እኮ ካንተ ሲበልጥ ነው። ተወው! ምንም አይደለም፣ ሞት እዳ ነው። እኛ እስካለን ጊዜ ድረስ እኛ ውስጥ ያለው በአሉ በሕይወት እንዳለ ይቆጠራል። ሁለት ሶስት በየኛችሁበት በመካከላችሁ አለሁ! የሚለውን አባባል አስታውሱ! አለኝ በተመስጦ አነጋገር። ከዚያም በረጅሙ ተነፈሰና ፀጥ ብሎ ቀረ። የዓይኑ ብርሃን ውሰጤን የሚመረምር ይመስል አላላውሰ አለኝ። ወጋችን በዓይኖቻችን ብቻ ሆነ። ውስጤ በፀጥታዬ ፀንቶ ያወጋነውን የኋለት እያጠነጠንኩ አብሰሰሁል ጀመር።

“እ!” አለኝ ፈገግ ብሎ።

ማታ ወደ አንድ ሰዓት ጀምረን የምናመሸባት አንዲት ግርሰሪ ነበረች። የምንዝናናው በርሱ ሾልሰ ዋገን መኪና ውስጥ ሆነን ነው። እንደ አጋጣሚው ቁጥራችን ከፍም ዝቅም ይላል። ፈቃደ አዘዘ፣ አስፋው ዳምጤ፣ ደበባ ሰይፉ አብረው የሚኖሩበት ጊዜ አለ። እንጨዋወታለን። በዩ የበአሉን መኪና ያውቃለሁ። እየሮጠ ይመጣል። አንድ ብር ጉርሻ ይሰጠዋል!

እዚያ የሚመጣ አንድ ዓይነ ሰውር የበአሉ ደንበኛ ነበር፣ ለእርሱም አንድ ብር ይመፀውተዋል። አንድ ምሽት በአሉ ሁሉ ሰውዬኮ ዓይነ ሰውርም ለማኝም አይደለም። እኔን የሚሰልል የደህንነት አባል ነው” አለኝ።

“እናቱን! ታዲያ ለምን ልክ ልኩን ነግረን እናባርረውም? የምን ብር መገበር ነው?” አልኩ ገንፈል ብዬ።

“ተው እንጂ! የማውቀውን ሰላይ ካባረርኩ እኮ የማላውቀውን ሰላይ ይተክሉብኛል” አለኝ።

አንዴ! በቀይ ኩኩብ ጥሪ ላይ ሰንጨዋወት ገፀ ባህርያቱ እንዳሉ የፕሬስ ጋዜጠኞች ናቸው። ይህንን ተመልክቼ ለምን ባህሪያቱን

በማይታወቅ መልኩ አትቀርግቸውም? ግፉ ቢል የተፈጠረው ባህሪውና ኃይሎቹ ካወቁት በቀ ነው። እንተ ግን ስትቀርፅ ሁሉም ይኼክ እክሌ ነው እስከሚሏቸው ለምን ታሳያቸዋለህ? ለወደፊቱ ግን መልካቸውን የአካላቸውን ቅርፅ ቀይረህ ብትጠቀም ጥሩ ነው አልኩት።

“ልክ ነህ” አለኝ። በወቅቱ ስንነጋገር በአባባሌ እንዳመነበት እርግጠኛ ነኝ። በኋላ ግን ቀደም ብሎ እንደሚጠቀመው አሮማይ ላይም ሰማቸው ብቻ ተቀይሮ መልካቸውና ጠባያቸው ግን እንኳን ለገፀ ባህርያቱ ለእኛ ለአንባቢዎቹ ወለል ብሎ ይታያል። ያም ሥራው ችግር አመጣ” አለና ጥቂት ቆዝሞ ለራሱ እንደሚያውራ ሁሉ በሊሆሳስ ድምፅ “በአሉ መልኩም፣ ቁመናውም ጠባዩም በጣም ያማረ ሰው ነበር። በአሉ ሞቶ ከሆነ አይገኝምና እንዳማሩ መሞት የማሉትን የአንዳንድ ጊዜ ሕግ ጥሰታል።

ቀደም ብዬ ፎቶግራፍ አስመስሎ ስለመቅረፅ ለበአሉ ነገርኩት ያልኩህን አስታውስ። ሌላው፣ ካሰኘህ ራስህንም እኮ መቅረፅ ትችላለህ። ግን መለዋወጡን አትርግ። ለምሳሌ ሶመርሴት ሞምን ልጥቀስልህ። ሞም ተብታባ ነው። እና ምን ሆነ መሰለህ? ሞም ራሱ ዋናው ገፀባህሪ ሆኖ አይንተባተብም፣ ሲቀይረው በተቆለመመ እግር ያነክሳል። እንዲህም ይፈጠራል።

ይኸውልህ እርነሰት ሂሚንግወይ እንደ ሶመርሴት ሞም አንዳንድ ገፀ ባህርያቱን ከገሃድ ዓለም ነው የሚወስዳቸው። ከነዚህ አንዱ በጣም ተናደደ። በሦስት ቀን ዕድሜ ውስጥ ሲገድሰው እንደወሰነ መልዕክት ላከበት። ሂሚንግወይ ምን ደንታው፣ ትከሻውን ሰበቀ። ገዙፍ ነው። በባዶ እጁ ቢመጣ ይጨፈልቀዋል። ፍልሚያም ቢጠይቀው ያደገበት ነው። እጠብቅሁለሁ አለው። ጠበቀ። ሰብቱ ቀናት አለፉ። ገዳይ አልመጣም፣ ተገዳይም አልገሰገሰም። አንድ ቀን ግን ተገናኙና ገዳይ ሚችን ይቅርታ ጠየቀው።

ልቀጥልልህ። አንተ እኔን እየጠየክ እንደምትጥፈው ነው ፓፓ ሂምንግወይን የደረሰው ሰውዬ እየተከታተለ የጣፈው። ልዩነቱ የእነርሱ ገንዘብ እንደልብ ስለሆነ እስፓኝ፣ ድረስ እየበረሩ እየተዘናኑ ነው የጣፈው። ደራሲው ሆችነር ይባላል። ሲነግረን ሂምንግወይ አንድ ኃይኛ አለው። ወደፊት ሊሰራ ስለሚያስበው የፈጠራ ሥራ ሁሉ ያውራለታል። ያኛው ያደምጥና በሚቀጥለው ቀን ያችን ሐሳብ በጋዜጣ ይፀፋታል። ሲያበዛው ጊዜ ሂሚንግወይ ተናደደና “እንዳየሁህ እገድልሃለሁ!” ብሎ ላከበት። በበነጋው ያ ሰውዬ ውቅያኖስ ተሻግሮ ገለል አለ።

እኔ ስጽፍ እያየሁ እየተከታተልኩ ገፀ ባህርያቱን እያሰፈቀድኩ ስለሆነ ለድርሰት ሥራዬ የምጠቀምባቸው ችግር አልፈጠረብኝም። በ“ሌቱም አይነጋልኝ” ድርሰቴ ውስጥ ዋናው ገፀ ባህሪ ከንፈ አያቴን ያጋጠመው ብሎ አንድ ገጠመኝ አጫወተኝ። ደስ ብላኝ ስለነበር በአንድ ምዕራፍ ውስጥ ጣፍኳት። በኋላ መጻሕፍትን ሳነብ ይህችው ገጠመኝ ማርክ ትወይን ድርሰት ውስጥ እንዳለች ተጥፋ አነበብኳት። የእኔ የአበሻ ስትሆን፤ የትወይን የአሜሪካ ከመሆንዋ በቀር ታሪካ እንዳለች ያችው ነበረች። ሳይታወቅኝ ‘unconsciously’ ከማርክ ትወይን ስረቅኳት።

መዳፎጅን ወደፊት ዘረጋና “የምንጨዋውተው በሕይወት ዙሪያ ስለሆነ ለወደፊትም ለመግፍ የምታስብ ወጣት ደራሲ ስለሆንክ ገፀ ባህርያትን እየጨማመርን እናውጋ።

አንዲት በዚያን ጊዜ የማውቃት ቆንጆዬ ልጅ ነበረች። ወፈር ያለች ደስ የምትል። የደርግ አባል ፍቅረኛ ነበራት። ከእርሱ ጋር ያሳለፈችውን ሕይወት ስታጫውተኝ በጣም ነው ያዘንኩት። ድሮ በቪክሰፐር ሥራዎች ውስጥ ያነበብኳትን ጥቅስ ያስታውሰኛል። ‘አክሊል የደፋች ጭንቅላት ምንጊዜም ተመቸቷት አትጋደምም’ ይልሃል። ያልኩህ ልጅ ቆንጆናዋ ብቻ ሳይሆን ተፈጥሮ ግልፅና ማራኪ ባህርይን ሰጥቷታል። ከእኔ ጋር ሽርክ ነን። ገጠመኝዋን ታጫውተኛለች። የደርግ አባሉ አንድ ቀን አቅፎዋት ይደሰታሉ።

ሌላ ሰውዬ ደሞ ነበራት። «አንድ ቀን ከላዩ ላይ ሆኜ ወደታች ሳየው መልኩ አስቀያሚ ነው። አንሳውን ሳብ አድርጌ ፊቱን ሸፈንኩና ደስታዬን ቀጠልኩ» አለችኝ። እንዲህ ዓይነት ልጅ ነበረች።

የሚወስዳት ራሷ ቤት ነበር። ‘አፓርተሚ’ ላይ ነው የምትኖረው። ወደቤት እንደገቡ ክፍሉን፣ በመቀጠል ደግሞ በርሳዋን ይፈትሻል። ከዚያም ሽጉጡን አውጥቶ ትራስ ስር አድርጎ ነው የሚያቅፈኝ ብላኛለች። ይህ ለእኔ በጣም አሳዛኝ ነው። ምናልባትም በጊዜው የሰማሁ ዕለት ውስጠኔ ሳያለቅስም አይቀር። ይህ የደርግ አባል ከመቶ ሃያ ጉሦች አንዱ ነው። ከመሰሉቹ ጋር ቃላቸው ሁሉ ሕግ ሆኖ ሰንትና ሰንቱን ደምስሰዋል። ግን ፍቅረኛውን እንኳን ለማቀፍ ያለበትን ጭንቀት አየሁልኝ? አለና አማተበ።

ይህች ገፀ ባሕሪ አድርገን የቀረጽናት የደርግ አባል ፍቅረኛ ቆንጆ ልጅ በሀሪ አብዮተኝነት ታሰራ ተፈትታ አገኘች። እቤቷ ይዛኝ ሄዳ ቡና አፍልታልኝ ስንጨዋወት “እንደት ፈቁሽ?” አልኳት።

“አራት የተለያዩ ባለሥልጣኖች ተደስተውብኝ ለቀቁኝ” አለችኝ።

ጋይላማላት መዋሰል፡-

«በአሉ ገርማ እርማይን ለጋሼ ሰብሐት አንብባለታል፡፡ በአሉ ስልጠና መሰሪያ ነበረችው፡፡ እሷ ውስጥ አየተዘናኑ ነበር በየጊዜው ያነበዘለች፡፡ የተናገረው ነገር አይረሳኝም፡፡ በአሉ ገርማ በእርማይ መዛዝ ነው ደብዛው ጠፍቶ የቀረው፡፡ እንተ ጓደኛው ሆነህ ለብዙ ዓመታት እየተዋወቃችሁ እየተቀራረጣችሁ መታረግ ያለበትን ሁሉ ማረጋገጥ ነበረብህ፡፡ እኛ በአደባባይ መናገር ይቀተንን እሱ ተናገረልን፡፡ ለእኛ ጥሩ ነው እሱን ግን አጣነው ለጊዜውም ቢሆን ለምን ተው አላልከውም? » አልኩት፡፡

በታዋ ትዝ ትላኛለች፡፡ ወደ ማጅቱ አየደን ሳለ ደብረሲና ዝቅዝቀት ላይ ለንደርስ የጣርማ በርን ዋሻ እንዳለፍን ቀንዲ ተራራ ታየኝ ፡፡ ተራራዋ በዳኛቸው ወርቁ አደፍርሰ ደርሰት ውስጥ አለች፡፡ በሷ መንሻ ነው የበአሉንም ጉዳይ ያነሳሳታችኋል፡፡ ይኼን አያውቃን ቆላ ወረደን፡፡ እሱም ሲመለስልኝ «120 ጉዳዮች (የደርግ አባላት) ባለባት አገር 119ኞቹ ቢወዱልህ አንዱ ከመሆል ከጠላው ሊያጠፋህ ይችላል ይቆይ ብዬው ነበር» ብለውታል፡፡

«በአሉ ገርማ ግን ከወቅቱ ገሬቢዳንት ከመንግሥቱ ጋይላማላት ጋር ቅርርብ ስለነበረው እምነቱን በላቸው ላይ የጣል ይመስላል፡፡ ጋሼ ሰብሐትም ሲያጻግውትን ገሬቢዳንቱ ስልክ ደውለው ሲጠፋትም ይችላሉ፡፡ አልያም በአሉ ደውሎ ይሄዳል፡፡ መጽሐፉንም አስነሳሳችኋል፡፡ በዚህ የተነሳ አደጋ እንደማይደርስበት ገምግሟል፡፡ ውጤቱ ግን የተገላቢጠሻ ሆነ፡፡

ይፍራታ ሄደን መስክ ላይ ቆይቶ በለን ልዩ ልዩ እርዕሰቶች እያነሳን ሰናወጋ ቆየንና ጋሼ ሰብሐት በጀርባው ተገንብሎ፡፡ እኔም ጋደም አልኩኝ፡፡ «ምን ሊያህ ነው?» አልኩት፡፡

«ዳመና» አለኝ፡፡

በነገራችን ላይ ጋሼ ሰብሐት ደመና ማየት በጣም ደስ ይለዋል፡፡ እኔም እወዳለሁ፡፡ ቅርፁን እየለዋጠ ሲሄድ አንቅሲቃሴውና የሚፈጥራቸው ሥዕሎች ደስ ይሉኛል፡፡

«በአሉ ገርማም ተፈጥሮን በጣም ይወዳል፡፡ እድገት በጣም ያደንቃል፡፡ አንዳንድ ጊዜ እንዲያውም የምሽት ፀሐይ ስትጠልቅ ታፈዘው ነበር፡፡ ይኼን ተመለስ ብዬ እንደገና ወደ ጨዋታችን የሚመጣበት ወቅት ነበር» ብሎ ጋሼ ሰብሐት አጻግውቶኛል፡፡

ጧር

ተርጓሚዎቹ

አንደኛ ሳህለ ሥላሴ ብርሃነ ማርያም፣ ሁለተኛ መስፍን አለማየሁ፣ ሦስተኛ ባሴ ሀብቴን ልጠቅሰልህ እችላለሁ፡፡ አንብቤ የወደድኩላቸው እነዚህ ናቸው፡፡ በተለይ *ሲራኖ ደ ቤርገሬ-ክ በሚል ርዕሰ በእንግሊዘኛ ቋንቋ የተጻፈ አንድ ቴአትር አግኝቼ ከመውደዴ የተነሳ እንዲያነበው ለባሴ ሰጠሁት፡፡ የአማርኛ ትርጉሙ ከፈረንሳይኛው እኩል ድንቅ ነው፡፡ እሱ ፈረንሳይኛ ባያውቅም በሚገርም የተለያየ የሰንኝ ግልቢያ አለው፡፡ ልክ በፈረንሳይኛው ምት የሚሄድ ነበር እተረጎንሁት ሳየው፡፡

እንደጋ ምን ነካህ? የሲራኖ ደ ቤር ገሬ-ክ ቴአትር ገፀ ባህሪያት በግምት 50 ይሆናሉ፡፡ ያንን ሁሉ ተዋናይ እኛ አገር የት መድረክ ላይ ልታመዱታቸው ትችላላህ? ስለዚህ አይታይም፡፡

እሱክ በመድረክ እንዲታይም እንዲታዎም አይደለም የፃፈው፡፡ ለራሱ ለግል ደስታው ነው የተረጎመው፡፡ እና እኛ ዳደኞቹ ደስታውን ተጋራነው፡፡

ከበደ ማካኤል ትምህርታቸው የፈረንሳይኛ ስለነበር የብዙዎቹ ሥራዎቻቸው ምንጮች የፈረንሳይ ቋንቋ ነበር፡፡ እንግሊዘኛም ያነባሉ፡፡ ሥራዎቻቸውን ስታይ ከእነዚህ አገሮች የወሰኝቸውን ወደ አማርኛ ቋንቋ በማምጣት አስነብበዋል፡፡ መደነቅ ይገባቸዋል፡፡ በዘመናቸው ለነበረ ትውልድ በትክክል የተፈጠሩ ደራሲ ናቸው፡፡ አሁን ላለንበት ዘመን አንባቢ ግን እንጃ፡፡

ሥራዎቻቸውን ተመልከት፡፡ ሞራል ይበዛበታል፡፡ የድሮው ትውልድ በጽሑፍህ ውስጥ ሞራል ጨምረህ ስታቀርብለት ፀጥ ብሎ ይቀበልሃል፡፡ ይኼኛው ትውልድ ግን 'idea'ውን አንተ ትጽፍለታለህ፤ እርሱ ሞራሉን ያውቅበታል፤ ከፈለገ ይጨምርበታል፤ ወሰደ ያጣጥማል፡፡

ማሞ ውድነህን እንዲያውም አላነበብኩትም። ይኸውልህ ኩራዝ አሣታሚ ድርጅት በምሠራበት ወቅት ከፈጠራ ሥራዎቹ እቁብተኞችንና እድርተኞችን እኔ ነኝ አርታኢ የነበርኩት፤ በእዚያ አጋጣሚ ነው እሱን ለማንበብና ከእሱም ጋር ለመውዳጀት የቻልኩት። በብዙ ርዕሰ ጉዳይ ላይ ተጨዋውተናል። ቀልድ ማውጋት ያውቅበታል። መንግሥት ላይ ግን ሁሌም ይነጫነጫል። አንዴ ጠይቁው «እኔ እንጃ፣ ሳስተውል መንግሥት ላይ ጉድለት አላጣም፤ ስለዚህ መንግሥትን ለማረም መነጫነጭ ደስ ይለኛል» ሳይለኝ አይቀርም።

ከማሞ የሚደንቅለት ብርቱ ነጉ በማገበራዊ ሕይወት ጥሩ ተሳትፎ አለው። ለምሳሌ አንድ የታወቀ ሥም ያለው ኢትዮጵያዊ ቢያርፍ፣ ማሞ ተራራጦ የቤተሰቡን ጡረታ ለባለቤቱና ለልጆቹ ማስከበር፤ ገንዘብ አሰባስቦ መርዳት፣ ልጆቹ የሚያጋጥማቸውን ችግር ፈትቶ ትምህርት ቤት ማስገባት ከማሞ ተግባሮች የሚደንቅለት ነው። ደግሞ በሄደበት መሥሪያ ቤት በሩ ቀድሞት ወሰል በሉ ተከፍቶ ይጠብቀዋል። እሱም ያውቅበታል አቀራረቡን። ለእኔም በአንድ ወቅት ችግር ላይ እያለሁ ደርሶልኛል።

የትርጉም ሥራዎቹ እንደኔ ዓይነቶቹ በተፃፈበት ቋንቋ ለማንበብ ለታደልነው ብዙም የማያስፈልጉን ቢሆንም፣ የቋንቋ ችሎታው ኖሯቸው መጽሐፉን ለማያነቡና በአንተ ዕድሜ ላሉት ወጣቶች የማንበብ ልምዱን እንዲያዳብሩ ጥሩ አስተዋፅኦ እድርጓል። የሚያውቁትን ለአንባቢያን ለማዳረስ የጣሩ ብዙ የምትጠቅሳቸው ሰዎች የሉም። በኖሩም ከአውራጃዎቹ አንዱ ማሞ ነው። አንተስ አላነበብኩትም?

ይኸውልህ። ሻምበል አፈወርቅን ስታነሣ አንድ ነገር ትዝ ይለኛል። አርጌ መጽሐፍት ነጋዴዎች ጓደኞች አሉኝ። መደብራቸው ሂጂ ሳይ ለበርካታ ጊዜ የሻምበል አፈወርቅ ማገተም ያለባቸው መጽሐፍት አጋጥመውኛል። ድንቅ፣ ድንቅ የሆኑ ሥራዎችን አንብቦ ነበር። ባየኋቸው ቁጥር ሥራዎቹን ማሰቤን አስታውሳለሁ። አለና እንደማዘን ብሎ እጆቹን ወደፊት ዘረጋና «እንግዲህ የሚተካው ልጅ ሳይኖረው ቀርቶ፣ ወይም ወልደ እንዳባቱ የማንበብ ፍቅር ሳይኖረው ቀርቶ፣ አልያም ሌባ ሠራተኛ ቀጥሮ መጽሐፍቱን እየሸጠ አንባቢያን አካባቢ አድርጋቸዋል ስል አሰባለሁ።

«የሻምበል አፈወርቅ ልጅ አልተማረም?» ጋሼ ጓጉቶ ጠየቀኝ።
እንደ እዚያ ከሆነ የመጽሐፍትን ጥቅም ያውቃል። ለማንኛውም መጽሐፍት አይደለም ሞተህ፤ በሕይወት እያለህም በልዩ ልዩ መንገድ

ከእጅህ ወጥተው ገበያ ላይ ታገኛቸዋለህ። አንዳንድ ሰው ደግሞ አለልህ የመጽሐፍት ቀበኛ፤ እኔንም እንዲህ ዓይነት ሰው አጋጥሞኛል። አነሰ ቢባል አንድ አራት መጽሐፍት መንትፎኛል። አንዴ ይህ ሰው ቤቱ ምሳ ጋበዘኝ። እኔ ደግሞ መጽሐፍት ካየሁ እጄም ዓይኔም አያርፍ፤ ከመደርደሪያው ላይ እየገላለጽሁ ማየት ጀመርኩ። መጽሐፎቼን አገኝኋቸው። ስሜ በማርከር ተሰርዞ የእርሱ ስምና ፊርማ በመጽሐፍቱ ላይ ሰፍረዋል። አይቼ እንዳላየሁ በመሆን እነበሩበት መልሼያለሁ።

በኃቃስ? እሱ ግድ የለውም። እኔም መጽሐፍቶቼን ካነበብኩ በኋላ አልፈልጋቸውም። ምንም አልመሰለኝም። ምሳኝንን በልተን፣ ተጨዋውተን ተለያየን።

ሌላ ወጣት አርቲስት አለ። በእንግሊዘኛ Shop lifter የሚባል ዓይነት አመል አለበት። ሁሌም መጽሐፍቶቼን ይሰርቀኛል። የሚደንቀው የሚሸጣቸው እኔ የማዘወትርበት መጽሐፍት መደብር ውስጥ ነው። ለምን እንዲህ ታደርጋለህ ብዬው «ምን ሳድርግ አመሉ አለብኝ። የግድ ልሰርቅህ ባሕሪዬ ያስገድደኛል። አንተም የጠፋብህን መጽሐፍት መልሰህ እንድታገኛቸው አስቤ ነው የምትውልበት የምቆገረው» ብሎኛል።

ራስን በራስ ማስተማር ብለህ ማሞን ስታነሳብኝ ጳውሎስ ኞኞ ትዝ አለኝ። እኔ ልብ ውስጥ ጳውሎስ ደፋር ነበር። አንዴ ምን አደረገ? የወሎ ሕዝብ መራቡን ሰማ። ያን ጊዜ በግልህ ምንም ማድረግ አትችልም ጃንሆይ እያሉ። ጳውሎስ ግን በሬዎች አረደና የተራበውን የወሎን ሕዝብ አበላው። ሰው በሌለበት ሰውዬው ጳውሎስ ሰው ሆኖ አየሁት።

የሥነ ጽሑፍ ሥራዎቹን ካነሳን ዘንድ፣ ለልጆች ጨዋታ ይፅፍ የነበረ ሰው በእኛ አገር የማውቀው አንድ ጳውሎስን ነው። አምዱ 'ይድረስ ለጋሼ ጳውሎስ' የምትል ነበረች።

ይኸውልህ። ጳውሎስ ደፋር፣ ራሱን በራሱ ያስተማረ ብቻ ሳይሆን፣ ብዙ ሰው ነበር። ጳውሎስ ደፋሩን አሳይቼሃለሁ። ጳውሎስ ብዙውንም አስተዋልን። ይህ ሰው ግን መሃን ነበር። ልጆችን እሱ ያስደስት እንጂ፣ እሱ ከአብራኩ ባለማፍራቱ አዝናለሁ። አለና የጋሼ ድምፁ ሰለለ። እንባው ቅር አለ።

አጤ ምኒልክ የሚል ታሪካዊ መጽሐፍ ጽፏል? አላነበብኩትም። እንዲያውም! አለ ጋሼ «በማሪያም አምጣልኝ። ምኒልክ እኔ ውስጥ ሕያው ናቸው።

ወደ ቀጣይ ጥያቄዬ በሰቅ ሰረገላ ተሸጋግርን። “የሣህሉ ሰላሴን ሺነጋሰ ሺሊጅ አንብቢያለሁ። በቃ።”

የዳኛቸው ወርቁን ዝ ሰርተንዝ ሰን በጣም አረፍ ነበር ጅምሩ፤ ግን ዳኛቸውን ለምን በእንግሊዘኛ ለማንበብ እዳክራለሁ ብዬ ተውኩት።

እንዴ? አደፍርሰን ካነበብኩ በኋላ ዳኛቸውን በእንግሊዘኛ ላነበው እፈልጋለሁ እንዴ?” አለና ጮኸ “ይመስልሃል?!” ዳኛቸውን ባላውቀው አነበው ነበር።

እንዴት ነው የሁለቱም የቋንቋ ጥልበት? በማሪያም! ዘነበ፣ ጋዜጠኛ እየሆንክ ነው። እንደ ሚጢጢ ጋዜጠኛ ጥያቄ አታብዛ።

“ጋዜጠኛ ላይ በእንግሊዘኛ ብዙ ጽፏልሁ አይደለም እንዴ? ታዲያስ?” አሁንም ጮኸብኝ።

“እሀሀሀ” ወፍራም ሳቁን ለቀቀው። “ግዴታ አክስርርድ” መሔድ አለብን እንዴ? እነሣህሉ ሰላሴና ዳኛቸው ሄደውልናል፤ ውክልናውንም ለነርሱ ሰጥተናል። አለኝ ፈገግ ብሎ እያየኝ “የት ነን? ውል ማሰያዝ ያንተ፣ ማጫወት የእኔ ነው። የፈለከውን ጠይቅ” አለኝ ኮቱን እያወለቀ። ከትንሽ ቆይታ በኋላ እያወጋኝ ይለብሰና መልሶ ደግሞ ያወልቀዋል። ይህንን ሲያደርግ ንግግሩ ከአካሉ ጋር ነው። ሲበርደው ይደርባል፤ ሲሞቀው ያወልቃል ተነስቶ ቆሞ አካላቱን እንደማፍታታት እያደረገ በተመሰግኖ ስትተውለኛል።

* ባሌ ሀብቱ ከእንግሊዘኛ ቋንቋ ወደ ለማርኛ የተረገመው ሲራኖ ደ ቤርጌራክ በሰንዱ አበበ ለማካኝነት 2000 ዓ.ም ለሕትመት በቅቷል።

ሀፂ

ንባብ ስብሐት

አንድ አፍሪካዊ መንደር ውስጥ የሚኖር ሽማግሌ ሞተ ማለት፤ አንድ ትልቅ ቤተ መጻሕፍት ተቃጠለ ማለት ነው።

እምቦዋ

ፓሲፊክ ከዓለማችን ግዙፍ ውቅያኖስ ነው። ስለ ጥልቀቱ ሳይንቲስቶች በማይል፣ በፋቶ ሜትርና በኪሎ ሜትር ለጥራዝ ባበቋቸው ድርሳናት ውስጥ እማኝነታቸውን ገልጸዋል። ደራሲ ሉዊስ ጆንሰን ‘ወተር’ በሚለው መጽሐፋቸው እንዲህ በቃል ስለው ያሣዩናል።

አይቻልም እንጂ የሚቻል በሆነ የዓለማችን የየብስ አካል ቁንጮ የሆነው ኢቫሪስት ተራራ አንዲትም ድንጋይ ሳትናድ አንስተን በፓሲፊክ ውቅያኖስ ውስጥ ብናሰጥመውና የተራራውን አናት መርገጥ ብንፈልግ ሁለት ኪሎ ሜትር ወደታች መዋኘት ይኖርብናል። ሲሉ የዚህን ሰፊ ውቅያኖስ ጥልቀት ያሣዩናል።

የሰብሐት ገብረእግዚአብሔርን የንባብ ልምድ ለማወቅ ስንገጋገር ጥልቀቱ ልክ እንደ ፓሲፊክ ውቅያኖስ ነው የራቀብኝ። የምፅፈው ስለ ደራሲ ነውና የማንበብ ልምዱን ስመረምር መጠየቅ ቀርቶ መማር ሆነብኝ። ምናባዊ ምጥቀቱ ራቀብኝ። በእያሌ ጥያቄዎች በመንፈሱ ውስጥ ዋኘው። እሱም ደስ እያለው አእምሮውን ከፈተልኝ። በአንደበቱም እያወጋ ዓለምን አዘረኝ። በዚህ ምዕራፍ የምታነቡት አስራ ዘጠኝ ዓመታት ስንተዋወቅ የበርካታ ክፍለታት አንድ ቀናት ቃለ ምልልስ ያደረገሁትን ስብሰብ ነው።

እንደ መታደል ቃለ ምልልሱ የተካሄደው ለመጽሐፍ ስለሆነ በጋሼ ሩቅ በሆነው ሕሊና ውስጥ ጠልቄ የጨለናኩትን እንድጽፈው አማልክቱ ፈቀዱ። ዓለም አቀፍ የሥነ ጽሑፍ ፍልስፍና፣ ሃይማኖታዊ... ንባቡን ስመረምር ጥያቄ ሆነኩ። ጋሼ መልስ ሆኖ ይኸውላችሁ!

አፍሪካውያን ደራሲያን አካራቸው የእንግሊዝ ወይም የፈረንሳይ ቅኝ ግዛት ስለነበሩ በገዢው ቋንቋ ነው እያነበቡ ያደጉትና

የሚፈቱት። እኛ አገር እንደ እዚያ ዓይነት ባሕር አልነበረም። አብዛኛቸውን የምንፈፈው በአማርኛ ነው። በእንግሊዘኛ የምንፈፍ ጥቂት ነን። በወጣትነቱ አማርኛ በምፈልገው መልኩ ሐሳብን መግለፅ አያስችልም የሚል እምነት ነበረኝ። በዚህም ላይ ያስተማሩን እንግሊዘኛ ተናጋሪዎች መሆናቸውን አትርፃ።

እኛ አናውቅም እንጂ በተወሰነ ደረጃም ቢሆን ወጣቱን ትውልድ በቅኝ አገዛዝ ጥበባቸው ይዘውናል። በኋላ ዳኛቸው ወርቁ አደፍርስን ዓፈ። እኔ ሳነበው በአማርኛ መጻፍ እንደሚችል ገባኝ። ስለዚህ በእንግሊዘኛ የመጻፍ ሐሳቤን ተውኩት። በወቅቱ አስታውሳለሁ ሌቱም አይነጋልኝን በእንግሊዘኛ መጻፍ ጀምራው ነበር። 65 የተተየበ ገጽ ላይ አቆምኩት።

ይኸውልህ ሆ፣ አ፣ ስ፣ ቆ ሁለት ሁለት ናቸው። በእኛ ፊደል ውስጥ ያሉት። ስለሞን ደሬሳ የአብሮ አደግ ሆኖበት ያለው አውነቱን ነው። ኮሌጅ ውስጥ ወጣቶች ሳለን እኔ ነኝ መጀመሪያ የምን የህ ጋጋታ ነው? ዝም ብለን በአንዱ ህ ፊደል እንጠቀም አልኩትና በአንደኛው ህ ነበር የምፈፈው። እሱም መጻፍ ሲጀምር ልጅነትን ሲገጥም ከፊደሎቻችን አንዱን አየወሰደ ነው የጻፈው። እውነት ለካ እነዚህ ፊደላት ለግእዝ ሀቀኛ ፊደላት ነበሩ እንጂ በእኔ እምነት ለአማርኛው ትርፍ ሸክም ናቸው ነው።

አንዴ በቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ዩኒቨርሲቲ ውስጥ በኪነጥበብ ላይ በሁለት ቡድን ተከፋፍለን ክርክር ይደረጋል። እኔ መጀመሪያ ክርክሩ ውስጥ አልነበርኩበትም። አዘጋጆቹ ንደኞቹ ስለነበሩ "ይኸውልህ፣ *እገሌ ቀኑ ሲቃረብ ማስታወቂያ ተለጥፎ እንግዶች ከተጠሩ በኋላ እንቢ አለን። ስለዚህ አንተ በእርሱ ምትክ ብትካፈልህ አሉኝ። እሽ አልኩ።

ርዕሱ? Art for art's sake ወይስ art for education መሰለኝ። ትዝ ይለኛል። በተሰጠኝ ርዕስ ስናገር ቆየሁና አቋርጬ ዳኛቸው ወርቁ እዚህ ይኑር አይኑር አላውቅም። ግን በአደፍርስ ልቦለድ ነብሴ እንደት ደስ እንዳላት ልነግራችሁ እፈልጋለሁ። አደፍርስን በማንበቤ በእንግሊዘኛ ጀምራው የነበረውን ልቦለድ በአማርኛ ልፅፈው ወሰኛለሁ። አልኩና ወደ ዋናው ርዕስ ተመለስኩ። የክርክሩ ጊዜ አለፈ። ከዕለታት በኋላ አንድ የወንዳወንድ ቁመና ያለው ፊቱን ፈንጣጣ የወጋው ነበዝ መጣና ጨበጠኝ። ዳኛቸው ወርቁ ሆነ አልሃሰሁ አለና ግብ።

* መንግሥቱ ለግ፣ አንዳለ ጌታ ማዕቀብ ገጽ 122

ከልቤ ነው ይህንን ስልህ። ብዙ ጊዜ የምለው ነው። ዳኛቸው ወርቁ ማስተማር ብቻ ማይሆን አስደንቆኛል። በአደፍርስ መጽሐፍ። የሥነ ጽሑፍ ህግጋትን አበጥሮ ስለሚያውቅ። እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ ጽሑፍ ጽፎ ለዳኛቸው ነበር የማሳየው። በግልፅ ነበር የሚያር ምልኝ። እሱም ጅምር ሥራዎቹን ያሳየኝ ነበር። አንድ ድንቅ የሆነች ኮሚዲ ጽፎ ሦስት ምዕራፍ አነበበልኝ። እንዴት ነበር ያሳቀኝ! /በቃ ይህ መጽሐፍ ሲያልቅ አደፍርስ ይረሳል ብዬ ነበር። ለማንም እንዳልናገር አስጠንቅቆኛል። "ሐሳቤን ይሰርቁኛል" ብሎ ኛል። "እኔ ይህንን አባባል አላምንለትም ነበር። እሱ ስላለኝ ታዘዝ ኩትና ለማንም ተናግራያት አላውቅም። ስለዚህም ለአንተም አልነግርህም።"

ይህንን በዳኛቸው ወርቁ ላይ ያነሳነውን ጭብጥ ጋሼ ስብሐት ያለኝ በ1986 ዓ.ም ሚያዝያ ወር ለዛሬይቱ አትዮጵያ ጋዜጣ ሪፖርተሮች ቢሮ ውስጥ ቃለ ምልልስ ባደረግንበት ወቅት ነበር። ስለዚህ ወደ ሌሎቹ ጥያቄዎች ተሸጋግሮ ተወያየን።

ዓመታት አለፉ። በሰኔ ወር 1991 ዓ.ም ቁርቆስ እኔ ቤት ተቀምጠን ከጋሼ ስብሐት ጋር ዳኛቸው ወርቁን አነሳነው። በዚህ ወቅት ዳኛቸው ዓይኑ አፈር ከለበሰ አምስት ዓመታት ተቆጥረዋል። ስመ ጥሩው ደራሲ ከዚህ ዓለም በሞት የተለየው ኅዳር 22ቀን በ1987 ዓ.ም ነው።

"እ! ትክክል!" አለኝ ጋሼ ስብሐት። እያብሰለሰሰ ሲያዳምጠኝ አስተውለዋለሁ። "ይኸውልህ! አሁን ልነግርህ ይዝል። ዳኛቸው ለኔ ብቻ ነው እንደ ታላቅ ወንድሜ የሆነብኝ። ሌላ ቦታ ሰዎች ሲያነሱት ስለማ በባሕሪው እሾህ ነው ይሉታል። አትንኩኝ ባይ ነው። ለእኔ ሲሆን ጽኑረዳ ነው የሚሆንልኝ። አጣችንና የክኩብ መግጠም በለው። እሱም የሚያየኝ እንደ ታናሽ ወንድሙ ነው። በዕድሜ እኩዮች ነን። ነግራህ ይሆናል። ግን ከሚያመልጥህ ይህኛን ወሬ ባጫውትህ ይሻላል።

አንድ ጊዜ ሥራ ፈታሁ። ከቁም ነገር መጽሔት እንደ ተሰናበትኩ ነው። ወደ ዳኛቸው ሄድኩና "ይኸውልህ ሥራ ፈታሁ። ሥራ እስከምይዝ ጊዜ ድረስ አንተ በወር ሃምሳ ብር ልታበድረኝ ትችላለህ ወይ?" አልኩት።

"እሽ" አለኝ ሳያመነታ። ከዚያ በልደታ ቀን መሥሪያ ቤቱ አሔዳለሁ። ምሳ ይጋብዘኝና ሃምሳ ብራን ይሰጠኛል። ያችን ይገኛ ወደ ቤቱ። የጎደለኝን ከወንድሞቼ መመላቱን አትዘንጋ። የዳኛቸው ልግሰና 11 ወራት ቀጠለ። ከእዚያ ሥራ አገኘሁ። አንድ ስድስት ወር ሰርቼ የራሴን

ወጪ አስተካክልኩና ወደ ዳኛቸው ቢሮ ሄድኩኝ። ተጨዋውትንና 200 ብር አውጥቼ ጠረጴዛው ላይ አስቀመጥኩ።

“ምንድነው ይኼ?” አለኝ።

“ባለፈው አስራ አንድ ወራት ካበደርከኝ ገንዘብ ይኼ ጥቁቱ ነው። ዛሬ ራሴን ስለቻልኩ መክፈል የምችለውን ነው ያመጣሁልህ” አልኩት።

“ታዲያ በእኔና በአንተ መካከል ብድር አለንዴ?” ብሎ ብሩን ወደኔ ገፋው።

“ግን እንደነገረኝ አላውቅም፤ እንዲህ አልኩት “አሁን እኮ ዳኛቸው፣ ይህንን ገንዘብ ከወሰድኩት ሌላ ቀን ሲከፋኝ ወደ አንተ ጋ መምጣት ላልቻል ነው።”

እሱም “እሺ አንተ ካልክ። ከዚህ በኋላ ግን በእኔና ባንተ መካከል ብድር የሚባል የለም” አለና ሁለት መቶ ብሩን ከጠረጴዛው ላይ አንስቶ ወሰደ። እኔም በዚህ አጋጣሚ እረታሁት። በግድ ነው የተቀበለኝ።

“ቆይ ከልቦለዱ ጭብጥ ዳኛቸው ይበልጥብናል” አለና ጋሼ ሰብሐት ትዝታውን አከለበት። ከዕለታት በአንዱ ቀን ከተረት ሰፈር በቸርቼል ጎዳና እጎዛሰሁ። በእዚያው መንገድ ላይ ከዳኛቸው ጋር ተገናኝንና ሰላምታ ተለዋወጥን። ከዚያም ከላይ እስከታች አየኝና “ለምንድን ነው ራስህን ጣል ጣል የምታደርገው?” አለኝ።

“አይ! ደህና ነኝ” ሰለው።

“ለጠላትህ ደስ እንዳይለው ራስህን ጠብቅ” አለኝ።

“እንዴ? ዳኛቸው እኔኮ ጠላት የለኝም” ሰለው።

“ቢሆንም!” አለኝ።

ይህች አባባሉ ነች በጣም የምትደንቀኝ።

አንዴ እኔ አደፍርሰን ለሐና አነበብኩላትና በጣም ተደሰተኝ። ከእዚያም ስለ ዳኛቸው አወራንና መልክና ቁመናውን አብሰልሰዬ ፈንጣጣ ጠቃጠቆ ያበዛበትን ፊቱን ሳስብ በሴት ግደን ምን ይመስል ይሆን ብዬ በውሰጤ አውጠነጠንኩና ሐናን “እንዴት ነው ዳኛቸው?” አልኳት።

“አንተን ቀድሜ ባላፈቅር ዳኛቸውን አልምረውም ነበር” አለኝኝ።

ደስ አለኝ። ዳኛቸው በሴት ግደን ራደት አግኝቷል ማለት ነው። ዳኛቸው የሚከብደው ለእኛ ለወንዶቹ ነው እንጂ ለሴቶች የሚደነቅ ብቻ ላይሆን የሚታቀፍም ሊሆን ይችላል። መልሰኝ ወደ ጥያቄህ።

አሁን ወደ ልቦለዱ እንምጣ፤ እንዳልከው ከሞተ በኋላ ሃሳቧ እንባቢያን ሕሊና ጋ መድረስ አለባት። ምንድናት መሰለህ? ታሪካ ስትጀምር እናት ለማኝ ናቸው። አንድ ወንድ ልጅ አላቸው እየክፈሉ ያስተምሩታል። ኮሌጅ ተመርቆ አሜሪካ ሄደ። እዚያም ማስተርስ ዲግሪ ጭና ወደ አገሩ ተመለሰ። እናቱን በሰላም አገኛቸው።

“እማይ፣ አለፈልን እንግዲህ” ብሎ እንዲመቻቸው አደረገ። ቤተክርስቲያን ሊሳለሙ ሲሄዱ ዘንጠው ነው። ሁሉም በእጃቸው ሁሉም በደጃቸው እንደሚባለው ሆነላቸው።

አንድ ቀን ልጅ ባልታሰበ ሰዓት ወደቤቱ ይመለሳል። አንድ ነገር ሸተተው። ያንን ሽታ ልጅ ሆኖ በደንብ ያውቀዋል። ያደገበት የድርቆሽ ፍርፍር ነው። እናቱ ለምነው ከየቤቱ የሰበሰቡትን የእንጀራ ቁርስራሽ እቤት አምጥቶው ያሰጡትና ይደርቃል። ከእዚያም ይወቀጥና ሲፈረፈር የራሱ የሆነ ጠረን አለው።

ልጅ ወደ ማድቤት ሲሄድ እናቱ ድርቆሹን ፈርፍረው ሲሰሩ ያገኛቸዋል። ናፍቋቸዋል! ልጃቸው በድንገት መድረሱ አስደነገ ጣቸው። ልጅም ተቆጣ። “ምነው እምዬ?!” ምን አጥተሽ ነው ድርቆሽ ምትበይው?”

እናትም “እሺ ልጅ ይቅር በለኝ አይለምደኝም!” ብለው ልጃቸውን ይለምኑታል። ሰብሐት እየሣቀ “ሌላ ቀን እናት ቤተክርስቲያን ሄደው ባልተለመደ ሰዓት እቤታቸው ሲመጡ ልጅ ድርቆሹን ፈርፍሮ ለመብላት ሲዘጋጅ ያገኙታል።

ይኸውልህ መነሻህ የትም ብትደርስ እንዴት እንደሚፈታተንህ አሳምሮ ያሳይሃል። በተለይ በዳኛቸው ጉልበት የቋንቋውን ጥልቀት አሰብ። እነዚህን የጅምር ሥራውን ሦስት ምዕራፍ ያነበበልኝ ሰደሬ በመኪና ሄደን ነበር። ቆንጆ አበባዎች በግቢው ውስጥ ፈክተው ይታያሉ። “እስኪ እነዚህን አበባች እየሞቁን አንብብልኝ” ሰለው አሳሳቁ ሁሉ ትዝ ይለኛል።

አንዴ ቆየሁ ቆየሁና፣ “እንዴት ነው፣ መጽሐፍህን የት አደረሰካት? እኔ እኮ የመጣሁት የቀረውን ለማንበብ ነው?” አልኩት።

ተናደደ። ወቅቱ ደርግ በቀይ ሽብር ወጣቶች መግደል የጀመረበት ጊዜ ነው። እኔ ወሬውን ሥራዬ ብዬ ስለማልከታተል አላወቅኩም።

“ምን ትላለህ? እዚህ ከረጸ ወደዚህ አንድ ጉድጓድ ውስጥ አሥራ ስምንት ሬሃ ተቀብሮ ሲገኝ! አገራችን እንዲህ ጉድ ስትሆን እያየሁ ሰላምን ከየት አምጥቼ ነው የምፀፈው?” አለኝ።

እሱ ለመጻፍ ሰላም ይፈልጋል። እንዳንደቻችን ግን እንዲያውም ከእሱም የባሰ እየተሰማን ሁለት ሦስት ቀን ሲዘገንንን ቆይቶ፣ ከዚያ እንደምንም ብለን አልከል መጠጥ ጠጥተንም ቢሆን፣ መጻፍ እንቀጥላለን። ጻኛቸው ግን ነብሱ ሰሰ፣ በጣም ሰሰ ነው። አልቻለም። ከዚህ በኋላ “ቴክኒካዊ” የሆኑ መጻሕፍቶችን ነው የጻፈው። ዘይቤያዊ አባባል፣ የአገገፍ ዘዴ ምናምን ነው የሠራው። የአማርኛ ሥነ ጽሑፍ ተቀጨ የምለው ጻኛቸው ያችን መጽሐፍ፣ ባለመጨረሱ ነው ... አለኝና ካቴካላውን ፉት ብሎ በውሃ ተጉመጥምጦ ዋጠ።

ቴዎድሮስ ቴአትርን ከአንድ ዓመት በላይ ተመልክቼዋለሁ። ሁለት ሦስት አራት ምክንያቶች ይኖሩኛል። አንድ፣ ቴአትሩን የተጫወቱት ተዋንያን ቆንጆ ናቸው። ሁለት፣ አዘጋጁ አባቶ መኪራያ፣ ድንቅ አዘገጃጀቱን ወድጀለታለሁ። ይህንን ታዲያ ሦስት ጊዜ ማየቱ በቂ ነበር። በዚያን ጊዜ የሰድስት ወይም የሰባት ዓመት ልጅ የምትሆነው ዜና አለች። በጣም ያስደስታል ቴአትሩን ማየት። ደግሞ በአጠቃላይ ተጨዋቾቹን አትርጎሙ። የማይልቁ ናቸው። በመጨረሻ ፀጋዬ መጣ አንድ ቀን። “ለምንድነው ይኸንን ቴአትር አንድ ዓመት ሙሉ ያየኸው?” አለኝ።

እኔ አሁን እንዳልኩህ ምክንያቱን ደረደርኩለትና፣ “እኔ እናቴን በጣም እወዳለሁ። የአንተንም ቴአትር ላይ እናትህን በጣም! በጣም! እንደምትወድ ያስታውቃል። አይደለም አንዴ?” አልኩት።

“አዎን እናቴን በጣም እወዳለሁ” አለኝ ፀጋዬ።

ወንድ ተዋናዮችን አስመልክቷል። በሕይወትና ሥራቸው ላይ በደበበ እሾቱ፣ በፍቃዱ ተክለማርያምና ሥዩም ተፈራ... ወዘተ ስለ እነርሱ ጥፈያለሁ። ከሴት እርቲስቶችስ አስናቀች ወርቁ፣ እርቲስቲንም፣ ዘፋኝንም ሴትዮቸንም ነው የምወዳቸው። አቤት አስናቀችን ወጣት ሆነህ ብታያት? እሷን ወጣት ሆኖ ማየት ፈተና ላይ መውደቅ ነበር። ልብህ በኃይል ይመታል።

ከውጪ ሰው ሲጠራኝ “Time out! መሰዬ ሰብሐት” ብዬ ስነሳ በእግራ ነካ ያደረኩት የሻይ ብርጭቆ ክንብል አለና መደብ ላይ በተነጠፈው ብርድ ልብሰ ላይ ተደፋ። “ጋዴሚት!” አልኩ ሳላሰበው።

“ጋዴሚት አይዘንህወር?” አለ ጋሼ ፈገግ ብሎ።

“አንክሱዲንግ ቴክሳስ!” አልኩት።

“እ! አጫውቼሃለሁ?” አለኝ አሁንም እንደፈገጠ።

“ይኸውልህ። ይህችን ጋዴሚት አይዘንህወር!” ያመጡዋት ኮርያ የዘመቱ እትዮጵያውያን ወታደሮች ናቸው። አጫሪካውያን ወታደሮች በአገራቸው በወቅቱ ፕሬዚዳንት የነበረውን እዚህ ብሽቅ አገር አዘመኑከን ለማለት ሲዘልፉት “ጋዴሚት አይዘንህወር!” ይላሉ። እትዮጵያውያን ወታደሮች ከኮርያ ዘመቻ መልስ አዲስ አበባ መጥተው በውቤ በረሃ ሲደንሱ ጋዴሚት አይዘንህወርን ፋሽን አደረጉት።

አንክሱዲንግ ቴክሳስ? ቴክሳስ ደግሞ ከአጫሪካን ክፍለ ሀገሮች በፈዴሬሽን አልቀላቀልም ብላ በአንድ ኮከብ ራሷን ለማስተዳደር የተፍጨረጨረች አገር ነች። በእዚያ እቋሚ ከመዋሃድ መገንጠልን በመምረጧ ነው እሷንም አክለው የሚዘልፏት። አለና “ጋዴሚት አይዘንህወር!” አለ።

“አንክሱዲንግ ኤርትራ!” ስለው ማቁን ለቀቀው።

እ? በአንድ ወቅት የተባበሩት መንግሥታት የሳይንስ፣ የትምህርትና ባህል ማዕከል (ዩኔስኮ) ዳይሬክተር የነበረው እምቦዋ ነው። የምዕራብ አፍሪካ ተወላጅ ነው። የአገራችንን የታሪክ ቅርሶች አየና አደነቀ። እን አክሱም፣ ላለባላ፣ ሌሎችም በዓለም አቀፍ ደረጃ በሰው ልጆች የፈጠራ ቅርሶነት እንዲመዘገቡ አደረገ። አጫውቼሃለሁ፣ በዚያን ዘመን ፈረንሳይ ቋንቋዋን ከቻልክ የዜግነት ዕድል በቀላሉ ትሰጥላለች። እንግሊዝ ከሆነ ግን አይኮነን? ነው የማይላሁ...

ይህ እምቦዋ ምን ይላል? “አንድ መንደር ውስጥ የሚኖር አፍሪካዊ ሽማግሌ ሞተ ማለት አንድ ቤተ መጽሐፍት ተቃጠለ” ማለት ነው።

ያ ማለት እኔና እንተ አሁን የምናደርገውን ማለት ነው። ከማለፈ በፊት የማውቀውን ላቀብልህ ነው ቀጠሮ የተያያዘነው። ስንት? ስንትና ስንት ጊዜ እየተገናኘን አወጋን። በወዳጅነታችን መካከል ዓመታት ተቆጥረዋል። እንብበህ አልጨረሰከኝም። እኔም እያቀበልኩህ ነው። አየህ አማልክቶቹ ሲፈጥሩን ያለምክንያት አይደለም። ምንም የሚያባክኑት ነገር የላቸውም። ስሰጥህ ሳይከፋኝ እንዳቀብልህ፣ ስታነሰኝ ደስ እንዳለኝ አድርገው አጣመዱን። አለና ከርዕሰ ጉዳያችን ወጣ። በሕይወት ላይ ያለውን ፍልስፍና እያከለባት ወደ ጉዳያችን እንደሚመለስ ስለሚገባኝ በጭቃ እከታተለዋለሁ።

ቅድም ምሳ አብረን አልበላንም? የበላነው ምሳ በአካላችን ውስጥ በተለያዩ ክፍሎች ይከፋፈላል። ለነብሳችን ኃይልን፣ ለአካላችን ፀጥት፣ ጥፍር፣ ሥጋ ይሆናል። የተቀረው ይወገዳል። እዚህ አካላችን ውስጥ አስፈላጊውን ተግባር የሚያከናውኑ አሉ። እኔና አንተ ግን እየተዘናናን ነን። ያ ሁሉ ተግባር በሚከናወንበት ዩኒቨርሲቲ ውስጥ አንዱ አባል ነን። ምሰጠኛ በማይገባን ተጓምር ውስጥ ነን። ስለዚህ የእኔ ተጓምር ማንንም አታስደነግጥም። ማንንም አታስበረግግም ደስ ትላለች። ከካቲካላዋ ተገነጨ። ውሃ ፋት ብሎ አፋን አባበሰና በሐሳብ ጭልጥ አለ።

የሚለኝ ሲኖር ራሱ እንደሚያወጋኝ አውቃለሁ። ብዙዎቻው ከምናብ ምጥቀቱ ተመልሶ ወደ እኔ ጥያቄ ውስጥ ገብቶ ሐሳቡ እንዳይበታተን በጭታ በመከታተሉ ላይ ጸናሁ።

“አትዮጵያ ስንል ነበር ምቦዋን አንስተን” ዓይኑን ሳያረግብ ቀና ብሎ አይቶ ጠየቀኝ።

አትዮጵያን ስታስተውል የሚጠብቃት ሲመጣ የሚያጠቃትም አብሮት አለ። ለምሳሌ ግራኝ መሀመድ እያጠቃ እያለ ፖርቱጋሎች መጡ። ሙሶሊኒ ሊያጠቃት ሲመጣ እንግሊዝ ተላከችላት። የተቀረውን ደግሞ አንተ መርምር።

ምቦዋን ስናነሳ የእኛ ቤተ መጽሐፍቶች አዛውንቶቻችን ናቸው አላልንም? አንድ ቀን እኔ በፒያሳ በኩል በእንግሊዝ ቤተ መጻሕፍት ደጅ አልፋለሁ። በጣም ብዙ ልጆች ወደ ቤተ መጻሕፍቱ ገብተው ለማንበብ ተሰልፈዋል። በጣም አዘንኩ። ወጣቶቹ ማንበብ ፈልገው የሚነበብ አጥተው ነው ቆመው የሚጠብቁት። ማንበብ እየፈለጉ ደግሞ ተሰልፈው የሚያነቡበት ቤተ መጻሕፍት እንኳ ያጡ በመቶ ሺዎች የሚቆጠሩ ሌሎች ወጣቶች በመላ አገራችን አሉ። እኔ ደግሞ ዕድለኛ ሆኜ ብዙ አንብቤአለሁ። በቃ ለእነዚያ መሰለፍ ላልቻሉ ወጣቶች ልፅፍላቸው ወሰንኩ። እግረ ሙንገድ እምዴን ፕሬስ ድርጅት ከፈተልኝ። ደስ እያለኝ ለወጣቶች የማውቀውን እየጣናኩ አካፊልኳቸው። ለእንጆራዬ መጣፈም እንደተጠበቀ ሆኖ።

እሣሣቁ ከልብ ነው። ፍንድቅ ብሎ ሲንተኩተኩ ዓይኖቼ በእንባ ይሞላሉ። ለሚያየው ሰው በደስታ የሰራ አካላቱ እንዲዘናና የማድረግ ኃይል አለው። አፍጣሪ እያየኝ የት ነን?”

“እሸ! At your service” አለኝ በትህትና። ከልቡ ነው። ፊት ለፊቱ ነው የተቀመጠው። “በጣም ጥቂት ይጋጠሙኝን ደራሲያን ነው ያነበብኩት። እምጣ ልጣፍልሁ።” አለኝ። ማስታወሻ ደብተራን ሲጠቡት። ሲጽፍ በእንግሊዘኛው መካተብ ይቀለጥል። “Wole Soyenka

“ ብሎ ከፃፈ በኋላ ማስታወሻዬን እየመለሰልኝ “ከፀጋዬ ገብረ መድህን በላይ የምወደው ይመስለኛል። ምናልባትም የውጪ አገር ሰው ስለሆነ አብልጪው እንደሆነ እንጂ የቋንቋ ጉልበቱም ሆነ የአፃፃፍ ስልቱ ፀጋዬ ከሰዩንካ ጋር ጉልበቱ አይተናነስም። አንዴ ሰዩንካ ሲናገር “እንግሊዞች ሲገዙን ቋንቋቸውን በግድ አስተማሩን። አሁን እንግሊዘኛ ቋንቋዬ ስለሆነ እንዳፈቀደኝ እጫወትበታለሁ። የፈለግኩትን አደርገዋለሁ፤ እገለባብጠዋለሁ እንደ አክሮባት” ብሏል። በአንድ ወቅት ከኖቤል ሽልማቱ በፊት ሌላ ሽልማት ሊሸልሙት እንግሊዝ አገር ጠርተውት ነው ይህችን ያለው።

ሌላ Amos Tutwola የደረሰው The Palm Wine Drinkard የሚላት ሥራውን በጣም የወደድኩለት ነው። አዎ Tutwola የተማረው እስከ ስድስተኛ ክፍል ብቻ ነው። መጽሐፉን የረመለት አርታኢው አሪፍ ነበር። የTutwola እንግሊዘኛ የራሱ እንድትሆን አድርጎ መጽሐፉን አረመለት፤ ነገር ግን እንግሊዘኛ ተናጋሪ ሆነው የአፍሪካን ባህል ለማያውቁ ግር እንዳይል ብቻ ነው አርታኢው በድርሰቱ ላይ ብዕሩን ያሳረፈው። አንዱ ባሕሪው ትዝ ይለኛል። ዝ ፐርፈክት ጀንትልማን ይባላል። በፓርቲ ላይ ሲዘናና ይታያል። በሁሉም ነገር ፍፁም ነው። ፐርፈክት ጀንትልማን ከፓርቲው ይወጣል። አንድ ቦታ ሲደርስ በር አንኳቶ ግራ እጁን አውልቆ “አመሰግናለሁ” ብሎ ያስረክባል። ይሄድ ይሄድና ሌላጋ እንዲሁ አንድ አካሉን እየነቀለ የተሞላውን ሲያስረክብ በመጨረሻ ፐርፈክት ጀንትልማን የለም።

ለካ ፐርፈክት ጀንትልማን የሆነው ከዚህ ሁሉ አገር አካል እየተበደረ ነው ሙሉና ረቂቅ ሰው ለመሆን የበቃው። የአንተ ዓይን ካማረችውና ቆንጆ ከሆነች ይበደርሃል። ከሌላ አገር፣ እጅ እያለ ፍፁም ሰው የሆነው፣ ሁሉንም ሲመልስ ደግሞ ዜር ይሆናል። ይህ ሳስበው ከሐበሻም “ኢማጅኔሽን” ይርቃል።

ጀምስ ጆርጅ ፈረዘር ጽፎት ያስገረመችኝን ልጩምርልሁ። ይህ ደራሲ እየጻፈ ያለበትን ርዕስ ጉዳይ አስመልክቶ በብረቲካ ኤምፓየር ሊያግዙት የሚፈልጉ ሐሳባቸውንና ልምዳቸውን እንዲያካፍሉት ደብሳይዎቻን ይፅፋል። መልስ ይልኩለታል። አንዷ አሁን የማጫውትህ ነች።

ከንያ ውስጥ ቺፍ ባላባት አለ፤ ታጅቦ ነው የሚሄደው። ትከሻው ላይ ጣል የሚያደርገው ባለ ገብረቀለም እንደ ካባ ልብስ አለ። ትልቅ የጌጥ ልብስ ነው። ባላባትና አጃቢዎቹ ዛፍ ጥላ ሥር ያርፋሉ። አርፈው ሲያበቁ ጉዞ ጀመሩ። በጣም ከራቁ በኋላ ባላባት ትዝ ሲለው መነሳፀፊያውን ረስቷል።

“አንተ ካባዬን ረግሁ። ግንኛው ሂደት የሚያመጣልኝ?” ሲል፣ አንዱ እየሮጠ ቅድም ወዳረፋበት ዛፍ ይሄዳል። ሲደርስ አንዱ እረኛ ወድቆ አግኝቶት ለብሶታል። በጣም ደስ ብሎታል። መልዕክተኛው እንዳየው “አንተ የባላባታችንን ካባክ ነው የለበሰከው?” ሲለው እረኛው በድንጋጤ ከው ብሎ ሞተ።

አየህ? በእነርሱ እምነት፣ አይደለም የባላባት ልብስን መልበስ፣ ጥላውንም መጠለል ለሞት ይዳርጋል። ይህቺ እምነትህ ገደለችህ ናት። በተልበት ከእምነትህ አዳኝችህ እኩል ናት።

አቡን ከምእራብ አፍሪካ ገፀ ባህሪ አንዱ በሰንበት ቀን የጓሮ አታክልቱን ለተተኩት ይወጣል። አንዴ ሲቆፍር “አይ!” የሚል የሕመም ድምፅ ይሰማል። ዞር ዞር ብሎ በይዩ ማንም የለም። እንደገና ሲቆፍር “አይ!” ይላል ቅድም የሰማው ድምፅ። ገበሬው ከሚቆፍርበት ዞር ሲል “ምንድነው!? አቡድ እንኳን እረፍት የለኝም እንዴ? መጥተህ ትወጋኛለህ? ሂድ ከዚህ ስትለው ይደነብርኛል ይሮጣል። ትልቅ አለት ላይ ዘሎ ይወጣና ቁጭ ይላል። ዓለቱ ደግሞ የማነህ ቁጣም እኔ ላይ የምትወጣ! ውረድ ከዚህ ይለዋል። ከዚያ ከዓለቱ ላይ ወርዶ ረዥም መንገድ ይሮጣል። ከፊቱ አንድ ሰውዬ አሁን እየነዳ ይመጣል። እያለከለከ ይጋጠመውን ደንግሶ ይነግረዋል። አባገዛቸው ያለው አሁን ጣልቃ ገብቶ “ለእኔ ነው የምትነግርኝ?” አለው አሁያው።

አንዱ ወጣት ቱትሲ በአንድ ወቅት አጋጥሞኝ ያሰገረመኝን ባህል ላክልልህ። በወቅቱ ወጣቱ ከሁቱዎች ጭፍጨፋ ሸሽቶ ተሰዶ ነው ከአገሩ የወጣው። ይህ የምነግርህ የቱትሲ ጭፍጨፋ የቆየ እኮ ነው። በቅርቡ የተደረገውን አምላክ የመጨረሻ ባደረገላቸው። ይህ ወጣት ቱትሲ ከእኔ ጋር የተዋወቅነው ዓለም ጥብብ ራሴሽንን እየሠራሁ ነው። ቱትሲው ቆንጆ እሚረካዊት ዓደኛ አለችው። እሷ ፍቅር ይዟታል። እሱም ነገር ግን ያሰላጫታል። ለምን እንደሚያሰላጫት ጠየኩት። “ነጭ ሳበሳጭ አንጀቱ ይርሳል” አለኝ።

በእኛ አገር አስተሳሰብ የተጣጣተ የምትለው ዓይነት እምነት አለው። ክርስትና ለዓለም ሕዝብም ሆነ ለእኛ ለአትዮጵያውያን ኮሎኒያሊስቶች አምጥተው የጫኑበትን የእምነት ጣጣ ነው።

ይህቺ ሴት እኔን ገግባህ እያለች ትወተውተኛለች። እኔስ አልታደልኩም እንጂ እንደ ዘሮቼ ደንብና ባህል ማግባት ብቻል ታላቅ እሁቴ አለች። እሷን ነው ማግባት የመረጣኩት። እሷ ግን እኔን እንደ ወንድ አታየኝም አለኝ።

እኔም እንዳንተው ጠይቁዋለሁ። በባህላቸው ነውር የለውም። በእኛ ባህል አንዲት ልጅ በጋብቻ ለመተሳሰር እስከ ሰባት ትውልድ ድረስ የሥጋ ዝምድና እንዳይኖራችሁ ይከለክላል። ሳይንሰም ይደግፈዋል።

ለዚህ ቱትሲ ግን ይህ ዓይነቱ ባህል አይደገፍም። ወይም በእርሱ አመለካከት የኮሎኒያሊስቶቹ ተፅዕኖ ነው። ስለራሱ ሲያወራልኝ “አቡን እኔን ውሰድ። የአባቴ ወይም የአገቴ የየትኛቸው ልጅ መሆኔን አላውቅም። ምክንያቱም አባቴ በሌለበት አገቴ ከእናቱ ጋር ማደር መብቱ ነው። እኔም ወንድሜ ካገባ ሚስቴን እነሆ በረከት ብላት ደምብ ነው” እንዲህ ዓይነት ባህል አለ እልሃለሁ። የሰውን ልጅ በንባብና በመኖር ዓለም ስትመረምር እያወቅከው በሄድክ ቁጥር የማታውቀው እየላቀ ይሄዳል።

ምን ትቀልጻለህ? ኮሎኒያሊዝም ከመፈጠሩም በፊት፣ ጥንት ጥንት ኢትዮጵያ ክርስትና ተቀብላ በምትኖርበት ጊዜ፣ የዛሬ ገዢዎቹ የጣኦት አምልኮ ውስጥ እንደነበሩ አያውቅም።

ልክ ነህ! አፍሪቃውያን ምሁራን ፈደላውያን ይበዙባቸዋል። እኛማ እንዲያው ፈደላውያን ነን በባህላችንም። አያሱስ ፈሪሃውያንን ፈደላዊያን ነው ያላቸው። መኖርን አያሳዩንም፣ መጥቀስ ግን ያበዛሉ። ልብ ብለህ ስታስተውለው ይኸው አስተሳሰብ የሰው ልጆች ሁሉ ሆኖ የምታገኘውም ጊዜ አለ። ሩቅ ሳንሄድ እኛም አንድ ለምግሌ እንጥቀስ።

ፈራንዚ የሚባል የሃንጋሪ ተወላጅ የሆነ ሲግሞንድ ፍሮይድ የሚያዝንለት ደቀ መዝሙር ነበረው። አንዴ ስለ ‘ሳይኮሎጂስት’ ንግግርና ገለፃ ሊያደርግ ተጋብዞ ሄደ። አንድ የፍሮይድ ተፎዞ “ዶክተር ፍሮይድ እንዲህ አላለም!” ሲል በረዥሙ እየጠቃቀሰ ተቃወመው። ፈራንዚም እንዲህ አለ “አንድ ድንክዬ በጣም ትልቅና ረዥም በሆነ ሰው ትከሻ ላይ ቢቆም፣ ከተሸካሚው ይበልጥ ሩቅ ይደላል።”

በአጠቃላይ የአፍሪካ ደራሲያንን ፈጠራ ስንመረምር ከራሳቸው ከተፈጠሩበት አገር ሕዝብ ይልቅ የተጠቀሙባቸው በቅኝ ግዛት ገብተው ቋንቋቸውን በሁለተኛ ደረጃ ያስጠኑዋቸው ገዢዎቻቸው ናቸው። ያገራቸው ሰው ግን የበረከቱ ተቋዳሽ አልሆነም። ከዚህ አንጻር እኛ ሰድለኞች ነን። የእኛ አገር ደራሲዎች በአብዛኛው የተጠበቡት በአማርኛ ቋንቋ ነው። በእንግሊዘኛውም የወከሉን የምናደገቃቸው ናቸው። የወደፊቱን ለእኛንተ ለወጣት ፀሐፍት እንተዋለን።

ይኸውልህ፤ እኛ ለእዚያኛው ዓለም ፍቅ ስለሆንን አንድ ሆነው ይታዩናል እንጂ አረቦችና ፔርሺያዎች አንድ ሕዝብ አይደሉም። እስልምና ግን አንድ አድርጎ ነው የሚያሳዩን። ለምሳሌ ከዚህ ከመካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ፐርሻ (አራን) ኢንዶ ዩሮፒያን Indo-european ናቸው። እንደ እንግሊዝ ነው ቆዳቸው የሚመደበው። ሥልጣኔያቸው በጣም ትልቅና ጥንታዊ ነው። ከኢየሱስ ክርስቶስም መወለድ በፊት የነበረው ሥልጣኔ የእነሱ ነው።

በፍልስፍናው ሁለት ኃይል አለ ይሉሃል። አሁራማዝዳና አህሪማን፤ ሰናይና ከይሲ እንደማለት ነው። እነዚህ ሁለቱ ዘለአለም ውጊያ ላይ ናቸው። ደግሞ ጦርነቱ በነብረት የሚካሄድ ብቻ አይደለም። አንተም አለህበት። የላሁበትም ማለት አትችልም። ወይ በዚህ በኩል ወይም በውዲያኛው በኩል ነህ። አያኸው ወደ ሕሊናህ ሲመራህ ነው።

እሱን ፍሬድሪክ ኒቼ ነው፤ ዛሬ-ቀስትራን ከፐርሺያ ወስዶ ለሚኖርበት ዓለም ፍልስፍናውን ያስተዋወቀው። እኔ ለምሳሌ አጂ ካሌብን ታሪካቸውን በመጠኑ ወስጆ ልቦለድ ባደርጋቸው እንደማለት ነው። ኒቼ ያደረገው ዛሬ-ቀስትራን ነብሱን ወሰደና ሱፐርማን መሆን ነው አለ። በቤተ ክርስቲያን ወይም በመንግሥት ትዕዛዝ አይደለም የምንመራው፤ በውስጣችን ትዕዛዝ ነው ይልሃል። ይህ ደግሞ ወደ 'ኤግዚስቲንሻሊዝም' ይወስደናል። እንግዲህ ደስ ወዳለህ መልሰኝ።

ይኸውልህ ጨረቃና መስቀል ብለን ለያየነው እንጂ ሁላችንም የሚቀራረብ ሥርዓት እንዳለን ስታነብ ታውቀዋለህ። ልዩነቱ እኛ በአገራችን አይርበንም። በአሸዋው ዓለም የሚኖሩት ጥቂት ናቸው በቁጥር። ግን ረሀብና የውሃጥም አለባቸው። በተረፈ እንደ እኛ አንድ ዓይነት ናቸው። በአጠቃላይ ሰው ሁሉ ከእንዳስትራይል አብዮት በፊት ኑሮው አንድ ዓይነት ነበር።

'አረቢያን ናይትስ' ማለት ድንቅ ሥራ ነው። ይህንን በምሳሌ ላሰደግፍልህ። ስኩላር እንሁን። ከአቲንስ ነው የምንነሳው። ሌላ ደሎስ የምትባል ከተማ አለች። ሁለቱ ብቻ የሥልጣኔ ምንጭ። አንድ ላይ ስታረጋቸው ሰቅራጥስ፤ እነ አፍላጦን (Plato) እነ አሪስቶትል፤ የምንላቸውን ፈላስፋዎች ያስተዋውቁሃል። ያ የጭንቅላት ማሰብ ነው።

ከፐርሻና ከእስራኤል የመጣው ሥልጣኔ በመንፈስ ማመን ነው። ጭንቅላት ሌላ፤ እምነት ሌላ። በሌላ አባባል ሐይማኖት ሌላ፤

ፍልስፍናና ሳይንስ ሌላ ይሆናል። አረቢያን ናይትስ ከዚህ በጣም የተለየ ነው። የአስማት ዘመን ይከሰታል። ያዚህ ታሪክ ገፀ ባህሪ እንዳንደ ሱልጣን ሀሩን አልረሽድ ይሆናል። የታሪኩን አንሳስ ታውቀዋለህ። ሻህራዛድ ሦስት ዓመት ሙሉ ሌሊት ሌሊት ተረት እንደተናገረች ታስታውሰዋለህ አይደል?

ይህንን አረቢያን ናይትስ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ተማሪ ሆኜ አነበብኩ። ገረመኝ ነው የምልህ። አንዳንድ ሰው ምን ያህል እንደሚያስገርምህ ነው ያስተዋልኩበት። እንግሊዘኛዎን ደራሲው ልክ እንደ አማርኛ ዘይቤያዊ አባባል እያመጠቀ ጣፋት። የለመኑትን የማይነሣ፤ የነገሩትን የማይረሳ እንደዚህ፤ እንደዚህ ልክ የግጥም ልሣን ባለው መልኩ 12 ቅጽ አነበብኩ። ተርጓሚው ይህም አልቢቃ ብሎት ሌላ 12 ቅፅ ጨመረበት።

ይህ ቀደም ብሎ ያነበብኩት ከአረቦቹ ተርጉሞልን ነው። በኋላ ወደ ካይሮ ተጓዘ። ማታ ማታ የሚያወሩዋቸውን ተረቶች ሰብሰቦ መዘነበ። The New Arabian Nights ብሎ ያፋቸው።

ደራሲው ሰር ሪቻርድ ኤፍ በርተን ነው ስሙ። 39 ቋንቋዎችን አጥርቶ ይናገራል ይፅፋል። እኔ አማርኛን እንደምፅፈውና እንደ ምናገረው። ያዝክ?

ከሕንድ ጀምሮ መካከለኛውን ምሥራቅ አሣምሮ ያውቀዋል። መካ ለአሕዛብ ክልክል ነው፤ ክርስቲያንና ነጭን ጨምሮ። በርተን ታዲያ አስበበት የሕንድ አገር ሼክ እገሌን ተመስሎ መካ መጣ። አነጋገሩን ሁሉ አጥንቷል። ተቀበሉት። መካ መዲና ውስጥ አይቶ መጥቶ ይህንንም ያፈው። ይህም አልቢቃውም፤ እንደገና ወደ ኢትዮጵያ መጣ። በዚያን ዘመን ከመካ መዲና ቀጥሎ እስላም ላልሆነ ሰው የተከለከለች ቅድስት ከተማ ሐረር እኮ ነች።

ሐረርም እንደመካው ሼክ እገሌ ሆኖ መጣ። ተቀበሉት። አሥራ አምስት ቀን አስተናገዱት። በኋላ ይህንንም ያፈው። የመጽሐፉም ርዕስ FIRST FOOT STEPS IN EASTERN AFRICA ነው።

እ.አ.አ! አንተ ሐረር ውስጥ ቤቱን ያየህለት ሰው አርተር ራምቦ ነው። እሱ ሚ.ጢ.ጢ ገጣሚ ነው። በእስራ ስድስት ዓመቱ አካባቢ መግጠም የተወ። ከፍሬንች የሃያኛው ክፍለ ዘመን አውራጆች መካከል አንዱ ነው። ሐረር ውስጥ የእሱን ቤት ነው ያየኸው።

በነገራችን ላይ፤ እንደገና ላስተካክልልህ። አመር ኻያም አረብ አይደለም። ፔርሺያዊ ነው። በእንግሊዘኛ በኩል ነው የሚመጣልን። ከአረቦች ዘመናዊ ሥነጽሑፍ በጣም በጥቂቱ አንብቤያለሁ። በጣም የሚደንቅ ግብፃዊ ነው። ቶሬክ አልሀቢም ይባላል። The Fate

of a Cockroach ነው የምትለው ተውኔቷ። የበረሮዎች ዕጣ እንደማለት ነው። በረሮ ነው ዋናው ገፀ ባህሪ። በረሮው ባኛ ቤት ነው የሚኖረው። ገረጃ መጥታ. ባኛውን እያፀዳዳች ትቆይና ቧንቧውን ትከፍታለች። የበረሮ ንጉሥ ለሆነ ጉዳይ መጥቶ ኖሮ፣ ገብቶ ባኛው ስጥ ሲሰምጥ ታየዋለሁ። ይህ የሁላችን እጣ ነው። ንጉሠ ነገሥት ሆነን እንቆይና ገረጃቱ ከተፍ ብላ ቧንቧውን ትከፍታለች። ገብቶሃል? ገረጃቱ እግዜሩ ነው ናቸው እኩ።

ርዕሱን ረግቦት እንጂ ቶሬክ የደረሰው ሌላ መጽሐፍም እንብቤያለሁ። ሕግ ያውቃል። የሆነ አገር ገዢ ሆኖ ያየውን ነው የደረሰው። ግብፅ ዘለዓለም ናት ይልሃል። ዓባይም አለ፣ ገበሬውም አለ፣ ፀሐይም አለች። ኑሮውም ያው ነው ይልሃል። የፈርኦንም ሆነ የማንም ዘመን ግብፅ ዘለዓለማዊ ናት ነው የሚልህ። ጋሼ ሰብሐት አለና ፀጥ ብሎ ተነሣ። ይህንን ሲያደርግ ተመስጦ ቆሞ ነው። ዓይኑን ቡዝዝ አድርጎ እያብሰሰሰሰ "ጠይቅ" አለኝ ተመልሶ በዝግታ እየተቀመጠ።

የነዑመር ኻያም አገር ደራሲያንን እናንሳ? ፐርሺያ እ! ቀደም ብሎ ሰንጨዋወት ለያየናቸው እንጂ፣ አሁን የማወጋህ ከአረቦች ጋር አንድ የሚሆኑበትን ነው። እኛ ከእነርሱ በንባብ የወረሰነው ፀጋ 'ሱፊዝም' ነው። ሌላው ታሪክ ነው። እገሌ እገሌን ወጋ፣ አገር ጠቀለለ፣ ሰፋ፣ ጠበበ ነው ሁልጊዜም ተጽፎ የምናገኘው። እነዚህ ሱፊዎች ግን ለሁሉም የሚዳረሱ ናቸው። እንዳጫወትኩህ እነጃፓንና ቻይና ዜን 'ቡድሃዝምን' እንደሚቆደሱት እነዚህም ብዙ የሚመሰሰሉ ሉበት አለ። ሁለቱም ዓለምን አይፈሯትምም፣ አይለማመጡዋ ትምም። አይጋፈጡም። ዝም ብለው ነው የሚኖሩት፣ እፍረት የለም ክብር የለም።

አንድ ሱፊ ንጉሥ ሊሆን ይችላል፣ አታውቀውም እንጂ፣ ሌላው ሱፊ ግን ያውቀዋል። እርሱ በእራሱ ይተዋወቃሉ። ከእርሱ እኩል ሱፊ የሆነች ደግሞ የአንድ ገበሬ ገረድ ልትሆን ትችላለች። ቦታዋ ሂደቷ በእዚያ በኩል ነው የሚጠራት። አይመረመራውን በትንሽ መስኮት የምታገኝበት ሽንኩርቷን እየከተፈች በማገልገል ነው። እነሱ በዚህ ረገድ ሩቅ የሄዱ ናቸው።

ዑመር ኻያም ከሱፊዎቹ አንዱ ነው ይባላል። እንግዲህ እርሱ ሱፊ ነኝ አይልም። ሁኔታው ሁሉ ስታየው የሱፊዎች ነው። "ፐርሺያዎችሰ የራሳቸው ቋንቋና ፈደል አላቸው ወይስ..." አንተ! ሎሽብኝ።

ልክ ነህ። አዝናለሁ። በዚህ ረገድ እውነተኛውን ታሪክ ልነግርህ እገደዳለሁ። መናገር ካሰፈለገ ቦታሪክ በሥልጣኔ ከአትዮጵያም

ይቀድማሉ። ከእነርሱም የወሰድናቸው ቃላትም፣ እፅዋትም፣ እንሰሳትም አሉ። ለመጥቀስ ዕፅፋርሰ፣ ፈረሰ ሕዚያ ነው የመጣው። እንዲህ ስትል ሰው ሁሉ ለሰው ባለውለታ ሆኖ ታገኘዋለህ።

ለእኔ ዑመር ካያምን በእንግሊዘኛ ያቀረበልኝ ደራሲ ኤድዋርድ ፊትዝጄራልድ ነው።

አዎን! አሁን አረብኛ ከተማ ገብቶ ጎደፈ እንጂ ወርቅ የሆነ ቋንቋ ነው ይሉሃል። ሰውም ጭምር። ለምሳሌ ከባሕላቸው ልጥቀስለህ። በባህላዊው አረብ አገር አንዱ በያሳድደኝ ሮጫ አንተን የመጥኝ ብል፣ ማንም አንተን ሳይገድልህ እኔን ዝንቤን እሽ አይልም። ጎሳህን ሳይፈጅ ደሞ አንተን አይነካህም። እንግዳ በአረብ ክቡር ነው። ምክንያቱም ተፈጥሮ ጨካኝ ናት። በሰው ልጆች ላይ ትጨክናለች። ውሃ የት እንደሚያገኝ አያውቅም። ግመሉ ሞቶበት እየተንፏቀቀ ነው የመጣው። እንግዳውን ተቀብለው በደንብ ያስተናግዱታል። ለሦስት ቀን ያበላ ያጠጣና እንዲያገግም ያደርገዋል።

ከዚያ በኋላ ነው "ማነህ" የሚሉት። "እገሌ ነኝ" ብሎ ዘር ማንዘሩን ይቆጥራል። አስተናጋጁ ደንግጦ "አሃ እኔና አንተማ የደም ጠላት ነን። በል እስከ ፀሐይ ጥልቀት ቶሎ ጥፋ" በቂ የእረፍት ጊዜ የወሰደው እንግዳ ጉዞውን ይቀጥላል። የሰው ዘር እንዳይጠፋ መስተንግዶ መተሳሰሪያ ነው። የትም ብትሂድ ይህ ጥበብ አለ። አለበለዚያ የሰው ዘር አይኖርም ነበር። በነገራችን ላይ፣ ምንም ያልተቸገረ ጤነኛ መንገደኛም ቢመጣ እድንኳናቸው ለሦስት ቀን መስተንግዶ ይቀበሉታል።

አህ! ቴክኖሎጂ መጣና የሰው ልጆችን ሥልጣኔ የመተዛዘንን ባሕል ሰርዞ በቁሳቁስ ተካው። አለች እኮ አንድ አንተርጉሮ የራሱህን አገር እሴት ቁልጭ አድርጋ የምታሳይህ።

ሰው ባገሩ ሰው በወንዙ ቢበላ ሳር ቢበላ መቆመቆ፤ ይከበር የለም ወይ ማንነቱ ታውቆ።

እነሱማ እስካሁን ድረስም ባሪያ ፈንጋዮች ናቸው። ድሮ በይፋ፤ ዛሬ በድብቅ ባሪያ ይፈንግላሉ። የእስልምና እምነት ተከታይ ሆነህ አረብ ባትሆንም ባሪያ አይደለህም። በሃይማኖት አንድ ከሆናችሁ በተወሰነ ደረጃ መብትህን ያከብራሉ። የሌላ እምነት ተከታይ ሆነህ ከተፈነገልክ ግን 'አቢድ' ነህ ልብ ማለት ያለብህ፣ አሁን በአረቡ ዓለም ሀብት ተገኝ እንጂ፣ የእውቀት ወይም የመንፈስ ፀጋ አይደለም። አለኝ ጭንቅላቱን በጣቱ እየጨቆመ። "ልክ እንደ ድሮው

ነው የሚያስቡት። እንደ ድርድር ነው የሚኖሩት። የቀስ ሥልጣኔ እንጂ የሕሊና ሥልጣኔ ላይ ሰላልደረሱ። አገርህ ድረስ መጥተው ባይፈነግሱ፣ ተፈንጋዩ ሥራዎ ገንዘብ ፍለጋ እዚያው አገራቸው ድረስ ይጓዛል። እናም በሰው ልጅ ላይ ቢጨክኑ አይገርመኝም።

አረብኛን አሥራ አምስት ቀን ተምራለሁ። እንግሊዘኛ፣ አማርኛ፣ አሮምኛ፣ ተናጋሪዎች ነበሩ ተማሪዎቼ። እኔ ትግርኛን፣ ትንሽ ግዕዝን፣ አማርኛን ስለምችል አረብኛ በጣም ቀላል ነበር።

አረብኛ፣ ከበቂ በላይ። በሥነ ጽሑፍ ብትል፣ በሳይንስ፣ በሒሳብ በሰው ሥልጣኔ ታሪክ ትልቅ ቦታ አላቸው። በተለይ ሥነ ግጥም። 'ፖወትሪ' የሚባለው ጥበብ እንደእነሱ የትም የለም፣ ነው የሚሉህ የጅክሰፕር አገር ልጆች።

The Way of Life ላለ ትዙ ይልሃል። የሕይወት ጎዳና እንደ ማለት ነው። ላለ ትዙን እና ኮንፉሽዩስን ሳላይህ። ሁለቱ ናቸው የቻይና ዓይነት ህሊናዎች። በአንድ ዘመን ነው የኖሩት። ኮንፉሽዩስ ነው በአብዛኛው ቻይናን የቀረገት። ሙሴ እስራኤልን ሥርዓት እንዳስያዘ።

ላለ ትዙና ኮንፉሽዩስ ተቃራኒዎች ናቸው። ለምሳሌ ሥነ ሥርዓት፣ ሕግ የሚሉት ጉዳይ ለላለ ትዙ እርባናቢ ነው። ኮንፉሽዩስ ወደ ላለ ትዙ ሄደና "ምክር ልጠይቆት ነው?" አለው።

"ምን ዓይነት ምክር?" አለ ላለ ትዙ።

አሁን እንግዲህ በደንብ ልብ በል። ላለ ትዙከ በጭራሽ ሥነ ሥርዓት እያሰፈልግም ነው የሚለው። የገዢዎች ሥነ ሥርዓት ምንድነው? ማስመሰል ነው፣ ግብዝነት ነው አለው። ኮንፉሽዩስ ወደ ደቀመዛሙርቱ ተመለሰና በቀላሉ መንገር ሰላልቻለ እንዲህ አለ፡

- "አዕዋፍ ለመብረር፣ ከንፍ እንዳላቸው አውቃለሁ።
 - ዓሣዎችም ለመዋኘት ስንጥብ አላቸው።
 - አራዊትም ለመሮጥ እግር አላቸው።
 - ለባለ እግሮቹ ወጥመድ አለ፣
 - ለጎሃቸው መረብ፤
 - ለአዕዋፍም ቀስት አለ።
 - ለደራጉኖች ግን ምን አለ?
- በዚህ ዕለት ላለ ትዙን ደራገን ሆኖ አገኘሁት።"

ካረጀ በኋላ ላለ ትዙ ብቻውን ከቻይና ግንብ ወጥቶ የእግር ጉዞ ጀመረ። በር ላይ ይጠብቅ የነበረው ዙብ በሕልው ስለ ላለ ትዙ

አይቷል። ላለ ትዙ በፍጋ ሲደርስ ነቃ። ተነስቶም ላለ ትዙ ከመሄዱ በፊት ፍልስፍናውን እንዲፅፍ አሳሰበው። ላለ ትዙም እሺ ብሎ በአምስት ሺ የቻይና ቃላት ይህችን መጽሐፍ የፈለገ። መጽሐፉን አንስቶ አሳየኝ። በወቅቱ The Way of Life እያነበበ ነበር።

ይኸውልህ ቡድህ ደሞ ለአጭር ጊዜ ቻይና ውስጥ ነግሶ ነበር። ያን ጊዜ የተጻፈ ሞንኪ የሚል መጽሐፍ ነበር። የዚያን ዘመን የቻይና ዓብይ ልቦለድ ነው።

በቡድህ እምነት እንሰላም ሰውም ያው ፍጥረት ነው። እኔ ዛሬ ሰው ነኝ፣ ነገ ነብር ሆኜ ወደዚህ ምድር ብመጣ፣ በማቀጥለው ዝንጀሮ እሆናለሁ። ሞንኪ በልቦለድ ውስጥ የተሰጠው ዓብይ ተልዕኮ የቡድህን ወንጌል ከሕንድ ሰቆ ወደ ቻይና ማምጣት ነው። በርካታ አደጋዎች ያጋጥሙታል። ሲያመልጥ እኔ ሞንኪ! ይላል። በጣም አስቂኝ ነው። ዝንጀሮው ተሰክቶለት የቡድህን ወንጌል ከሕንድ ሰርቆ ወደ ቻይና ይመለሳል። ቻይናዎች ደግሞ በእምነታቸው በእግዚር ይላቃል እንዴ? እያሉ አይፈሩም። ይኼኔ ሳቅም የእግዚር እንድ መልኩ ነው።

ሉ ኸሱንንስ? አላነበብክም? የካፒታሊስቱ ንላም ሐያሲያን የኮሚንስቱ ንላም ደራሲ ነው ይሉታል። እሱ ግን የሰው ልጆች ሕይወት ደራሲ ነው። ዘመኑ ግን በኮሚኒስቱ ጊዜ ስለታወቀ ነሬ ለይለት። ለቅምሻ እንብባለሁ። አረፍ ነበር።

ፕርል ባክንስ? በጣም እንጂ! አ! ሁለት ሦስት ሥራዎን አንብቤ ወድጄላታለሁ።

የሕንድ ሥነ ጽሑፍ አንዱን ብቻ ነው ያነበብኩት። እንዳነበብኩት የሕንድ ዘር በአራት ነው የሚከፈለው። በሕንድ የእኔ ዘር አባል ካልሆንክ ሚሊዮን ጊዜ ብወድህ ልጄን አልድርልህም። ከፋፍለን እንያቸው። ቀሳውስት ብራህማን ይባላሉ። ብራሃማ ፈጣሪ አምላካቸው ነው። ብራሃማን እነሱ ናቸው መስዋዕት የሚያደርጉለት፣ አማኝንም ከፈጣሪ የሚያገናኙት።

በመቀጠል ከሻትሪያ የንጉሥና የወታደር ዘሮች ናቸው። ከዚያም ሻይሲያ ሠራተኞች አሉ። ሁሉንም ዓይነት የእጅና የንግድ ሥራ የሚያከናውነው ይህ ሦስተኛው ዘር ነው። በመጨረሻ 'untouchables' የሚባሉ አሉ።

የማይነኩት የሚባለው ዘር ሰነራ መጥረግ፣ ጥምብ ማንሳትና ይህንን የመሳሰለውን ቆሻሻ ሥራ ነው የሚሠሩት። አንዳቸውን ተጠግተህ ልንካህ ብትለው ደስተኛ አይደለም። አንተ ለሱ 'untouchable' ነህ፣ ብትነካው ታቆሽሽለህ። ሁሉም ዘር በሕንድ ያለበትን

ሁኔታና ደንብ ተቀብሎ ነው ለዘመናት የኖረው። በኋላ እንግሊዞች ገብተው ለአራት መቶ ዓመታት ገዙባቸው። ለውጥ ተጀመረ ማለት ነው። ከዚያም ጋንድሂ መጣና የማይነኩት የሚባል ዘር የለም። የሰው ልጅ ሁሉ እኩል ነው እንዲያውም የማይነኩት የእግዚር ልጆች ናቸው ብሎ አስተማረ።

ሕንጻዎች የተደነቁ ደራሲያን አሉባቸው በእንግሊዝኛ አላጋጠሙኝም እንጂ። እንደገና ጥንት ያነበብኳትን ልንገርህ። ጦርነት ላይ ናቸው። እዚያም እዚህም ተሰልፈዋል። ዋናው ገጠባራ አርጁና በዚያ በኩልም የእኔ ዘሮች ናቸው። በእዚህ በኩልም የእነርሱ ዘር ነኝ። እዚህ ሁለቱም እንዴት ብዬ ከዘሮቹ ጋር አዋጋለሁ። ትልቁ ጭንቀት። እሱ ልብ አላለም እንጂ። የዚህ ጀግና ሰራገላ ነጂው እግዚርዬው ነው። እናም ይነግረዋል ምርጫ የለም። ሕይወትና ሞት ሆነህ መዋጋት አለብህ አለው። የሕንድ ሃይማኖት አያፅናህም። ጀግናው ተዋጋ። በጦርነቱም የእልቂት እልቂት ተፈጠረ። ይህንን አንብቤያለሁ። ሕንድን አንድ ታሪካዊ ፅዋ አንስተን እንሰናበት።

ላሰታውሰህ። ባንተ ሰድሜ ላሉ ወጣቶች ሩቅ ነው። ሕንድ ነን። ማህበራዊ የሚባል ሰው ነበር። እምነቱን ሲጀምር ራቁቱን መሄድ ጀመረና ሰው ተፋቦት። እሱ ግን ቀጠለ። በቆይታም። ፍጥረት ሆነው ለምን የእንሰሳትን ሥጋ እበላለሁ? አለ። ሥጋ መብላት አቆመ። ሲያሰበው እፅዋቱም አትክልቱም ነብስ አላቸው።

በቃ ከአሁን ሰዓት ጀምሮ አልበላም። አለና እግሩን አጣጥፎ ተቀመጠ። አለና መጅሊስ ላይ እግራቸውን አጣምረው እንደ ሚቀመጡት ጋሼም ተቀመጠ። ሜዲቴሽን እንደሚያደርግ የቡድህ መነኩሴ ዓይኑን ገርቦብ አድርጎ በአቀማመጡ ማህበራን አሳየኝ። እዚያው ቁጭ እንዳላት ሞተ። የእሱ ፍልሰፍና ስትቀጥል አፅዋፍን እንመግባቸዋለን። አንድ የማህበራዊ እምነት ተከታይ ሲሞት በቀጥታ ወደሚበለትበት ቦታ ያመጡታል። የሦስት አራት ፎቅ ያህል ርዝመት ያለው የድንጋይ አምድ ነው። በላቸም እየበለተ ለአሞሮቹ ይጥልላቸዋል። ፍልሰፍናዋ ስትሰነባብት ያ ማህበራዊ እየሰበረ። ሰጠው ላሞራ ላይ ደረሰች። አለና ስቆ እንዲህ ሆነ የቀብር ሥርጋታቸው።

ከዓመታት በፊት በሕንድ የኢትዮጵያ አምባሳደር ባለቤት የነበረችው እትዬ መንበረ ስታሜውተን እንዲህ አለች። ሁሌም ወደ ሥራዬ ስሄድ በብስክሌት ነበር። በዚያ መንገድ ማልፍ አንድ ቦታ አለ አርሶቶ ይሸተኛል። አንድ ቀን እዚህ ገብቼ አርሶቶ እበላለሁ እያልኩ እወሰናለሁ። ከዕለታት አንድ ቀን ሞልቶልኝ እዚያ ቦታ ሰደርሰ በሰከሌቴን አቆምኩ። ጊዜ ነበረኝ። ጎራ ብዬ ያገኘሁትን

ሰው አርሶቶ መብላት እንደምፈልግ ነገርኩት። ሰውዬውም ግር አለውና ተሳስተዋል። ይህ አካባቢ የማህበራዊ እምነት ተከታዮች የመጨረሻ መስናቢቻ ሥፍራ ነው።

ይሆናል? ሥጋው ተበልቶ አጥንቱ ይቃጠልና አመዱ ወንዝ ውስጥ ይበተናል። አለና ተነስቶ ቆመ።

እንደፈለክ አለ እጆቼን እንደሚያቅፈኝ ሁሉ በሰፊው ከፍቶ። ኩቱን አነሣና ደረበ። መለዩን አደረገ። ሰለውጪው አየር አሰብኩ። ፀሐይ ጠልቃለች። ውጪው መብረድ ጀምሯል። ዝግ ብሎ እየተቀመጠ ቀጣይ ጨዋታውን ያጫውተን ጀመር።

ፀሐይ እየጠለቀች ነው። ቡድሃሱቱ መነኩሴ ሠአለ ይህችን ነው መሣል! ብሎ ቀለሙን በሳር አጥቅሶ ቀና ብሎ በያይ ቅድም ያየው ውብ ቀለማትና ብርሃን አሁን የለም። ነቃ። ኢንላይትንመንት አገኘ። ምንም ነገር የሚቆይ የለም። ሁሉም ቶሎ ያልፋል አለና ሣቀ።

ቡድሃሁም ከሕንድ ተሻግሮ ወደቻይና ሲሄድ ተቀየረ። ክርስትና ከሌላው ዓለም ወደ እኛ አገር ሲመጣ የአቢሲኒያ ሸማ ነው የለበሰው። እስልምናም እንዲሁ ከ ኦሪጂናሉ በጣም በተለየ መልኩ ኢትዮጵያዊ ሆኖዋል። ምክንያቱም የእኛ ባሕል ሠፊና ግዙፍ ስለሆነ፤ ከማንም ባሕል የመጣ ሐሳብ ወስደን የራሳችን ፈጠራ እንጨምርበታለን እንጂ የእኛን ባሕል ሙሉ በሙሉ የመለወጥ አቅም አይኖረውም። ቡድሃሁም እንዲህ ነው የሆነው። ቻይና ግዙፍ ባሕል ሰላላት የቻይናና የቡድሃሁም ነብስ ውህደት ሆነ። ቻን ይሉታል እነሱ...

ጃፓኖች ሁሉንም ነገር የሚወርሱት ከቻይና ነው። ከቡድሃሁም በፊት፤ ማለትም ከብዙ መቶዎች ዓመታት ቀደም ብሎ፤ ከቻይና አያሌ ባሕላዊ ስርዓቶችንና ሥልጣኔያቸውን ወስደዋል። ለምሳሌ ሥነ ሕንጻ፤ ፊደል አፃፃፍን፤ ሌላም ሌላም ሥርዓቶችን ወስደው የራሳቸው አድርገውታል። የቡድሃሁም እምነትንም እንዲሁ ነው የወረሱት።

በጣም ብዙ ልዩነት አላቸው። የእኛ ፊደል ድምፅ አለው። የእነሱ ፊደል ሃሳብ ነው ያለው። ቤት፤ ውሃ... እያለ በስዕል ማመልከት። ቻይናና ጃፓን ቋንቋቸው በድምፅ አወጣጣቸው የተለያዩ ናቸው። ማንኛውም የባዕድ ሰው ይለያቸዋል። ይህ ጃፓኖቹ ነው ይህኛው ቻይናዊ ነው ልትላቸው ትችላለህ። በጃፓንኛ የተፃፈውን ቻይናዊው በቻይንኛ ነው የሚያነበው። አየህ፤ ማለተርጎምም አያስፈልግም። ጥቂት የሚጨማምሩት ይኖራቸዋል።

የጃፓን ሀራኪሪ በሰነጣ ነው ያየው። በእነርሱ ኅብረተሰብ ሉርድ አለ። ከእርሱ የበታች የሆኑ ሰዎች በተዋረድ አሉ። ከበላይህ ላለው ሰው መቶ ሰመቶ ነው የምትታዘዘው። ለምሳሌ እኔ ጃፓንኖቹ ሆኔ የሚያሳፍር ነገር ከደረሰሁኝ ወይም በአንድ ጦር ግንባር በፍርሃት ተርበትብኛ ከሸሸሁ፤ አልያም አንድ ማንበረሰቡ የማይፈቅድልኝን ነውር ነገር ካደረገኩ፤ ራሴን መግደል አላብኝ። የበላይ ከፈቀደልኝ የክብር ቦታ ተሰጥቶት ይቀመጣል። ሌሎችም አባሎቻችን ከብ ሠርተው ይቀመጣሉ። የማምነው የልብ ጓደኛዬ አጠገቤ ይቆማል። እሰናዳለሁ። የሚጠጣም አይጠፋም። ሻምላዩን እመዝና ሆዴን ወግኜና ሁለት ጊዜ አማሰዩ እሰናቦታለሁ። ጓደኛዬም ሰይፋን ይመዝና እንዳልሰቃይ አንገቴን ይቀላኛል። ቶሎ ይጨርሱኛል።

ይህ ውርደት የደረሰበት ጃፓንኖቹ አለቆቹ እንዳይሞት ከከለኩት ከሐፍረቱ ጋር እየተሸማቀቀ ይኖራል እንጂ በገዛ ፈቃዱ በራሱ ላይ እርምጃ መውሰድ አይችልም። ይህንን ያህል ጥብቅ ነው የእነርሱ ባሕል።

ይኸውልህ። አንድ ሉርድ ይጓዛል። ሌላ አነስተኛ ለአሉ ያደረ ሉርድ ሠፈር ይደርማል። እዚያ ለማደር ይወስናል። በአጋጣሚ የቤቱ ጌታ የለም። ባለቤቱ ደግሞ ከመጠን በላይ ቆንጆ ነች። ወንድ ልጅ አይቶ የማይምራት ወይዘሮ ነች። እንደ ሉርድነቱ በበታቹ ቤት ተስተናገደ። ከዚያም ሊተኛ ሲሄድ፤ እቺን ሚስት መጥታ እንድትገኘው አዘዛት።

እሽ። አለችው። እንቢ አይባልም። የመጨረሻውን መለኪያ ጨልጦ ወደ መኝታ እስኪሄድ ቀድማው እሷ ገባች። እስኪደርሱ ያቸው ብ ሴት ራሷን ገድላለች።

እንቢ እንዳትለው መብቱ ነውና ለአክብሮት ያክል እሽ ማለት አለባት። በዚያ በኩል ደሞ ፍቅረኛዎም ስለሆነ ባለቤቷን ክብሩን ከማሰነካት ራሷን መስዋዕት ማድረግ ምርጫዋ ሆነ።

በሁለተኛው የዓለም ጦርነት አውሮፕላን እያበረሩ ሄደው ጃፓንኖች መርከብ ላይ የሚፈጠሩትን መስዋዕትነት ካሚካዚ ይባላል። ወጣቶቹ መጀመሪያ ሲመለሱ ሥልጠናው ካሚካዚ እንደሚሆን ያውቃሉ። ስለዚህም ጠላትን አጥፍቶ ለመጥፋት ወሰኖ ነው የሚገባበት።

በአሁኑ ጊዜ ጃፓን ካለችበት ዕድገት አኳያ 'ኒንጃ' ታሪክ ሆኗል። ቀደም ብሎ ግን እንበል ከአንድ ምዕተ ዓመት በፊት፤ የኒንጃ አደገኛ እርምጃዎች የግለሰብ አይደሉም የጎሳ ሥራ ነው። ሥራ ከተባለ። ታላላቅ ሰዎቻቸው ሲጋጩ ወደ ኒንጃ በመሄድ ጠላቱን ለማስገደል ይዋዋላል። የተገዳዩን ቤት ማንነት በዝርዝር ለኒንጃዎች ያስረዳና ክፍያውን ይሰማማሉ። ከዚያም ኒንጃዎች አስፈላጊውን ጥናት አድርገው የተገዳዩን ሰው አካባቢ በመውረር ይገድሉታል። ከዚህ በኋላ ነው ክፍያው የሚካሄደው። ካልከፈልክ ወይውልህ። እናትህ ሆኗ አትገባት!

አሁን በኮምፒዩተር ዘመንም የጃፓንኖች ክብር ያው እንዳለ ነው። ሁለት ጃፓንኖቹ ነጋዴዎች ናቸው። ሳን ፍራንሲስኮ ወደብ በመርከብ ዕቃ ለማድረስ ይዋዋላሉ። በዚህ ቀን በዚህ ሰዓት እናደርሳለን ብለው ተስማሙ። እንዳሉት ሳይሆን ቀረና መርከብዋ ሁለት ሳምንት ዘግይታ ሳን ፍራንሲስኮ በመድረሷ ተዋዋያቸውን ይቅርታ ጠይቀው በራሳቸው ላይ 'ሀራኪሪ' ፈፀሙ። ከሩቅ ምሥራቅ እንመለስ ወይስ እዚያው እንቆይ?

ከጃፓንኖች የመሰጠኝ ደራሲ አለ። የኪዩ ሚሺማ የሚባል ደራሲ ነበራቸው። የሃያኛው ክፍለ ዘመን ታላቁ የልቦለድ ደራሲያቸው ነበር። አራት ቅጽ ያለውን አንዱን ሥራ አንብቤያለሁ። ዋናው ገፀ ባህሪ በእያንዳንዱ ቅፅ ውስጥ አንድ ኑሮ ይኖራል። ከዚያ ከአራት ሕይወት ውስጥ በአንደኛው ሴት ሆኖ ተወልዶ ነው የምናገኘው። አራተኛ ቅፅ ውስጥ ወታደር ሊሆን ይወላል። የጃፓንን ንጉሥ በሙሉ ከበሬታ ገድሎ እሱም ሃራኪሪ ይፈፅማል።

ደራሲው የኪዩ ሚሺማ ኑሮ ተሳክቶለት ሚሊዮኔር ሆኖ ውብና ማራኪ ሕይወት ኖረ። በሳሙራይ ወግ የታጠቁ የግል ወታደሮች ነበሩት በሄደበት የሚያጅቡት። በመጨረሻም፤ እኔ የፃፍኩት ጊዜ ማለፊያ ልቦለድ ሳይሆን፤ ሐቋ እሷ ናት ለማለት በሙሉ ሥነ ሥርዓት ሀራኪሪ ፈፀመ።

አሁን በምናቡ የመጣውን ወግ ያወጋኝ ጀመር። 'የእኔ ትውልድ ተማሪዎች በነበርን ጊዜ የአንግሎ ሳክሰን ቅኝ ግዛት ዳርቻ ነበርን። ይሁን እንጂ የኤምፓየሩ አካል ነን። ብዙ ጊዜ ወደ እንግሊዝ ነው የምናየው። ከዚያ ነጥረን ወደ አሜሪካ ነው የምናገጣጠረው። ለምሳሌ እኔ ሰወለድ ቦታዬ ትግሬ ይሁን እንጂ አስተሳሰቤ፤ አመለካከቴ በአጠቃላይ እንደ ጅሔል አገር አማራ ነው። ሕሊናዬ በአብዛኛው እንግሊዝ ነው። በወቅቱ ገንዘብ ሰላልነበረኝ ሲኔሙ

ለመግባት ዕድሉ አልገመደኝም። ስለዚህ ማንበብ ብቻ ሆነ ዕድሌ። መጻሕፍትን ማንበብ ብቻ።...

ፍሮይድና ደብዳቤብስኪ የአንድ ዘመን ሰዎች አይደሉም። ደብዳቤብስኪ ነው ቀድሞት የኖረው። ቀድሞት ሲገሞንድ ፍሮይድ ኖሮ ቢሆን ኖሮ፤ ደብዳቤብስኪን አንድ አስተዋይ ሰው ቢያነበው፤ የፍሮይድ ፍልስፍና በደምብ ገብቶታል ብሎ ያስብ ነበር። ይሁን እንጂ ከፈላስፋው ደራሲው ቀድሞ ስለኖረ የራሱን ፍልስፍና ደራሲው አስተላለፈ።

ናሲያ ቆይታ እናድርግ! እንችላለን። ደስ እንዳለን መንገድ መብታችን ነው። የምናብ ጨዋታ ድንበር አያግድህ፤ ፖለቲካ አይከለክልህ፤ ዓለምም ያንተ፤ አንተም የእርሷ ሆነህ ትቀጥላለህ። እኛም እንቀጥላለን። ደብዳቤብስኪን ላነበው ወጣት ነበርኩ። ውስጥ ጥልቅ አለ። ልክ አበሻ ነው የሚመስልህ። ባሕላቸውና ወጋቸው እንዳለ የአበሻ ነው ናሲያውያን። ከስም በስተቀር። በተለይ በወጣትነት ዕድሜ ደብዳቤብስኪ በጣም ኃይለኛ ነው። (Powerful) ለምሳሌ The Brothers Karamazov በተባለው በጣም ትልቅ ልቦለድ ውስጥ አራት ወንድማማቾች አሉበት። ሚቲያ (ዲሚትሪ) ሰሜታዊ ነው። መብላት መጠጣት ሴት መሄድ። የአባቱ ፍቅረኛ አለች። ከእሰዋ ጋር ፍቅር ይዞታል። የእርሱ ታናሽ አባን 'ኢንቴሌክቸዋል' ነው። የእርሱ ተከታይ ደግሞ አለዮሻ አለልህ፤ ንጉህ ክርስቲያን ነው። ቆንጆ ልጅ ነው መጽሐፉን ስታነብ ይህንን ልጅ ከልብ ትወደዋለህ። ከሁሉም ጋር ይፋቀራል። እሱንም የማይወደው የለም።

ሰሜርዲያኮቭ ደግሞ ከገረድ የተወለደ ነው። እንደ ደብዳቤብስኪ የሚጥል በሽታ አለበት። ኢቫን ይታመማል። ለሁለት ሳምንት ኃይለኛ ትኩሳትና ቅዠት ያጠቃዋል። በመጀመሪያ ለወጋችን አያያዝ እንዲያመቸን ትንሽ ስለ ሃይማኖት ገለፅ ላድርግልህ። ባክ ግራውንድ ያስፈልግሃል!

እነ ማርቲን ሉተር መጥተው ፐሮቲስታንት እምነትን ካወጁ በኋላ፤ ካቶሊኮች ሲፃረሩዋቸው ካውንተር ሪፎርሜሽን ጀመሩ። በተለይም ጀዝዊቶች በዚህ ረገድ መሪዎቹ ናቸው። ድንግላውያን ስለሆኑም ምንም ነገር ሐሳባቸውን አይሠርቀውም። ምንግዜም መንፈሳቸው ወደ እምነታቸው ነው። በዚህ ጊዜ ስፔን ውስጥ 'ኢን ኩዜሽን' ተቋቋመ። ...

እነ ማርቲን ሉተር ከተፍ ብለው አይደለም እንደ የኤውሮፓ ክርስትናን ለሁለት ሰንጠቀው የከፈሉት? ሌሎችም ሳይበቅሉ ቶሎ

ማጥፋት ነው። ስለዚህ ኢንቲዌዚሽን የሚባል ፍርድ ቤት በፕሮግራም ከአገር አገር እየተዘዋወረ "ይፈርዳል። እንደ አስፈላጊነቱም ተጠርቶ ይመጣል። ባንተ ላይ ከስ ለመመሥረት ሁለት ሰዎች በቂ ናቸው። ተከላኾ ማን እንደከሰሰው አያውቅም። መርማሪዎቹ ተከላኾን ሲመረምሩት ቶሎ ብሎ "አዎን ሠይጣን አሳስቶኝ ነው" ካለ፤ ንስሀ ይገባና "ይህን ያህል ቀን ጽም፤ መጽውት" ብለው "እግዚር ይፍታህ" ይሉታል፤ ዳነ። "ተነፋ!" ካልካቸው ግን በቆምክበት የእንጨት ክምር እሳት ይለኩሉብሃል። ይህ ኢንቲዌሽን ነው።

ዋናው ዝ ግራንድ ኢንቲዌዚር ነው። አስፈላጊ ሲሆን እርሱ ራሱ ሄዶ ይፈርዳል። እሁን የደብዳቤብስኪ ባሕሪዎችን እንመጣለን። የደብዳቤብስኪ ምናብ ፍሬን የለውም። ይህ እንኳን አይታመንም ብለህ አትጠራጠርም። ማመንና መቀጠል ነው ያለብህ።

አየሱስ ይመጣል በፈጠራ ጥበብ። ለግራንድ ኢንቲዌዚተሩ በግል ሲናገር ታየዋለህ። "እኔኮ ሳስተምር ወንድምህን እያሳደድህ አቃጥል አላልኩም። ይህ ምን ዓይነት ክርስትና ነው የምታካሂዱት? " ይላል።

"አይ! ይኸውልህ እንግዲህ" ይለዋል ግራንድ ኢንቲዌዚተሩ አየሱስን "አንተ እዚህ ብትሆን ኖሮ መጥቼ ነበር የሚቃጥልህ። ምክንያቱም አንተ ስርዓት አልበኛ ነህ። ሕዝቡ ደሞ ያለ ስርዓት መኖር አይችልም። እኛ ነን የሚፈልገውን የምናውቅለት" ሲለው አየሱስ ግንባሩን ሰሞት ይወጣል።

የፈረንሳይ አብዮት አንገት መቅያ ሥራ ፈትታ አታውቅም። ለ ኮንት ደ ጊዮቲን ነው የሠራት። ሙሉ ስምዎ ማዳም ላጊዮቲን ነው።

ከዕለታት አንድ ቀን አንድ ሰው በጊዮቲን እንዲቀላ ተፈረደበት። ጊዮቲኗ ታድያ በዚያን ጊዜ ለብዙ ዓመታት ሥራ አቁማ ስለነበር ዝጋለች። ግን ሚቹን አልማሩትም። ከቤልጂየም መቅያ አስመጥተው አንገቱን ቀንጠሱለት።

ደብዳቤብስኪ The Idiot ውስጥ አንዱ ባህሪ ጊዮቲንን አንሱቶ "ቁምጥ እኮ ነው የምታደርግህ" ሲል ሌላኛው ከአፋ ነጥቆት "አሄኔ! እዚያ ታች አንገትህን አጋድመህ ስታየው የዘለንለምን ያህል ነው የሚረዝምብህ" ይለዋል።

አዎን። ቻርለስ ዲቪንሰን በኋላ አስታውሰኝ አሜውትሃለሁ። እሁን ናሲያ ናን። እንዲያውም ዲቪንሰን ናሲያዎች እንዴት እንደ ሚያዩት ላላይህ ደብዳቤብስኪ የዲቪንሰ ተጸዕኖ ነበረበት። ቶልስቶይ

ለዲክንሰ ያለውን አድናቆት ሲገልፅ፣ በአንድ ምዕተ ንመት እንደ ቻርልስ ዲክንሰ ዓይነት ደራሲ ከአንድ በላይ አይራጠርም ይለናል።

ይኸውልህ! አፃፋን ልብ ሰትለው ልክ እንደ ፍሲያውያን ደራሲዎች እንባ በእንባ እኮ ነው የሚያደርግህ። የደሃውን ሕይወት ለሰመልክቶ ፃፈ። የእንግሊዝ ልዑላን፣ ልዕልታትና መኳንንቱ ለነበቡት። ከእርሱ በኋላ ነው ድሆችን የመርጃ በጎ አድራጎት ድርጅት መመስረት የተጀመረው።

ዲክንሰ በድህነት ውስጥ ነው ያደገው። ድህነትን አሳምሮ የውቃታል። እናም ተጠበባት። አንዳንድ ሕይወትን ይኖራታል እንጂ አይገልፃትም። እንደ ዲክንሰ ዓይነቱ ደግሞ ሁለት መቶ ዓመት ሙሉ ተነቦ አሻራውን እዚህች ምድር ላይ ትቶ እኔና አንተ መሃል እስከ መድረስ ይችላል ...

The Brothers Karamazov ለእኔ አልቋል። አንዳንድ ሀያሲያን አላለቀም ነው የሚሉት። ሰፊና በጣም ዝርዝር ነው። በጣም Crime and Punishment ብቻ ነች በ-ክኒክ ያልተዘረዘረችው። ይሁን እንጂ ሥራው የሚጥምህ ዓይነት ሰው ከሆንክ እንኳንም ተዘረዘረክ! እያልክ ነው የምታነበው። አሁን ደጅ ሰማዳ ድንገት ደስታዬቭስኪን ባገኘው። ይህንን ለነሳስት ነበር።...

በእጠቃላይ ሥራዎቹ በጣም ኃያል ናቸው። ኑሮውን ስታውቅለት ደግሞ ልብ ይነካል። የመከራ ሰው ነበር። በእሱ ዘመን ወጣት ጎረምሶች አብዮት እናሰነሃለን ብለው ከባብ ነበራቸው። መሃላቸው ጆሮ ጠቢ ገባ። ተያዙ። ደራሲያችን በርሽና እንዲሞት ተፈረደበት። እሱና ሌሎቹ ለገደሉ ከተወሰዱ በኋላ ነው የንጉሠ ነገሥቱ የምሕረት ቃል የተነገራቸው። ምሕረት መጣለት። ወደ ቀዝቃዛው ዓለም ወደ ሳይቤሪያ በእስር እንዲቀጣ ተሻሻለለት። እዚያም አምስት ንመት ታሰረ።

ለአንድ ቅደሻው የፃፈው ደብዳቤ ትዝ አለኝ። ለአንተም የመከራውን ዜቅ ያሳያሃል። "ይኸውልህ ያ የማያሰቁም የማያ ጎቀምጥ የማያጋድም በሽታዬ ተነሱቶብኛል።" የዚንታሮት በሽተኛ ነበር። የሚጥል በሽታም አለበት?

እ! አጫውቼሃለሁ? እንደዚያም ቢሆን ሕመሜን ይወዳታል። ኑሮው? ችሰታ ነው። የአገሩ ልጅ አሻን ቱርኒኔቭ ከእጠገቡ አለ። ቱርኒኔቭ ገበዝ ደራሲ ነው። ባለፀጋ ነው። መፃፍ ስለሚወድ ነው የሚደርሰው። አሳታሚ ባይኖርም በገዛ ገንዘብ ማሳተም የሚችል ሰው ነው።

ሁለቱም ሰዊዘርላንድ ሄደዋል። እዚያ ቁማር መጫወት ከልክል ነው የሚል ሕግ የለም። ደስታዬቭስኪ ደግሞ ቁማርተኛ ነው። ስለዚህ ገንዘብ ምንጊዜም ይቸግረዋል። ቁማርተኛ ከ አይበላም፣ ይበሉታል እንጂ።

በነገራችን ላይ The Gambler የተባለ ድርሰቱን በፊልም ነው ያየሁት። የተዋጣለት ነው። ደራሲው Gambler ነዋ። እንዲህ ነው እንግዲህ። ደስታዬቭስኪ ከአሳታሚዎቹ ጋር ይነጋገራል። የታወቀ ደራሲ ለይደል? በቅድሚያ ይከፍሉታል። በገንዘብ ቁማር ይጫወ ትበታል። ከአሳታሚው ጋር የሚረካከቡበት ጊዜ ሁለት ሦስት ሳምንት ሲቀረው መፃፍ ይጀምራል። ለዚህ ነው ሥራው የሚዘረ ከረከብህ። ጊዜ የለውም! የት ነን?

እ! ደስታዬቭስኪ ቱርኒኔቭ ጋ ይሄድና ገንዘብ ይበደራል። ሁለት መቶ ፍብል። የሚከፍልባት ጊዜ አለፈች። ሁለት ወር አሳልፎ መጣ። ቱርኒኔቭ ሳይናገረው፣ እና ምን ይሁን ነው የምትለው? ያንተን ሁለት መቶ ፍብል ሁለት ወር ባቆየው ምንድነው ብሎ መሪህ። እየሳቀ ሥሄኔ ከ ቱርኒኔቭ ማበደሩንም ረስቶታል። እንጂ። ግን ተነጫንራህ ሰድበት ሄደ።...

ውይ! በማርያም! ቱርኒኔቭ እኮ 'gentleman' ነው። ምንም አላ ለውም። Crime and Punishment ውስጥ ራስኮልኒኮቭ ዋናው ገፅ ባህሪ ሶንያ ፍቅረኛው ናት። አባቷ ሰካራም ነው። ልክ ሲገባ ሚስቱ በጥፊ ቷ! ስታደርገው ይደርሳሉ። ምን ይላል መሰለህ ስትመታኝ በጣም ነው የምደሰተው ይልሃል። እየሳቀ እና ደስታዬቭስኪን ታምነዋለህ። ሌላ ደራሲ ቢጽፈው አይታመንም። አቤት ደሞ ሲያሰቅ!...

ስለ አባቱ አንዲት ነገር ብቻ ነው የማውቀው፣ የሕክምና ዶክተር ናቸው። ከከተማ ወጣ ያለ መንደር አላቸው። የዚያን ጊዜ ከባርነት መለስተኛ ነፃነት ያላቸው ሰዎች አሉ ሰርፍ፣ የሚባሉ። ሰርፍ የሆነ ሰው የመሬቱ ጌታ ሳያውቀው ማግባት አይፈቀድለትም። ሌላ ቦታ ሲሄድም ከጌታው ያለፍ ያስፈልገዋል። እያንዳንዱ ጌታ ያሉትን ሰርፍ 'Soul' ነው የሚላቸው። የደስታዬቭስኪ አባት ከእጁ አለንጋ አይለየውም። አንድ ሰው በእጠገቡ ሲያልፍ ሰላላየው እጅ ካልነሣ ሾጥ ያደርገዋል። "እንዴት አባቱን እጅ አይነሳም?" ሌላው በቅጡ እጅ ቢነሣም ሾጥ ያደርጋል። "እንዴት አባቱን ደፍሮ እጅ ይነሣል?"

ደስታዬቭስኪ ለነኮላይ ጎንጭ ያለውን ፍቅር ሲገልፅ "ሁላችንም ከጎንል ካፖርት ውስጥ ነው የተገኘው" ይላል። ካፖርቱ የሚለውን